

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

hjemmet og Skolen.

Gammelt og Nyt,

for

Forældre og Lærere.

Udgivet

af

H. Schneekloth.

Kjøbenhavn.

1859.

Statens pedagogiske Studiesamling
Kl. 1. kl. 1/4

Det er sagt tidt, dog ikke tidt no!

I Commission hos Boghandler Thaarup.

Trykt hos S. Krier.

Statens pædagogiske Studiesamling
København

F o r o r d.

Da jeg for 5 Aar siden oprettede en Latin- og Realstole, stod det klart for mig, at et nogenlunde tilfredsstillende Resultat fun da vilde naaes, naar der funde tilveiebringes en Samvirken af alle dem, der stode i Forbindelse med Skolen, saa at de Anskuelser, jeg nærede om Malet og som jeg ønskede gjennemførte ved Skolen, deeltes af Forældrene og Skolens Lærerkræfter, saa at Enhver paa eget Ansvar folte sig delagtigjort i Opgavens Lösnings. For at lette en Samstemning og Samarbeiden sogte jeg i de aarlige „Meddelelser til Elevernes Forældre“, hvoraf 5 Hester ere udkomne, at vise Nødvendigheden af en saadan Samvirken, og at eftervise nogle af de værste Skær, hvorpaa Bestræbelserne ellers maatte strande. I enkelte væsentlige Punkter gjorde jeg Rede for det Maal, Skolen efterstræbte, og de Midler, der anvendtes for at naae Malet. Ved Samtaler sogte jeg at bøde paa det Utilstrækkelige i de trykte Meddelelser. Men efterhaanden som Kredsen, der sluttede sig til Skolen, blev større, og Skolen modtog Elever, med hvis Forældre den formedelst Afstanden funde have intet eller dog kun ringe direkte Samkvem, viste det

sig, at det ikke vilde lykkes paa denne Maade at holde Anskuelerne og Bestrebelsene samlede. Medens ikke saa Faar opfattede og med Troskab holdt fast ved den oprindelige Tanke, gaves der dog efterhaanden Andre, for hvilke Skolens Plan ikke kunde gjøres forstaaelig, nærmest foranlediget deels ved Afstanden og deels ved den Omstændighed, at Omsorgen for Skolens hurtig voxende Elevantal lagde i den Grad Beslag paa min Tid og Kraft, at den specielle personlige Virksomhed udenfor Skolen derved maatte lide Afbræk; for hvilke derfor dens Physiognomi fun var en Tilfældighed, der gjerne i væsentlige Træk funde forandres, uden at dette vilde tilveiebringe en Forandring i deres Forhold til Skolen; det følger jo af sig selv, at der for disses Bedkommende ikke kan være Tale om en bevidst Samarbeiden. At der tænktes paa Midler, hvorved en saadan Adspættelse af Bestrebelsene kunde modarbeides, var jo naturligt, og et saadant Middel har jeg troet vilde være at give de Meddeleser, hvorved jeg gjør Rede for de Anskuelser, Skolen søger at gjennemfore, og Maaden, hvorpaa dette agtes gjort, hyppigere og i større Omsfang og Detail, end hidtil er skeet.

Dette er da Grunden til, at dette lille Hesteskrift kommer frem, der altsaa nærmest og væsentlig er bestemt for den Kreds, med hvilken jeg har det Hverv at samvirke, og som jeg beder modtaget som et Bevis paa mit levende Ønske om gjensidig Forstaelse. At slige Udtalelser overhovedet ikke alene ere ønskelige men ogsaa nødvendige, har jeg jo i de tidlige Meddeleser søgt at eftervise; hvad jeg har sagt for herom gjentages og begrundes yderligere i den nærmest folgende Artikel.

At disse Udtalelser fremtræde i en mere selvstændig Form og affondret fra de Oplysninger om temporære og specielle Indretninger, som udgives ved hvert nyt Skoleaar, skulde tillige tjene til at forebygge, at de komme Eleverne i Hænde. Medens der Intet vil forekomme, som Eleven i en modnere Alder jo gjerne maa læse, vil det være betenkligt og farligt at lade ham læse slikt, uden at han har den fornødne Modenhed. Deels vil Eleven være udsat for at missforståae, hvad der bliver sagt; i al Fald vil Naiviteten, denne smukke Ungdomsblomst, let lide et Knæk, der kan være til ubodelig Skade for den naturlige Udvikling. Forholdet til Forældre og Lærere vil staae Fare for at tage sin Umiddelbarhed og Trostydighed, naar Reflexionen vækkes paa Punkter og i en Tid, hvor Modenheden mangler. Naar han selv er bleven moden, og paa eget Ans- og Tilsvar delstager i Slægtens Opgave, saa kan det være gavnligt for ham at see, paa hvilken Maade Forældre og Skole i Forening have sogt at syldestgjøre deres Ansvar med Hensyn til ham, men ikke for. Jeg maa altsaa paa det Indstændigste advare imod, at disse Hester gives Børnene til Læsning.

Det være mig tilladt endnu at uttale mig om, hvad der har foranlediget mig til at gjøre disse Hester tilgængelige for en større Kreds og at optage ogsaa Udtalelser af Andre paa Punkter, i hvilke en fuldkommen Samstemning finder Sted.

Bel søger den Skole, hvis Vedelse er min Livsopgave, paa enkelte Punkter at nære Maaret paa en individuel Maade, vel ere nogle Indretninger og Foranstaltninger grundede i personlige, lokale og temporære Forhold; men

de ledende og bestemmende Anskuelser bør have en almindelig, absolut Gyldighed, naar de skulle kunne erkendes for berettigede til at anvendes i Opdragelsen og Undervisningen. Bed at disse Anskuelser tillige gjøres tilgængelig for en større Kreds, saaer den offentlige Mening Leilighed til at kontrollere dem og til at gjøre Indsigelse, naar de troer at Børnene ville komme til at lide Skade ved at blinges til Anvendelse i Forhold til dem.

Skolen, saavel som Forældrene, maa for Sagens vedkommende ikke for sælles Mageligheds Skyld, ønske, at disse Anskuelser blive prøvede og belyste saa meget som muligt, o at de gjennemgaae Kritikens Skjærtsild. Vel er jeg overbevist om Rigtigheden af det her Fremsatte, vel vil jeg aldri fremsette eller optage Noget, om hvis Rigtighed jeg ikke er overbevist; men de menneskelige Vilkaar medføre jo, at der indsnige sig urigtige Anskuelser, at man føres paa Alveie og løber sig fast uagtet gjentagen og efter gjentagen Prøven og Overveien for sig selv og i en mindre Kreds. Og til syvende og sidst kan dog Ingen lægge en Aten til sin Bært.

Før mig, og jeg haaber ogsaa for dem der arbeide med mig, vil det være en Betryggelse, at der er givet Leilighed til, at feilagtige Anskuelser kunne finde en Modvægt hos dem, der træ, at have opdaget saadanne og at vi saaledes kunne foranlediges til en yderligere Prøve. Paa den anden Side kan det ogsaa ventes, at den offentlige Mening vil tage de Anskuelser, der maatte erkendes som et Fremskridt, under sin Beskyttelse, uagtet de ikke samstemme med den muligen herskende Tankegang og Praxis. Vel er denne Skole privat, men dette er den

dog kun i Forhold til Forældre og Lærere; med Hensyn til sin Virksomhed bør den være offentlig med samme Forpligtelse og Rettighed, som enhver offentlig Institution har. Desuden har Skolen jo Elever fra forskjellige Dele af Landet og faaer derved allerede mere end lokale Forpligtelser.

At der i disse Hester optages samstemmende Artikler af Andre, Levende eller Døde, har sin Grund i, at jeg trænger til en saadan Medhjælp, og at jeg ofte ikke vil være i stand til at klare en Tanke saa godt, som Andre, om ogsaa den daglige Gjerning levnede Tid dertil. Desuden kan en Usvækling i Formen vel tjene til at slappe en Anskuelse lettere Indpas. Hovedsagen er jo, at Malet er eet, og at de Midler, der foreslaaes, staae i Samklang dermed.

Hermind være da Indholdet af dette lille Hesteskrift særlig anbefalet til Overveielse i den Kreds, der nærmest staaer i Forbindelse med Skolen.

„Hjemmet og Skolen“.

Idet jeg gjør „Hjemmet og Skolen“ tilgængelig for en større Kreds, være det mig tilladt at udtales mig om de Anskuelser, der overhovedet have foranlediget mig til at bringe Opdragelses- og Undervisningsspørgsmaal under fælles Overveielse.

Opdragelse og Undervisning ere jo de to store Faktorer, der virke saa stærkt ind paa Ungdomslivet, at deres Indflydelse neppe vil kunne overvurderes. De ere tillige i deres inderste Væsen saa nære sammenknyttede ved det fælles Maal, saa at de ikke kunne skilles ad, uden at Barnet udsættes for Fare; Opdragelsen kan ikke undvære Undervisningen, ligesaavidet som denne kan undvære hin. De arbeide jo begge to Haand i Haand i Dannelsens Tjeneste, til et uadskilleligt Maal, om der endogsaa finder nok saa stor Forskjel Sted med Hensyn til Midlerne, der anvendes, og Maaden, de komme til Anwendung paa. Der er intet Stadium i Barnets Liv, hvor Opdragelsen ikke tillige er undervisende, ligesom der i denne Alder ikke bør gives nogen Undervisning, der ikke tillige er opdragende. Det er derfor en feilagtig og i sine Virkninger fordævelig Anskuelse, naar man efter den industrielle Theori om Ar-

idets Udstykning vil fordele Ansvarer imellem Hjemmet og Skolen ved at stille Opdragelsen udelukkende under jemnets og Undervisningen under Skolens Varetægt.

Opgavens Betydning og Vanskelighed kræver en nse i tillidsfuld Samarbeiden af Hjemmet og Skolen, den nes ledende Tanke bør ikke være en Hemmelighed for en Ander, maa være forstået og billigt af den Ander. Dføre Hjemmet og Skolen ikke deres Gjerning efter imme Grundsatning, hersker paa det ene Sted en materiel ænkemaade, medens der paa den anden Side arbeides i en ideel Livsanskuelse og i Dannelsens Tjeneste, saa kan er ikke være Tale om Forstaaelse og Samarbeiden imellem Hjemmet og Skolen, da der ere Modsatninger, som ikke ikke forsones.

Naar Hjemmet med hele sin Vægt søger at drage Barnet i een Retning, medens Skolen med sit stærke Apparat søger at drage Eleven i den modsatte Retning, naa ere de Farer, som derved true Barnet, saa store, at enhver, der mener det vel med Ungdommen, for Alvor naa føle sig opfordret til at afgørge en saadan Modsatning imellem Hjemmet og Skolen.

„Dette er jo gamle Sandheder, som intet fornuftigt Nenneske benægter; hvorfor da gjøre dem trivielle ved tter og atter at fremføre dem?“ vil maaskee en eller anden elvillig læser sige. Det er nu viistnok sjeldent, at disse Sandheder benægtes i deres rene Almindelighed og saaænge Sagen tages theoretisk og droftes i en Samtale, er føres leilighedsvis. Var Sagen dermed afgjort, saa ilde det jo rigtignok være en ørkeslos Tale, der føres erom. Men Spørgsmaalet maa jo gjøres meget mere

nærgaaende, naar det skal afgjores, om det er et overflødi Arbeide atter og atter at fremdrage dem. For Opdragel og Underviisning som en praktisk Gjerning er det jo a deles uden al Betydning, at en Sandhed ikke benægtes. Tvertimod, denne Omstændighed medfører jo ikke sjeldend den største Banskelighed for Sandhedens praktiske Gjennen førelse, idet Faren derved tilsløres, og Marvaagenheden lilles i Søvn. Afviisningspaastanden kan ikke tages til følge, naar den ørede Læser, der nedlægger den, ikke tillitstør paastaae, at disse Sandheder faktisk anerkjendes i praktisk gjennemføres under Samvittighedens Herredømme saavel i Hjemmet som i Skolen.

Men er dette da Tilfældet?

Jeg kan i et Spørgsmaal, der berører de faktiske Forhold, og som derved netop bliver saa nærgaaende, ikke give et almeengyldigt Svar, tilmed da Statistiken iført har taget den pædagogiske Pathologi under Observatior jeg maa indskrænke mig til den Erfaring, at jeg langtfra har truffet paa en faktisk Bekræftelse af ovenstaaende Sandheder i det Omfang og den Underlighed, som Barnet Farv kræver. Jeg kan kun paapege enkelte Kjendsgjerninger, der maae forøge Twivlen om disse Sandheder levende og almindelige Tilfædeværelse.

Blandt alle de Banskeligheder, med hvilke en Skol i sin daglige Gjerning har at kæmpe, er der ingen de efter min Erfaring nedtrykker Sindet mere end de, de flyde af en jasket Opfattelse af Opdragelsens og Underviisningens Opgave og Sammenhæng, hvorved de enkelte Foranstaltninger sættes i en falsk Belysning og hvorved der tilveiebringes et Brud, hvor det netop kommer an på

med forenet Kraft at paavirke Barnet paa et for det farligt Udviklingstrin.

Den hensynsløse Maade, paa hvilken saa ofte Skolens Gjerning i Boruenes Paahor bedømmes i Hjemmet saavel af Bedkommende som Uvedkommende og omvendt, vidner neppe for, at den rette Opsattelse af Forholdet imellem Hjemmet og Skolen her er tilstede. Skolen saavel som Hjemmet kan ikke undgaae at begaae Feilgreb; det naturlige Forhold kræver, at de gjensidig med Velvillie gjøre hinanden opmærksomme derpaa; men det er utilstadeligt, at Twivlen og Mistroen fastes ind i Barnet paa et Stadium, hvor dette kun kan virke skadeligt og nedbryde den Autoritet, uden hvilken hverken Forældre eller Lærere kunne udrette Noget ligeoversor Barnet.

De Seire, der saaledes i Førsængelighedens eller Egenfærligedens Tjeneste vindes, enten Hjemmets over Skolen eller Skolens over Hjemmet, fobes sandelig saa dyrt, at Ingen kan være glad ved dem.

Jeg henstiller til den ærede Læser, om ikke hans egen Erfaring kan estervise Exempler paa slige Disharmonier og paa den Skade, der derved anrettes. Her skal jo ikke afgjores, hvo der øftest synner i denne Retsning; det er vel bedst, at hver griber i sin egen Barm.

Ligesaa lidet vidner det om en rigtig Opsattelse af Hjemmets og Skolens Samarbeiden, naar Barnet sættes i en Skole af rene tilfældige, udvortes Hensyn og uden at de Anskuelser og Grundsætninger, der ere de ledende for Skolen, og den Maade, paa hvilke disse gjennemføres, iforveien prøves, saa godt som det er muligt; eller naar

Barnet atter tages ud af Skolen af lignende udvortes tilfældige Hensyn.

Grunden til slige Phænomener kan dog vel ikke søges i Andet, end i en jæsset Opsattelse af Opdragelsens og Underviisningens Opgave og indbyrdes Forhold.

Dog dog er Rækken af de negative Kjendsgjerninger langt fra udtømt; for Sagens Skyld maa jeg bede der ærede Læser om Overbærelse for, at jeg fremfører flere.

Spørgsmaalet om, hvorledes den Slægt, der efter øe skal forvalte den Arv, vi have saa ondt ved tilbørligen at bestyre, bedst opdrages og oplæres, burde jo være et staaende, almindeligt nationalt Ansiggende. Opgavens Banskelighed og Vigtighed tale jo saa sterkt deraf. Fædrelandets Fremtid maa vel være ligesaa afhængig af pædagogiske som af politiske Konstellationer. Men er da Bevidstheden om et solidarisk Ansvar virkelig levende tilstede i Samfundet, saa at det værner om og pleier paa de Kræfter, der skulle løse Opgaven; er der en alvorlig, almindelig Trang til Oplysning og Belæring i denne Retning? Desværre, Kjendsgjerningerne synes ikke at tale sterkt og almindeligt deraf.

Medens næsten hver Kjøbstad har sin egen Avis, medens Induſtriens, Handelens og Agerdyrkningens Ansiggender droftes deels i Dagblæsingen, deels i særlige Organer, har Opdragelsen og Underviisningen ikke et eneste Tidsskrift, der kan yde Veiledning og give en Støtte i den daglige Gjerning, uagtet dog Tusinder og atter Tusinder ere sysselsatte med at opdrage og undervise. Industriforeningens store Sal er tæt fyldt, naar der holdes Forelæsninger; det pædagogiske Selskab i Kjøbenhavn har

idstørrelsen sin hele Virksomhed til at indkræve Kontingent de saa Medlemmer, der af gammel Vane hænge ved; de pædagogiske Forelæsninger, der holdes ved Universitetet, blive kun meget sparsomt besøgte og langtfra i orhold til deres Verdi, ligesom ogsaa det Bidrag, den siagtede Docent har givet til Opgavens Løsning i sin bog „Livet og Skolen“, langtfra har fundet den Uddelelse, som den har gyldig Krav paa. Til Alt kan der næs Tid, kun ikke til at høre, læse eller tanke over Opdragelse og Undervisning. Man søger vel sommetider at udsltte disse Kjendsgjerninger ved den Bemærkning, at et, der skrives i denne Retning, er saa kjedeligt i sin form, hvor grundigt eller sandt det forresten kan være, at intet dannedt Menneske kan holde ud at læse det. Men denne Bemærkning forøger jo kun de negative Kjendsgjerninger og rammer dog i hvert Tilfælde jo ikke Plato, Rousseau, Jean Paul, Løke, Pestalozzi, Aimé Martin og lignende Forfattere. Og dog ere disse Mænds Værker i Opdragelsen antikverede og ukjendte for de fleste Læsere og Opdragere, uagtet de dog ikke saa ligefrem reshyldes for at være kjedelige.

De Bidrag, Dagspressen af og til yder for at hjælpe Sagen paa Gled, ere som Draaber i Havet og bortskyldes altfor let og altfor tidt af Tidens riverde politiske og materielle Strom. Og dog ere Dagbladene jo de fremherskende Interessers Thermometer.

Lader os endnu have Taalmodighed til at kaste Diet paa nogle Kjendsgjerninger.

Medens Digtere og Festalere lovprise og forherlige den Tapre, der forsvarer Fædrelandet og styrker dets An-

seelse udad og indadtil, glemmes og oversees ofte den Trofslab og Oposrelse, der opammede og pleiede denn Kraft, og som ved Selvforægtelse lagde Grunden til den Charakteer, der frembragte disse heroiske Gjerninger. Den Gjerning, den moderlige Trofslab udfører, er dog tidt ligi saa heroisk og faaer en særlig Betydning ved, at den ikke gjøres færdig i enkelte Timer eller Dage, men kræver de kraftigste Aar af hendes Liv, om ikke dette selv, til Offer.

Den unge Pige, der skal giftes, sendes tidt ud paa Landet, for at lære Huusholdningen og for saaledes i en Haandevending at indhente det Forsjomte: Færdighed i huuslig Gjerning og — Huuslighed; i ethvert Tilfælde faaer hun dog en Køgebog med som Udstyr. Men for den unge Moder gjøres der som oftest Intet. Hun har kun et naivt Skjen at gaae efter, der desværre altfor lidt befrugtes, beskyttes og styrkes, og der altfor ofte bliver forvansket og vildledet af Traditioner, der ere langt fjernede fra den sande Naturlighed og hvis ideelle Oprindelse vanskelig vil kunne eftervises. Og Farrene ere jo ofte ikke heldigere stillede, om de ogsaa ere saa lykkelige, at Om-sorgen for at tilfredsstille Tidens stigende Fordringer med Hensyn til standsmæssigt Udkomme levner dem Tid til at beskjæftige sig med Børnene. Og hvilken Skade medfører det ikke, naar Sandjen for Barnets Anliggender ikke er vaft og befrugtet. I alle Livsretninger forlanger man, foruden den almindelige Dannelsje som Grundlag, en speciel Fagdannelsje, fun for Skolens og navnlig de høiere Skolers Bedkommende er man langtsraa saa næseende. Ingen Landmand vil vælge sig en Forvalter, uden at han

Irveien har søgt paalidelig Kundskab ikke alene om hans mindelige men og om hans specielle Kvalifikationer; han i i Forstningen, og inden han overdrager ham en større Hndighed, selv have Tilsyn med og søge Leilighed til at øve ham, for at der ikke i hans Drift skal indføres noget, er imod de Anskuelser, Principalen vil have gjennemført. len anvendes altid samme Omhyggelighed og Forsigtighed, iar en Huuslærer eller Gouvernante skal vælges?

Ligesaa kunde man forbause over den Sorglosshed, ed hvilken ofte Studenter eller Kandidater „søge Timer“,

Huuslærerplads eller Lærerpost. De have ofte intet jendskab til den Opgave, de skulle løse, ligesaa lidet som have tænkt over eller gjort sig bekjendt med de Midler, d hvilke dette skulde skee, og dog, hvad der er ligesaa ørkeligt, betroes dem Udførelsen af denne Gjerning ofte den Prove og Veiledning. Kan ogsaa dette gaae godt, j staer ogsaa dette i Samklang med Opgavens Betydning j Vankelighed?

Og naar dertil endnu kommer, hvad der turde veie ingest, den fremherskende Mangel paa udprægede Persongheder, der ledes af en ideel Livsanskuelse, hvilket Savn andre Retninger jo ogsaa ofte paatales, saa bliver Idsigten til at finde om endogsaa fun et farveligt Apparat til Opdragelsens og Undervisningens Behov endnu ørkere.

I folge disse Erfaringer og Kjendsgjerninger, hvis Krængde letteligen kunde foruges, kan jeg ikke skjonne ettere, end at de Bestræbelser ere betimelige og til Barlets sande Farv, der virke til at Opdragelse og Undervisning opfattes i deres sande

Bæsen og indre Sammenhæng saavel af Hjemmet so af Skolen;

at de enkelte Midler, Foranstaltninger og Forholdsregler som anvendes enten i Hjemmet eller Skolen, vælg saaledes, at de komme til at staae i Samklang m. Opgaven, der skal løses;

at Følelsen for Ansvaret skærpes, og Tilbøjeligheden i Kraften til at tage dette Ansvar paa sig næres.

Ønsket om at yde Bidrag i denne Retning er ei Anledning til Udgivelsen af „Hjemmet og Skolen“.

Maalet er altsaa ikke at sætte nogle mere eller mindsmukke Talemaader om Opdragelse og Undervisning i Ør løb, at yde Bidrag til en pædagogisk Konversation eller at fremtvinge en sentimental Hikke. Maalet er jo at før til en rolig, stille Overveielse, der kan bringe den daglig Gjerning under Idealets Belysning og Samvittigheden Herredømme.

Jeg er ingenlunde blind for de Banskeligheder, denn Opgaves Løsning har. Foruden dem, jeg før har fremhævet, skal jeg her endnu kun tillade mig at paapege den der har staaet længst og stærkest imod, og der efter min Erfaring hos Mange kvaer Bestrebelsjer, der kunde være i Samfundets Interesse. Den Fordring ligger jo nemlig nær, og jeg skal være den sidste der benægter dens Gyldighed, at den, der fremstiller et Ideal, selv maa troe derpaa og at den, der esterviser Idealets bydende Fordringer ogsaa maa give dem Gyldighed for sig selv. Ifølge disse Forudsætninger kan det neppe undgaaes, at det, der fremsættes, let faaer Uldseende af Stortalenhed og Indbildskhed da den Følelse, med hvilken man seer sin egen Gjerning

a fattig og ringe i Idealets Belysning og efter dets
ndelige Maalestok, jo ikke tillige kommer frem. Det er
det Hele taget eiendommelige Wilkaar, hver den er under-
stet, der arbeider i Idealets Tjeneste. Kastes Blifiket paa
jerningen, der er udført, saa kommer Forsagtheden og
lodet falder; men vendes Blifiket saa atter imod Idealet,
ger ogsaa atter Modet, og Kraften vojer til ny Gjerning.
u er det vel naturligt for de fleste Mennesker, at de tale
j skrive, naar de sole at være i Optakten, og uden at an-
ve den tilsvarende Nedtaft. Dette maa jo naturligvis
ve Skin af kun at bevæge sig i høie Toner, og Frygten
r dette Skin kan virkelig berede alvorlige Banskeligheder.
Men den er saa nogenledes overvundet, saa at „Hjemmet
og Skolen“ vover sig ud med en lille Ladning af pæda-
ogiske Nodvendighedsartikler, uagtet der ingen Lustning er,
er kan sydde Seilene. Men det er dog altid et Forsøg
ærd, og Tilstanden bliver jo ikke forværet derved. Jeg
il heller ikke skjule, at jeg ogsaa har nogle Kjendsgjør-
inger in mente, der nok efterhaanden funde give Haabet
zinger, og der gjøre det ikke utænkligt, at der høst og her-
ives Modre og Fædre, Lærerinder og Lærere, der med
Belvillie ville tage imod „Hjemmet og Skolen“, der kunne
inde Stunder til, for sig selv og med det indre Vie hen-
søndt paa Børnene, alvorligt at overveie hvad der bydes,
og der ville have Kraft til at sege at gjennemfore, hvad
de erkjende for at være sandt. Min nærmeste Erfaring
har ikke givet saa saa Kjendsgjerninger, der kunne være til
Dpmuntring.

At her bydes Gammelt og Nyt tør vel ikke lastes;
denne Sammenblanding findes jo i enhver god Huushold-

ning, og der gives jo ikke saa Mødre, der med en be undringeværdig Opsindsomhed kunne lave Nyt af Gammeli

Og hermed være da „Hjemmet og Skolen“ anbefalet saavel til velvillige Læsere som ogsaa til dem, der sam stemme med mig og ville yde Bidrag.

Da dette lille Hesteskift nærmest er bestemt for d Forældre og Lærere, der ere knyttede til den Skole, jeg forestaaer, vil dette, haaber jeg, tilstrækkelig kunne forklaret Individuelle og Særlige, hvorfaf mine Artikler bæri Præg. Jeg har ikke anseet det for nødvendigt, ja ikke engang for hensigtsmæssigt, at hortage dette Præg og saaledes besorge en særlig Udgave for Læsere, der staar udenfor den Kreds, der nærmest haves for Vie; en almindelig Sandhed bliver ofte bedre forstaaet og finder ofte lettere Indpas, naar den fremføres i en individuel Form og er tilpasset efter konkrete Forhold. Ved nærmere Ester- syn vil man vistnok ogsaa finde, at de Under, der bekæmpes, ingenlunde blot have en lokal og temporær Charakter, medens det paa den anden Side jo heller ikke kan skade at see, hvorledes de opfattes af en Enkelt og paa et enkelt Sted, og at skimte igjennem, hvorledes man der stræber at bekæmpe dem.

Om Brugen af „Charakterer“ i Skolen.

Af H. H. Lefolii, Øversærer.

I.

Mennesket udgaaer ikke fra Naturens Haand fuldt udstet til at tage fat paa sin Gjerning i Livet. Som ans Legeme først skal udvikle sig, før det kommer i Be- ddelse af Kraften til Arbeidet, saaledes maa ogsaa hans Land uddannes, for at den kan blive i Stand til at ruge Kraften. Vel er enhver Alder i Menneskets Liv n Forberedelse til den følgende; men jo yngre han er, desto mere optages han blot af Forberedelsen til hele sit Livs paafølgende Virken og Væren. Og som Legemets Udvikling fornemmelig foregaar i Barndomsalderen, saaledes er det ogsaa da, at Anden især faaer sin for- eredende Uddannelse. Denne almindelige Forberedelse i Uddannelse afsluttes vel ikke med Barndomsalderen; men denne Alder er dog meer end nogen anden heelt gjennem fortrinsviis optagen deraf; da er det fornem- nelig, at den ældre Slægt tager sig af Mennesket og leder hans Udvikling, opører og opdrager ham til i Tiden at tage fat paa det samme Arbeide, i hvis Tjeneste den elv har virket og endnu virker.

Det er Opdragelsens Øiemed at virke paa Barnefølelse og Billie; Oplærelsen arbeider paa at udvikle har Forstand, gjøre ham delagtig i det Forraad af Kunstskaber, Slægten hidtil har vundet, og sætte ham i Stand til at anvende dem og selv arbeide paa at forøge Forraadet. Men denne udviklede Forstand, Kundskaberne og Evnen til at anvende dem, — alt dette er ikke et ubetingt Gode. Vel bestaae hine tre Hovedretninger af Anden Liv ikke i særligt Virksomhed, den ene fuldkommen a' sondret fra den anden; heller ikke lader det sig gjøre, at Opdragelsen og Oplærelsen skulde funne virke særligt, de ene uden at gribte over i den anden og indvirke paa den. Dog kan et Menneskets Forstand være udviklet, han kan være i overflødig Besiddelse af Kundskaber, uden at der hos ham findes en levende Følelse for det Sande o' Gode eller en kraftig Billie til at arbeide i disse to Magters Tjeneste; han kan erhverve Kundskaberne ved Midlerner snarere hemme end fremme Udviklingen af denne Følelse og denne Billie. Da har Oplærelsen enten manglet den opdragende Bestanddeel, eller den har ligesrem virket imod Opdragelsens Formaal.

Barnets Oplærelse har Skolen fornemmelig overtaget og for at fremme dette sit Øiemed lægger den Beslag paa en betydelig, maaske den betydeligste Deel af Barnets Kraft, Tid og Liv. Men det er en Umulighed, at hele denne omfattende oplærende Indvirfning paa Barnet skuld kunne mangle al opdragende Indflydelse paa ham; de vilde være uforstårligt at lade hele den Virksomhed, hvor ved Skolen oplærer Barnet, blive uden Frugt for hans Opdragelse. Skolen kan og skal ikke indskrænke sig ti-

en blotte Oplærelse; den maa og skal ogsaa virke for Barnets Opdragelse. Det vilde da være et Brud paa en Pligt, Skolen som den Ældre har imod Barnet, om en vilde lægge Oplærelsen saaledes an, at denne ikke emmede Opdragelsen; endnu værre vilde Skolen forse sig, i dens Oplærelse ligefrem virkede imod Opdragelsens formaal.

Barnets Liv er heller ikke en blot og var Forberedelse til et senere Liv; det er selv et Liv, en meget betydelig Deel af et Menneskes Liv; det har ogsaa sit Ansvar. Bogter Opdragelsen og Oplærelsen sig ikke for at bruge Midler, som maae fylde og optage Barnets Sind med Følelser og Dryster, der ere af det Onde, da bliver den en Anstedssteen for Barnet, der bringer ham til Hald og Synd; den bliver Barnet til Forargelse.

Opdragelsen kan ikke virke, som den skal virke, naar Opdrageren ikke virker paa Barnet med hele sin Personighed og stiller sig i Forhold til selve Barnets hele Personlighed. Hvad der gjælder om Opdrageren, gjælder ogsaa om Læreren som den, der ikke skal blot opitere men opdrage igennem Oplærelsen, opitere saaledes, at Oplærelsen bliver Opdragelse. Denne Personlighedens Hengivelse er Kjærlighed. Læreren skal være besjælet af Kjærlighed til sin Virksomhed og til dem, han virker paa; og at denne Kjærlighed besjæler Læreren, det skal Barnet føle, for at det ogsaa selv kan blive besjælet af Kjærlighed. Men Kjærlighedens Æsen og Trang er det netop at virke ved aandelige Midler; den skyer ethvert udvortes Middel, fordi det fjerner den fra dens Gjenstand.

Barnet maa erfare, hvorvidt det har tilfredsstillet den

Fordring, Skolen stiller til det. Er nu Kjærigheden til stede mellem Lærer og Barn, da vil dette lettelig ude udvortes Midler bringes til Bevidsthed om, hvorvidt de har tilfredsstillet Læreren. Faderen og Moderen behøv jo intet udvortes Middel for at lade Barnet forstaae, on de ere tilfredse med det eller ei; de behøve det saa mege desto mindre, jo fuldere Kjærighedsforholdet er mellem dem og Barnet. Men Skolen virker ikke som en enkel Person saaledes som Faderen og Moderen; den virker heller ikke paa det enkelte Barn, saaledes som disse kunne det Skolen mangler ogsaa det Baand mellem sig og Barnet, hvorved dette er blevet knyttet til Forældrene igjennem et umiddelbart Samliv, der var tilstede, allerede før Bevidstheden vaagnede hos det. Den har derfor følt sig for svag til at undvære et udvortes Tegn paa sin Tilsfredshed eller Utilfredshed med Barnet; den har følt Trang til et Middel, der kunde være eensartet baade for de forskjellige Personligheder, som den maa virke ved, og for de forskjellige Born, som den skal virke paa. Et saadant Middel har den troet at finde i Charaktererne; den har anvendt disse som Udtryk for sin Dom over hvert enkelt Arbeide, den kræver af Barnet. Og for ikke at splitte sin Dom i litter enestaaende smaae Uttringer for hver Enkelthed, for at sammenfatte den i en større Tilkjendegivelse med et almindeligere Omfang forbinder den de enkelte Kjendelser, den daglig eller rettere sagt timevis assiger gjennem sine Lærere, til en samlet Udtalelse til enkelte bestemte Tider for større Tidsaftnit, og denne samlede Dom udtaler den som en Sammenligning mellem samtlige Lemmer af dens enkelte Afdelinger; den ordner Bornene i de enkelte Klasser

ter deres Hovedcharakterer. Den gaaer videre endnu. Efter Forlobet af et endnu større Tidsaffnit anstiller den Prove over de Born, der ere betroede til den, for dered at bestemme det Stade, hvortil hvert enkelt af dem raaet i hele den Oplærelse, den har paataget sig atøre dem igjennem; sin Opsattelse af denne Proves Utdald uttaler den da atter under Form af en Charakteer; ig denne bliver da igjen deels bestemmende for den Enkeltes Stilling i Sammenligning med hans Eigemænd, hans Blads i Klassen; deels faaer den ogsaa en vigtig Deel i Afgjørelsen af, hvorvidt Skolen vil lade ham rykke frem til et høiere Trin af Oplærelsen, flytte ham op i en høiere Klasse.

Bar det nu muligt at holde hele denne Kjæde af Charakterer, deres Anvendelse og Opsattelse, paa det Punkt, som er angivet ovenfor; var det muligt for Skolen selv altid kun at betragte Charaktererne som et udvortes Tegn paa dens Tilsfredshed med Barnets Gjerning og derhos ogsaa at faae Barnet til kun at betragte dem paa samme Maade: ja, da vilde der maaske ikke være noget Andet eller noget Bærrer at sige imod dem end imod enhver anden menneskelig Dom. Da vilde Skolen kunne retfærdiggjøre sin Anvendelse af dem; den vilde kunne beraabe sig paa, at den ikke tor stole paa, at Bevidstheden om Pligtens Krav og dettes Opfyldelse skulde være tilstrækkelig udviklet hos Barnet, eiheller Kjærlighedsforholdet mellem den selv, dens Lærere og Barnet inderligt og kraeftigt nok, til at den turde lade sig noie med det heri liggende Middel til

at lade Barnet føle, hvor vidt det har opfyldt dens Fodring; i Nødvendigheden af en eensartet Dom vilde da kunne finde tilstrækkelig Berettigelse til at benytte det udvortes Middel, — til at oversee, at allerede dette soethvert udvortes Middel er en Hindring for Kjærligheden Virksomhed, kan svekke dens Kraft eller i det Mindst fordunkle Bevidstheden om dens Tilstedeværelse.

Men dersom nu selve denne Eensartethed ikke øfnaaes ved Charaktererne; dersom det ikke er muligt c fastholde Anvendelsen og Opfattelsen af disse som et blc Udtryk for Skolens Tilfredshed eller Utilfredshed, eihelle at forebygge, at de ikke skulde blive betragtede paa e Maade, som modvirker selve Oplærelsens Underviisningen Niemed; dersom endog deres blotte Tilværelse lægger Hinder i Veien for Oplærelsens Frugt, deels ved at gjør det ligefrem umuligt at anlægge Underviisningen paa den mest frugtbringende Maade, deels ved at stille Læreren et urigtigt Forhold til Bornene og give ham Midler ti at virke med, der let kunne beroe hans Virksomhed dens ene rette Grundlag og Væsen; dersom Charakterne det Hele snarere bidrage til at foruge end til at formindsket altfor naturligt Misforhold mellem Barnet og Skoler i Almindelighed; dersom de endelig ikke alene sylder en stor Deel af et Menneskes Liv med Holesjer og Drister, som ere af det Onde, men endog nedlægge en Spire, som kun altfor villig vil udvikle sig ved de Anledninger, Livet senere giver den til at voxe og trives, og som da vil give et Menneskes Liv en Retning, som vel maaskee heller ikke ellers var udebleven, men som dog nu har faaet forsøgt Næring og Kraft ved at være blevet opelsket alt i den

lige Barndom: — ja, da maa vel Skolen hellere give skald paa de daglige Charakterer med Alt, hvad de drage Følge med sig, selv om den derved skulde udsette sig i at naae et mindre syldigt Maal af den blotte Oprelse; den fik da troste sig med, at, havde den ikke op-rt saa meget, som den maaskee ellers havde funnet, saa ivde den opdraget desto mere og desto bedre.

Gensartethed i Udtrykket for Bedømmelsen af Bornenes Jerning, Bestemthed og Tydelighed i dette Udtryk samstethed i Opfattelsen deraf for Bornene selv saa vel som i Forældre og Foresatte — dette maatte være Skolens ovedeimed med Indsærelsen af de daglige Charakterer. Men naaes dette Dicmed? Opnaaes for det Første denne ensartethed? — Det samtlige Antal af de forskjellige Charakterer, som i Almindelighed bruges i Skolerne, de iakaldte hele Charakterer med tilhorende Spørgsmaals-
gn og Kryds, er ikke langt fra at naae Tallet tyve. Igj selv synes det lidet rimeligt, at et saa stort Antal Udtryk skulde blive anvendt paa samme Maade af saa lange Mennesker, som der har at gjøre med Undervisningen i en Skole; det er i sig selv ikke sandsynligt, at et samme Tegn altid i de forskjellige Læreres Haand ulde blive Udtryk for det Samme. Virkeligheden viser også, at dette langtsra ikke heller bliver Tilfældet. Den ene Lærer er mere tilbørlig til at bruge de mildere Charakterer, den anden de strengere; en enkelt Feil af en is Art betragtes af een Lærer som saa afgjørende, at den træg volder en slet Charakteer, og han har maaskee en vis

Ret i sin Betragtningsmaade (saaledes i Mathematik, Grammatik o. a.); men en anden betragter Feilene alle sige vægtige, og han savner maafee heller ikke en vis Jordertil i Henghold til hans Fags Bestaffenhed; han tæl da Feilene og sætter saa Charaktererne efter en forud stemt, altid gjældende Trinsfolge i Antallet (saaledes i stemte Udenadsarbeider, danske Vers v. l.); atter andenste (som i Stilene) blive nogle Feil betragtede som vægtige andre som mindre betydelige, og Trinsfolgen beregnes herefter; og herved bliver der da atter hos de forskjellige Lærere Rum for betydelige Ulligheder i Bedømmelsen Feilenes Art og Vægt. Ingen vil vel negte, at den Skildring stemmer med Virkeligheden; men Gensarteth i Charakterernes Anwendung høst de forskjellige Lærere da vel ogsaa betragtes som en Umulighed.

Men mon da den samme Lærer altid bruger Charaktererne paa en eensartet Maade? er det muligt for ham at gjøre det? En alvorlig Lærer, der virker med klar Vidsthed om sin egen Færd, vil vel neppe troe, at han gjor det, end ikke da, naar han er vel oplagt til sin Gjerning og i uforstyrret rolig Stemning under dens Uførelse. Nu! en Lærer bør altid være vel oplagt og uforstyrret rolig Stemning; han bør aldrig være i daarlig Lune eller gnaven under sin Undervisning; han bør if tillade sig selv at lade sine forskjellige sieblifflige Stemninger faae Lov til at indvirke paa Udøvelsen af hans Gjerning, lige saa lidt som han vilde finde det rigtig om en Præst eller en Forhørsdommer, en Nævningsmand i en Edsvorneret viste en saadan Eftergivenhed mod sine sieblifflige Stemninger. Dette er sandt; men mon da

tid er saa let at efterkomme denne Fordring? Svaret i dette Spørgsmaal er vel ikke tvivlsomt. Sandt nok, irkningerne af forskjellige Stemninger ville ikke undlade fremtræde i Lærerens Forhold til Barnet, selv om han ikke skal give Charakteer; men Charakterens Fasthed som bestemt Udtryk, der bliver uroffelig staaende, som det nangang er hensat, dens Anvendelse som Grundlag for en ngt almindeligere Dom fra Skolens Side og som det i irkeligheden væsentligste, i mange Tilfælde eneste Med-elsesmiddel mellem Skolen og Hjemmet, — alt dette før det til noget langt Bærre, om hine Forskjellighederne deres Udtryk i en Charakteer. Lettest slipper vel her en Lærer fra det, som altid regner alle Feil lige stærkt g saa tæller Feilene for at bestemme Charakteren; men ette er vel ogsaa saa aandlos og hjertelos en Fremgangsiaade, at man vel helst maatte ønske dens Anvendelse idskränet inden de snevreste Grændser, allerhelst aldeles delukket. Men den, der bestemmer Indflydelsen af de enkelte Feil efter forskjelligt Maal i Henvold til deres forskjellige Vægt, mon han tør sige, at han altid bedommer e samme Feil paa samme Maade? Nei, det er visselig ikke for Meget sagt, at Charakteren heller ikke i den enkelte Lærers Haand tilveiebringer den tilsigtede Gensartethed i Dommens Udtryk.

Endnu mindre vil man finde denne Gensartethed iaaet, naar man tager det tilbørlige Hensyn til Forskjellen nellem Børnene. Thi der findes jo hos de forskjellige Børn stor Forskjel paa Evnen til at opfylde Skolens Forbringer; det ene Barn formaarer med utrætteligt Arbeide va ufortrøden Anvendelse af alle sine Kræfter ikke endog blot

tilnærmelighedsvis at opfylde Fordringen saa godt, som andet, bedre begavet Barn kan gjøre det med meget ring Anstrengelse; Mangel paa Evne til at udtrykke sig tyde og bestemt, Keitethed og Forlegenhed og indgroede Bai øve stor Indflydelse paa den Maade, hvorpaa Barn lægger for Dagen, hvad der er blevet Frugten af di Arbeide: alt dette er vel saa almindelig anerkjendt, at i ikke behoves mange Ord til at vije det. Den udmaerkte Charakteer bliver for den Ene Frugten af et ubetydeli Arbeide; men den simple Charakteer bliver det Høieste. Anden kan naae med alt sit Slid og med den samvitti hedssfuldeste Unvendelse af alle sine Kræfter. — Her o naaes da Gensartetheden endnu mindre. Og dette blir ikke alene Tilfældet ved den daglige Virksomhed; det freitredet i en endnu langt verre Skikkelse, naar Charakter anvendes som Udtynket for Skolens Dom ved de stø Prover, Examenerne; her blive Virkningerne endnu lan større af de forskjellige Børns forskjellige Væsen, der Lethed eller Banskelighed ved at bruge Ordet, deres Langsomhed eller Hurtighed i Tankens Bevægelse, deres initagende eller frastødende udvortes Fremtræden: disse Egenskaber faaet en endnu langt betydeligere Indflydelse paa den Charakteer, der gives; de gjøre Ueensartetheden i den Dom, der overhovedet kan finde sit Udtysk igjennem Charakteer, endnu langt mere isinefaldende.

Der gives da i Virkeligheden ogsaa mange Skoler i Skolemænd, som have følt og seet den sidst paaviste Mislighed ved Charakteren; de have villet raade Bod derpaa uden at opgive Charakteren; og de have derfor sagt, Charakteren skal være en blot Flidscharakteer; Xæreren skal

ennem det, Barnet yder paa Skolen, og ved sit Kjend-
b til Barnets Æsen og Anslag, hans Stilling i Hjem-
t og Muligheden for hans Arbeide der — ad deune
i skal Læreren danne sig en bestemt Forestilling om det
aal af Flid, Barnet hjemme har anvendt paa sin For-
redelse, og derefter skal han saa bestemme sin Charakteer.
en mon det da er saa let en Ting at danne sig denne
restilling med tilstrækkelig Bestemthed? er det virkelig
at let derved at undgaae ethvert Hensyn til Beskaffenheten
der virkelig udførte Arbeide, som dette fremtræder paa
Skolen? Naar Barnet siger: „Jeg kan ikke forstaae dette“,
eg kan ikke lære dette“, tør Læreren da altid stole paa
i Anskuelse af hans Evner med saadan Styrke, at han
r svare: „Jo Du kan“? Er det muligt, saaledes som
orholdene ere i Virkeligheden, altid at danne sig en be-
mt Forestilling om, hvad og hvorvidt der i Hjemmet
rkes med eller imod Skolens Bestræbelser? Ikke enhver
jælp, som Hjemmet yder Barnet ved dets Arbeide, er en
nderstøttelse for Skolen; oftest virker Hjælpen hjemme
nugt mere hemmende end fremmende for Skolens Diemed
i Plan. Og er da virkelig Hjemmesliden det Eneste,
m Skolen kan eller skal hordre hos Drengen? Det turde
og maaskee vije sig, at en Undervisning anlagt paa
tte Maade og beregnet paa at optage i sig den opdragende
Virkomhed i tilborligt Maal langt mere bor stotte sig til
en umiddelbare Udvexling paa Skolen mellem Lærer og
Barn; og skal eller kan da Charakteren, naar den over-
ovedet skal gives, aldeles undlade at tage Hensyn til,
hvorvidt Barnet her, paa Skolen, har gjort, hvad han
ulde, været tilstrækkelig opmærksom, livlig og vaagen,

fulgt med og gjort det selvstændigt, ikke ved tankel. Eftersnaffen? Saa turde det vel endelig ogsaa være saa vanskeligt, hartad umuligt at bringe alle disse Hensyn — at staae saa levende og med saa begrundet en Gyldigh for samtlige Børn, at de alle skulde føle Retfærdighed af en Charakteer, der var bestemt som blot Flidscharakter selv om det var muligt at bestemme den alene som saada. Og ved en Examen vil man vel strax indrømme, at der aldeles umuligt at gjennemføre Fordringen om en blot Flidscharakteer. Det Hele om Flidscharakteren turde dog ikke være et Selvbedrag, hvormed de Lærere, der see de daglige Charakteers Mislyghed men ikke driste sig til at kaste den reent bort, søger en Beroligelse for deres Samvittighed, medens de i Virkeligheden ikke finde Andet end et Middel til at blinde sig selv for alt det Urigtige der ligger i den og folger med den.

Det er da vel ikke for Meget sagt, at det er umuligt i Charakteren at finde et eensartet, efter alle de forskjellige unndgaelige Hensyn afspasset Udtryk for Skolens Tilfredshed eller Utilfredshed med Barnets Gjerning. Bestemtheden og Tydeligheden i Dommens Udtryk, Letheden i dettes Opfattelse er da naturligvis heller ikke tilstede i Charakteren; de forskjellige Forhold give den samme Charakteer højt forskjellig Betydning til forskjellige Tider den kommer ikke til altid at betegne den samme Dom den samme Værdighed eller Uværdighed; bestemt og tydeligt bliver den følgelig ikke; og at opfatte, hvad den paa hver Sted skal betyde, dette bliver sandelig ikke nogen let Sag hverken for dem, der som Forældre og Børger staae uden for hine forskjellige Forhold, eiheller for dem, der som

rnene selv mangle tilstrækkelig Udvikling til at over-
e dem.

Men falder Gensartetheden bort, saa bortfalder der-
o ogsaa en anden Egenskab ved Charakteren, uden hvilken
s skadelige Indflydelse bliver saa meget desto mere
nefaldende, nemlig Retsfærdigheden; thi denne Egenskab,
tsfærdigheden, er jo netop den Opsattelse, som Børnene
tilgængelige for af det, som hidtil er blevet kaldt
nsartetheden i Dommens Udtryk. Det kan stundum
være vanskeligt nok for Barnet at føle Retsfærdig-
en af, at der overhovedet gives Charakteer. Sæt, at
Barn i en Time røber, at han har været daarlig for-
edt; Læreren irettesætter ham, foreholder ham med
alvorlig Alvor det Urigtige heri og faaer ham til at indsee,
at føle dette; Barnet angrer sin Feil og lover Bedring
Fremtiden. Var det nu ikke rettest, om det funde
ve derved? men det kan det ikke, Barnet skal have
charakteer; og skal denne være retfærdig, bliver den daarlig.

„Ja“. vil man sige, „dette er netop retfærdigt, For-
sien skal have sin Straf“. -- Men er da ikke den Trette-
telse, Barnet alt har faaet af Læreren, Straf nok? skal
charakteren være Straffen? Er det at forlange af et Barn,
han skal have et saa høit Begreb om Retsfærdigheden,
han skulde kunne se, han bør have en yderligere ud-
tes Straf, naar han alt har følt sig straffet ved sin
vers Trettesættelse og tilmeld er bleven bragt til at angre
Feil og fatte et alvorligt Forsæt om Bedring? Nei, i
Barnets Tanker bliver dette en Uretsættelse, en Uret-
færdighed saa stor, at den vel kan faae ham til at fortvivle
over Haardheden og atter opgive det fattede Forsæt; i en

saadan Behandling skal han ikke kunne se Kjærlighed ei heller ved den bringes til at føle Kjærlighed til Lærer eller til den Gjerning, denne skal lede ham til udrette.

Men endnu vanskeligere bliver det for Barnet at Retfærdigheden i Forholdet mellem de enkelte Charakte eller imellem Charakteren og Feilene, der medføre d. Bestemmer en Lærer alle Feil lige høit, tæller dem beregner Charakteren efter Antallet, saa siger Barnet: „Er uretfærdigt; denne Feil var dog langt større end den anden“; „min Feil var langt mindre end min Naboes og han har ikke Uret i denne Tankegang. Noget ligner siger han, naar Læreren giver Feilene forskjelligt Bærds forskjellig Indflydelse paa Charakteren; endnu mere, ne det skeer, at den samme Lærer ikke altid bedømmer samme Feil lige strengt; og fra sit Stade har Barnet visse heller ikke her Uret. Selv om Læreren under visse Forhold har havt sine gyldige Grunde for at bedømme en Feil strengere end under andre, kan det dog ikke forlanges Barnet, at han skal kunne indse Berettigelsen af disse Hensyn. Giver en Lærer strengere Charakteer end en anden siger Barnet: „Han er haard; han er urimelig; han uretfærdig; han kan man ikke gjøre tilpas“. Og Barnet har maaskee heller ikke her aldeles Uret.

„Men“, funde maaskee En sige, „al denne Bedømme af sin Lærers Færd skal et Barn ikke give sig af med hvad hans Lærer gjor, det skal han vænnes til at betragte som vel gjort; han skal ikke ræsonnere derover“. — Med denne Anskuelse ville vi dog sandelig ikke tage til Rettsnor for vor Opdragelse. Vi ville vel ikke gjøre Børne-

overmodige Kritikere, der aldrig ville tage vore Ord
r vor Færd hen i Tillid og Tro men altid veie den
i deres egen Forstands Vægtstaal. Men vi ville endnu
ndre opdrage dem ved blind Underkastelse. Vi ville
rette vor Færd paa, at Børnene skulle føle, det er
xrlighed til dem, som er vor Drivefjer i vor Omgang
d dem; vi ville saaledes berede dem til i Kjærlighed at
iatte vor Færd som god og tjenlig for dem. Men aller-
ndst ville vi behandle dem paa en Maade, som ikke kan
idet end ægge dem til Spørgsmaal og Twivl, om vi
e dem Netsærdighed, til Formodning om, at vi gjøre
m Uret, saa at de snarere vilde bringes til i os at see
xteløse Herrer end kjærlige Veiledere. Have de ingen
o til vor Netsærdighed, have de sandelig heller ingen
o til vor Kjærlighed; og deres Sind og Sindelag imod
vil da sandelig ikke være stillet til at gjøre dem villige
at lade sig lede af os.

Men en Aanden kunde maaskee troe, Sagen burde
tragtes fra et almindeligere Stade, under en mere om-
ttende Overskuelse; han kunde da maaskee vel være villig
at indrømme os, at der i de enkelte daglige Charak-
rer kan og maa findes en Deel, en stor Deel, som strider
iod den strenge Netsærdigheds Fordring; men dog kunde
in være tilboelig til at mene, at de enkelte Uretfærdig-
der vel nok i det Hele vilde virke udjevnende paa hver-
idre, saa at den endelige Dom, der byggedes paa de
ange enkelte Charakterer, dog turde siges at være ret-
ærdig. Vi vilde da svare, at dette dog maaskee neppe
inde siges at gjælde for de Tilfælde, hvor Grunden til
et, vi kalde Uretfærdigheden, ligger hos Barnet selv i

hans ringere Evner o. a. l.; et saadant Barn vil ne nogensteds opnaae Charakterer, der ere saa meget for gi at de kunne bøde paa det, de andre mangle i at v Udtryk for en Dom, der vilde svare til hans virke Gjerning i Forhold til hans Forudsætninger. Men i nemmelig vilde vi holde os til, at det ikke gjælder for om at finde et Udtryk, som i og for sig selv er retfærdi men vi forlange ogsaa, og det, saa troe vi, med fuld Ju at Retfærdigheden skal være indlysende, solelig for Born selv, ikke saaledes, at de i ethvert enkelt Tilfælde sku begribe den med deres Forstand, men saaledes, at di det Hele skulde kunne gibe den med deres Følelse og vare Forvisningen om dens Tilstedeværelse levende i de Bevidsthed; vi have jo for fort siden udtalt os nei herom. Men det vilde vistnok være en urimelig Fordri at stille til Børnene, at de skulde kunne hæve sig til Trin, hvorfra de vandt hiint ovenfor omtalte almindelig Overblik med en Klarhed og Sikkerhed, der var stærk i til at udslette Indtrykket hos dem af de enkelte Charaterers Uretfærdighed. Livet synes ogsaa uretfærdigt i si forstjellige Tilskikkeller; men den Christne boier sig i Tro derunder, det almindelige forsøgte Menneske med Signation; men denne Tro, der tager Livets tilsyneladen Uretfærdighed hen uden Anstød i uroffelig Forvisning i Tilværelsen af en alstyrrende Kjærlighed, der er evig ræfdig, den tor vi dog ikke hordre hos Barnet i ha Forhold til Skolen, i det Mindste ikke, naar vi sel Skolens Lærere, ikke gjøre Alt for at bortrydde enhr Enkelthed, der kunde svække dens Kraft eller hindre den Opkomst; og en slov og kold Resignation, der finder s

Alt, fordi det nu engang ikke kan være anderledes, end dan vilde vel intet christent Menneske hjælpe til at lære Barn.

Før at vise det endnu stærkere, hvor vanskeligt det er faae Børnene selv til at føle Charakterernes Retfærdhed, saa lader os til Sammenligning hente et bestemt Forhold frem fra Virkeligheden. Haardest falder det jo i livet for den Enkelte at bære en Uretfærdighed, naar hvilke viser sig deri, at under lige Forhold den samme Forseelse gjengjeldes forskellig, eller de forskellige Menneker behandles forskellig. Men kan eller skal nu Skolen id behandle den samme Feil eens? Skal den samme Feil have samme Indflydelse paa den enkelte Charakter som den Flittige og den Dovne? En Lærer siger til den Rigtige Discipel, naar han begaer en meget grov Feil: "Du veed det bedre; af Dig er det dobbelt slemt at betære denne Feil"; og saa giver han denne Feil hos denne Discipel en meget betydelig Indflydelse paa Charakteren; og vi tor vel neppe sige, han gjør Uret deri. En anden Lærer siger i samme Tilfælde: "Du har her begaet en meget grov Feil, og Du veed dog det Rigtige; men da jeg ellers gjør din Pligt, vil jeg for denne Gang tilgive dig denne Uagtethed"; og saa lader han den enten faae ingen eller dog kun en meget ringe Indflydelse paa dens Charakter; og vi maae vel ogsaa sige, at han har sin Ret paa sin Side. Men kunne nu Børnene selv vise, at begge disse indbyrdes modsatte Betragtninger ere ikke berettigede? Og naar nu den samme Feil begaaes af den Dovne, da vil intet Hensyn ove en Indflydelse til at mindskelse af dens Indvirkning paa Bestemmelsen af

Charakteren. Hvor bliver her Retsfærdigheden af? eller det Mindste, hvor viser den sig saaledes, at Børnene kan gøre den og se den?

Det kan ikke negtes, at Retsfærdighedskravet ikke tilfredsstilles ved Charaktererne. Saa falder da hen ogsaa den Tankegang, hvormed Nogle ville forsvare det idet de sige, at netop i hele dette Spil af Ven og Styr som ligger i de daglige Charakterer, i denne gjengjelde Retsfærdighed ligger der en mægtig opdragende Kraft. Naar Retsfærdigheden ikke er tilstede, da udebliver også dens opdragende Kraft; naar der, rettere besæt, er Uretfærdighed tilstede, da udebliver vel ikke den opdragende Virkning af denne Færd; men det, den opdrager til, blir ikke til det Gode.

„Vel“, vil atter en Unden sige, „dette kan ogsaa være sandt; men bliver det da noget Andet eller Værre, hvad selve Livet bringer? Uddeler dette altid Ven og Styr paa en Maade, som fremstiller sig som retfærdig for dem der lever Livet? og er det ikke rigtigt, at Skolen giver Barnet en Forsmag paa Livet? Vilde det være rigtigt om den hensatte Barnet under Forhold, der vakte Førventninger hos det, som det virkelige Liv ikke blot ikke tilfredsstille men smertelig skuffe? Er det ikke endog taabelig, hovmodig Indbildning af Skolen, at den skulle kunne være bedre end Livet?“ — Vi svare: Livet bringer Mennesket mangehaande Prøvelser. Livets Herre fordøjer af Mennesket Tro paa hans Kjærlighed og Retsfærdighed selv hvor det ikke seer den med jordiske Dine. Han lader, at det Onde, som Synden bragte ind i den Verden han havde skabt, kan fremtræde paa mangehaande Maade.

aa saaledes, at det kan blive en Anstødssteen, som kan
se til Fald for Troen paa hans Kjærlighed og Retfær-
hed. Men derfor har han dog ikke selv fra Begyndelsen
beskillet det saaledes. Og enhver kjærlig Opdrager
er at holde det Onde borte fra Barnet, han skal op-
uge, saa længe som mulig og saa meget som mulig;
at ved, at hans egen menneskelige Natur kan berede det
mækkeligheder. Anstød og Forargelser nok; hvad han selv
i maa blive et saadant Anstød, en saadan Forargelse
det, det rydder han bort fra sit Væsen efter Evne.
saaledes ogsaa med Skolen: dens egen menneskelige Natur
ikke undlade at bringe dens Lærlinge Anstød og For-
gelse nok; men hvad den selv kan se, maa blive, efter
mækkelig Beregning med overveiende Sandsynlighed
aa antages at ville blive mere til Anstød og Forargelse
d til Opreisning og Bestyrkelse i det Gode, snarere til
Fristelse og Fald end til Opbyggelse og Støtte, det skal
n holde borte fra Barnet af al sin Evne. Eller beder
Du ikke selv: Led os ikke i Fristelse! og vil Du saa dog
sv berede Fristelser for de Smaae?

I det Foregaaende er der et Par Gange brugt Ordene
on og Straf om Skolens Charakteergivning. Denne
ulde imidlertid efter Skolens Mening anvendes og op-
lettes som et blot Udtryk for Skolens Tilfredshed eller
tilfredshed med Barnets Gjerning; selve Lønnen for
en godt udførte Gjerning skulde den ikke være, og heller
ikke Straffen for den Gjerning, som ikke er udført godt.
I Skolen skal vel ikke fordre, at Barnet alene skal finde

sin Løn og sin Straf i sin Samvittighed, i sin Bevidstlighed med sig selv om, hvorvidt det har gjort, hvad det skulle have kunde; den skal ikke forlange, at Barnet skal „gjøre det Gode for det Godes egen Skyld“; den skal aldi stille Fordringer til et Barn, som dette ikke kan opfylde heller ikke denne; thi dens umiddelbare Opfyldelse ligger vel meer end noget Understøttende udenfor Barnets Evne. Må derimod skal den ikke ræddes for skarpt at se den Fordring som kan stilles til den selv; den skal ikke slaae sig til Øje med, at en vis Fordring til den er for overspændt, f. idealisk, til at den skulle kunne opfyldes. Den, der vandrer paa Veien, holder altid Malet skarpt i Sigte, har Øje eller Tanken rettet derpaa; ellers gaaer han let fejl i Veien og kommer ind paa Afveien, der fører fra Maal og ikke til det, eller i det Mindste paa Omveien, der gjør det dobbelt vidtloftigt at nære Malet. Saaledes skal ogsaa Skolen fastholde, at den personlige Kjærlighed skal være Midlet, hvorved den skal oplyse og opdrage; sed den end mange Banskeligheder lagte sig i Veien for at saae Kjærhedsforholdet til at være fuldt og levende til stede mellem sig selv og Barnene, saa skal den dog ifterfor opgive denne Fordring. Læreren skal lade Barne finde sin Løn for det godt udførte Arbeide i den Glæde det volder ham selv, Læreren, og Straffen for det slechte udførte Arbeide i den Sorg, dette volder ham. Han har jo ogsaa Barnets Kjærlighed til sine Forældre at henholde sig til, naar han ikke tor stole paa dets Kjærlighed til ham selv; dets Lyst til at glæde disse og dets Frygt for at bedrage dem kan han ogsaa benytte og gjøre Udsigten til det Ene eller det Andre til Løn eller Straf for Barnet.

ſ tør han end ikke ſtole paa, at Barnets egen Samtighed ſkulde være ſaa vaagen og kraftig, at den alene ſde kunne være Lønnen eller Straffen, ſaa ſkal han dog e handle, ſom om den var aldeles dod; er den ikke agen og virksom, ſkal han tvertimod gjøre Sit for at ikke den, at den kan komme til at virke. Pligtfoleſen ſ Barnet ſkal det være hans Maal at bringe til kraftigt v. Barnet ſkal vænnes til at gjøre Noget, blot fordi t ſiges til det, at det ſkal gjøre det. Og jo hjærligere Forſdet er mellem Barnet og den, der udtaler dette „ſkal“, ſto vifligere vil det være til at følge Budet. Skolen al ſtille Lovenſ Fordring til Barnet; men den ſkal af ſin Evne arbeide paa at gjøre Hjærligheden til Grundget for dette Pligtforhold; i samme Maal ſom den opaaer dette, i samme Maal taber Loven ſin Haardhed, og Hjærligens Tryk ſvinder; i samme Maal bliver det en Glæde over Barnet at opfylde Budet, en Sorg at overtræde det. ſaa denne Maade ſkal Skolen ſtille ſig det til Formaal at bringe Pligtfoleſen til kraftigt Liv hos Barnet; gif et Barn end ud af Skolen uden andre Spor af dennes Indirkning, end at dets Pligtfoleſe var blevet valgt og ommen til kraftigt Liv, ſaa var sandelig dog allerede dette en Frugt af Skolens Virksamhed, ſom ikke ſkulde undlade at komme ham til Gode i Livet. Men Charakteren ſelv, det Udvortes, ſkal ikke være Lønnen eller Straffen; Skolen ſkal ei lære Barnet at ſøge ſin Løn eller ſin Straf i Livet det Udvortes; den ſkal ikke heller lægge denne Fristelſe over de Småae, ikke berede dem denne Forargelſe.

Men det daglige Liv i Skolen vijer tydelig, i hvor høi en Grad Barnet i Charakteren ſelv ſeer ſin Løn eller

Straf. Det hændes idelig paa Skolen, at et Barn under Overhørelsen staaer uden at anfegtes synderlig af alt i Urigtige, det kommer frem med; men falder saa til sidst daarlige Charakteer, ja, da bryder Graaden frem, eller viser sig andre Tegen paa, at det nu først er kommet rigtig klar Bevidsthed om, at det ikke har gjort, hvad d skulde gjøre. Eller naar en anden Discipel, en flink Dren er blevet overhort og har viist, at han havde udført Arbeide, som han skulde — ja, ofte undlader vel saa Læreren selv at lade ham føle sin Glæde over ham og hans Arbeide; Læreren skal jo give Charakteer, han har det Middel til at udtrykke sin Dom for Drengen, og netop dette faaer ham til at undlade at vise sin egen personlig Glæde, det hindrer ham i at bruge det ene rette Middel til at komme i Forhold til Drengen. Og Drengen selv, ha synes da ogsaa selv at mangle al Følelse hos sig selv om at han har gjort, hvad han skulde gjøre; dette vækker i os for sig selv ingen Glæde hos ham, han er kun ivrig so at erfare sin Charakteer; uttaler Læreren den ikke for han men nedskriver den blot i Klassens Dagbog, da gjør Drengen sig al mulig Umage for at see, hvad han skriver, elle slutte sig dertil, var det end kun af Bevægelsen af den øverste Ende af Lærerens Pen; opnaaer han ikke at se det, eller tør han ikke stole paa sin Slutning, saa spørger han, hvis han tor: „Hvad sit jeg?“ eller han ventet utsaalmodig til Timens Slutning, saa utsaalmodig, at han løs glemmer at høre efter og folge med Undervisningen; og har saa Læreren endelig forladt sin Blads, da iles Drengen strax derop for at see sin Charakteer i Dagbogen; først

ar han har faaet den at vide, saa er han glad, saa har n faaet sin Løn.

I Virkeligheden synes ogsaa Skolen selv paa mange aader at lede Barnet til at opsatte Charakteren selv som n eller Straf. Deels udtrykker den jo ofte heelt for-
elligartede Ting ved de samme Charakteertegn; den be-
tter dem saaledes til Udtokyk for sin Dom om Barnets
øforsel eller om den Orden, hvormed han har udfort visse
beider, navnlig de skriftlige. Deels bestemme mange
rere Barnets daglige Charakter i Grunden efter Alt,
ad de selv gjøre Barnet til Pligt; de give ham saaledes
n sletteste Charakter for et Arbeide, hvortil han har be-
ttet en Hjælp, som Læreren selv antager for utiladelig;
er de lade Norden, Ureenlighed, Uopmærksomhed, Uartig-
d o. a. l. bevirke en Nedstættelse i den Charakter, han
aer for sit Arbeide til Timen. Endelig bidrager Skolen
lermeest til en saadan Misforstaelse fra Barnets Side
Charakteren ved alt det, der bygges paa denne, som Om-
stningen i den enkelte Klasse til forskjellige Tider og til-
els Opslytningen fra den ene Klasse til den anden; derved
ør den jo Charakteren selv til en Spore og Drivsjer for
renget til Arbeidet og lærer ham selv at betragte den
m Løn eller Straf; den leder Forældrene til at betragte
; bruge Charakteren, med hvad dertil knytter sig, paa
mme Maade og gjør saaledes Ondt værre. Det kunde
nes saa fastgroet i Skolen at betragte Charakteren selv
m Løn og Straf, at maaskee mange Lærere ikke have
slet vedkjende sig det Stade, hvorfra Charakteren i denne
shandling fra Begyndelsen af er bleven betragtet; mange
ive maaskee ikke viljet erkjende Charakteren for et tilsigtet

eensartet Udtryk, blot et udvortes Udtryk for Skolens Fredshed eller Utilfredshed; det har maaske vakt deres Undring, da vi første Gang leilighedsvis kom til at udte det Spørgsmaal, om da Charakteren selv skulde være Strafen. Imod disses Opfattelse og Anvendelse af Charakter bliver da at sige, deels hvad der her er blevet sagt for bevis, at Charakteren ikke bor opfattes paa denne Maade deels hvad der i det Følgende vil blive fremsat om alt d' Forkastelige og Fordærvelige, som knytter sig til en saadan Opfattelse.

Endnu værre bliver det, naar denne Opfattelse af di daglige Charakterer som Løn og Straf overfores paa Examenscharakteren med dens Folger. Det er ovenfor bleven børst, at denne, Examenscharakteren, faaer Deel i Besten melsen om Barnets Opflyttelse til en anden Klasse; vi vil alle, at det seer i mange Tilfælde. Barnet betragter i naturligvis Examenscharakteren paa samme Maade som di daglige Charakterer; han seer deri Lønnen eller Straffen fra Årets Gjerning. Den samme Opfattelse overforer han ligefrem paa Opflyttelsen i den nye Klasse eller Besten melsen om, at han skal blive siddende et År endnu i den han er i; kun er det endnu mindre muligt for Barnet at se Retsfærdigheden i Examenscharakteren, idet hans Ord tillig aabnes for al den Indflydelse, som deels det reelt Udvortes, deels en Mængde Tilfældigheder, som ovenfor omtalt, have paa Bestemmelsen af denne. Men Opflytten til en ny Klasse er ingen Løn, Skolen giver den Flittige; den er en ligefrem Folge af, at Skolen seer, den har lært ham, hvad den vilde lære ham paa et lavere Trin dersor flytter den ham op paa et højere. Kun for saa vid-

Barn i en Klasse har brugt sine Evner tilbørlig til at re, hvad Skolen vil lære ham der, i det Tidssrum, Sko-
i har betegnet som det almindelig passende dertil, — fun-
r saa vidt kan han i Opflyttelsen til den næste Klasse
en Anerkjendelse heraf og altsaa, hvis man endelig vil,
saa en Løn derfor; men denne Løn bliver da fun af
mme Art som den, der ligger deri, at en Arbeider stedes
et vanskeligere Arbeide, naar han er blevet tilstrækkelig
dovet i det lettere. Heller ikke er det at blive siddende
en lavere Klasse over den almindelige Tid en Straf eller
kam for Andre end den, som har paadraget sig det ved
jefrem Pligtforsommelse, Esterladenhed og Dovenstak; det
ammie kan hændes den svagt Begavede, der med al mulig
lid og Anstrengelse dog ikke har funnet magte, hvad der
er paalagt ham og budt ham paa det lavere Trin, saa
han vilde ødelægges aldeles, hvis han nu blev flyttet
paa et høiere Trin og sat til at udføre et vanskeligere
Arbeide. Saaledes er det da her ligefrem den nærliggende
en urigtige Opfattelse af den daglige Charakteer, der leder
arнет til at betragte som Løn, hvad der langt mindre er
i Løn end den enkelte daglige Charakteer, og som Straf,
vad Skolen gjor i den Overbevisning, at det for Barnet
det eneste virkelig Ejendige.

Den ovenfor omtalte Opfattelse af Charakteren selv
i Løn eller Straf undlader da heller ikke at øve sin Ind-
ydelse paa selve Underviisningen og den Maade, hvorpaa
Barnet kommer til at stille sig til denne. Det er ikke
anskeligt at paavise Tilfælde i Skolens daglige Liv, hvor

Charakteergivningen virker saaledes paa Barnet, at den gi det umuligt for ham at modtage Underviisning. Tal kan her naturligviis ikke være om de heldigviis dog si faae Børn, ved hvilke Skolen fristes til at glemme, at d aldrig maa opgive et eneste af sine Børn som umuligt faae med, fristes dertil, fordi de selv synes aldeles manglent enten Evne eller Willie eller begge Dele, eller for Skolen slet ingen Understøttelse finder i Barnets Hjel. Og dog kunne disse maaskee fra en anden Side reise som Anflagere mod Skolen og dens Færd; maaskee vil det slet ikke have været saa vanseligt at vinde dem, e Skolen gjorde den gjensidige Kjærlighed og Lærerens personlige Kraft til sit fornemste Virkemiddel, om den brug en mere frugtbringende Underviisning end den, de dagli Charakterer nu tvinge den til at bruge. Dog derom snar Lad os nu først see paa et Barn af dem, som af en eller anden Grund høre til de daarlige, men hvis Hjem søger at understøtte Skolen, saa godt det forstaer og kan, derfor vel som øftest modtager Barnet med Utak, na han kommer hjem med en daarlig Charakteer; naar nu saadan Charakteer tilfalder Barnet i en Time, og han sætner paa, hvad der venter ham hjemme, hvem tor sige, at han er skikket til at modtage den Underviisning den samme Time eller den samme Dag fremdeles byd ham? og den Enkelte skal dog ikke blot have godt Underviisningen, saa længe han selv bliver overhørt. Er dette hyppigere Tilfældet, da bliver vel Enden derpe en saadan Forknyttethed eller maaskee endog en saadan Trods hos Barnet, at Skolen slet Intet kan udrette med ham. Men der gives ogsaa Børn, flittige og stræbsomm

orn, som dog ofte kunne have Banskelighed ved at for-
iae en eller anden Udvikling og følge med den; natur-
gviis bestræber Læreren sig i saa Hald for at hjælpe paa
saadant Barn; men dette mærker alligevel snart, at det
galt fat; det bestræber sig en Tid lang for at følge
ied, men Frygten for en daarlig Charakteer er imidlertid
egyndt at opstaae hos ham og at gjøre ham urolig; det
arcr ikke lange, før han bryder ud i Graad eller dog er
xaaledes betagen af sin urolige Engstelse, at det vilde
ære urimeligt at ville arbeide med ham for det Første.
Et andet Barn har hidtil været blandt de Daarlige, han
ar ikke været flittig; da begynder en bedre Mand at
aagne hos ham, han arbeider. Men Hullerne fra For-
iden gjøre det umuligt for ham at vinde frem til at ud-
søre den enkelte Times Gjerning paa en Maade, som kan
gjøre den lige saa god som deres, hvis Flid er af en
eldre Dato. Saa bliver det da Folgen, at han ikke op-
naaer en god Charakteer; og dog er han sig bevidst, at
han nu arbeider langt alvorligere end før, maaßke alvor-
ligere end de Andre, hvis ældre Flid befriar dem fra hine
Huller og deres Eftervirkninger. Vilde det nu være saa
meget forunderligt, om han taber Modet og vender til-
bage til det gamle Levnet, da han dog funde finde en
Slags Beroligelse deri, at hvad der hændtes ham, var
ikke usorskyldt? Vilde det ikke være for Meget forlangt
af ham, at han skulde see, at heller ikke det, som nu
times ham, er usorskyldt, saa at han altsaa skulde blive
ved at arbeide maaßke i lang Tid uden at see Frugten
deraf men bestandig med Haabet om, at Høstens Tid vel en-
gang vilde komme. — Atter en Anden er maaßke ual-

mindelig vanskelig at faae vækket til Liv og Drift; der er en enkelt Lærer saa heldig at gribe ham fra en Sil hvorfra han kan vækkes; og det gaaer ham godt i den Lærers Fag. Dette er dog altid Noget, og det var i værd at frede og hegne derom. Men en enkelt god Spitrives ikke let mellem meget Ukrudt; i de andre Fag, hinde andre Lærere gaaer det ham daarlig, og han faa daarlige Charakterer. Er det nu at undre paa, om i mange slette Charakterer med den deraf følgende lave Plads i Tjæningernes Række og alt det Andet, som folger med dem, tilsidst ogsaa slukker det Lys ud, som brændte paa et enkelt Sted, saa at tilsidst Alt bliver Mørke.

Men det er ikke tilstrækkeligt at op holde sig ved enkelte Exempler, selv om disse som ovenstaende ere grebne ud af Virkeligheden selv; det falder ikke vanskelig at vi se at Charaktererne ligefrem maae give Barnene et uriktig Syn paa det Arbeide, de have at udføre til Skolen, og en vrang Opsattelse deraf. Det er naturligvis ikke a forlange af Barnet, at han i sit Arbeide til Skolen skal drives blot af Bevidstheden om, at det er sin egen Uddannelse, han arbeider paa; men derimod er det Skolens Pligt saa meget som mulig at holde enhver Indflydelse borte, som kunde bevirke eller befordre en uriktig Opsattelse af Diemedet for dens Gjerning eller hemme og vanskeliggjøre den rette Opsattelse deraf. Men ved den daglige Charakteergivning stiller Skolen det ligefrem som Opgave for Barnet at udrette, hvad der fordres til den enkelte Time. Dog er der i ethvert Fag Ting, som saa godt som aldrig sættes for til den enkelte Time, i det Mindste

? uden paa Skolens laveste Trin; men Skolen maa dre, at de altid ere paa rede Haand for Barnet. Hvor- es stiller den nu sine Charakterer i Forhold til disse Fordringer? Vil den altid tage dem med i Beregning og for nedsette sin Dom for den Time, til hvis Gjerning unnet maaske ellers er fuldkommen forberedt, naar han e har funnet klare for sig ved et enkelt Spørgsmaal hin Art? Eller vil den lade dem ude af Beregningen saa stille sig frem for Barnet med den Modsigelse, at n fordrer Noget, som den dog ikke tager Hensyn til ved i synlig fremtrædende Dom? Nu, det er vel ikke tvivl- mt, at Skolen i de allerflestes Tilfælde vilde vælge den rste af disse to Uldveie; og den gjor Ret deri; men det rde dog vel ogsaa være aabenbart, at den vilde have ngt lettere ved at gjøre det tydeligt, hvilken Vægt den gger paa hine almindeligere Fordringer, og ved at af- isse Uttringerne af sin Tilfredshed eller Utilfredshed og a efter Opsyldelsen af dem, naar den var fri for at skulle ve en Charakteer for Arbeidet til den enkelte Time og Gjerningen i den; den vilde da langt bedre kunne gjøre et indlysende, hvorledes den hele Dannelsje, den vil med- le Barnet, er en sammenhængende Kjæde og et i sit idre Væsen forbundet Hele; og den vilde langt roligere anne bygge Udtalelsen af sin Dom paa denne Anskuelse.

Endnu paa en anden Maade virker Skolen sig selv nod ved at ville give en bestemt og skarpt asteget, ud- ortes fremtrædende Dom for hver enkelt Time. Dens Raal er Barnets Dannelsje, dens Middel til at naae dette Raal er, at den bringer Barnet til at lære, hvad den iver ham at lære. Men den enkelte Lærer virker paa een

Gang med og paa et stort Antal enkelte Børn i samme Klassé; det er da vistnok vanskeligt for ham altid at få sin Fremstilling og Virksomhed en saadan Form, som passer lige godt paa dem alle; er der nogle, som kunde lære af ham selv, saa er der vel ogsaa ofte andre, som maa ikke bedre kom i Besiddelse af Stoffet ved at modtage en Anvisning af deres Ligemænd; fort sagt, en indbyrde Undervisning, dette Navn ikke forstaaet alene i den tydning, som her til Lands er blevne den tekniske officie — en indbyrdes Undervisning og Veiledning vil kunne virke mere heldbringende for et Barn end se Lærerens. Det ene Barn behøver jo ikke at forlade Stade, han selv staar paa, for at komme til at stille paa et andet, hvor han vilde staae jevnsidet med det andet Barn. Vel sandt, det ene Barn kan vanskelig fremstille Noget i den fulde Klarhed for det andet; der bliver dog noget Urigtigt eller Ufuldstændigt tilbage i Fremstillingerne hos det Barn, der veiles af et andet; netop dette Urigtige var det, Læreren ikke vilde lade bli tilbage; han vilde give sine Lærlinge den fuldstændige Indsigts. Men dette var det da ogsaa, som bevirkede, han ikke kunde gaae ned til højt Barn og faae det til at lære nogensomhelst Deel af det, han vilde lære dem. Læreren vilde lukke Døren heelt op for Barnet, men dette blev heelt lukket; det ene Barn lukker den maa ikke halvt op for det andet, men dette kommer saa dog derved til at see Noget af det, det ellers slet ikke vilde faae set; og dette Noget, er det end fun lidet, kan dog blive Grundvolden til at opføre noget Mere paa; men hvis endog Grundvolden mangler, kan slet Intet bygges.

ckeligheden fremtræder dette navnlig ved de skriftlige beider; det at der skal gives Charakteer, foranlediger til at forlange skarpt, at Barnet skal have udfort sit beide heelt selv; har han ikke det, saa har han begaaet „hyderi“. Dog har han ikke gjort Andet end benyttet Hjælp, som har friet ham fra at begaae en Feil og ved gjøre sig det dobbelt vanskeligt siden at gjøre det rigtige; — thi Feilen sætter sig altid fastere end det andre; dette ligger i den menneskelige Natur, og Virkeligheden lærer det idelig; en vis Feil var maaskee aldrig ven begaaet, var den ikke bleven begaaet een Gang; men denne ene Gang drager mange andre Gange med. Men Benyttelsen af denne Hjælp gjøres nu til et edrageri, en moralisk Forseelse for Barnet, og en Brøde gges paa dets Samvittighed. Fremdeles, — indrommes t, at den indbrydes Veiledning forstandig anvendt, til-els endog efter en løselig Anthydning af Læreren selv, ofte n være gavnlig for Barnet, baade for den, der giver n, og for den, der modtager den, saa kan det paa den iden Side heller ikke negtes, at den daglige Charakteer, edens den frister den Svagere til at søge denne Veiled- ng, saa derimod ogsaa hindrer den Dygtigere i at yde n. Hjælper den Dygtigere den Svagere, og gør han t derved muligt for denne at opnaae en bedre Charak- ter, saa maa han jo frygte, at han derved netop skal ælpe ham til at fortrænge ham selv fra det høiere Trin i lassen, hvorpaa han staaer; det er jo de enkelte Timers Charakterer, som bestemme Bladsen ved Omslytningen. Det er da ikke at undre paa, om den Veiledning, den Dygtigere giver den Svagere, deels bliver given af et

mindre godt Hjerte og med mindre god Billie, deels mindre Bestrebelse for at gjøre den fuldkommen og g. Det er ikke den daglige Charakteers Skyld, om Børn ikke aldeles beroes det Læremiddel, de gjensidig kan finde i en indbyrdes Veiledning og Underviisning.

Naar der hidtil i denne Afskrift har været Skrivne om Charakteergivningens forstyrrende og hindrende Indflydelse paa Underviisningen selv, har Talen nærmest holdt sig ved de forskjellige Virkninger, hvormed den Indflydelse kunde fremtræde paa enkelte Punkter. Det kan ogsaa godtgjores, at Nødvendigheden for at skrive give det enkelte Barn en enkelt Charakter for hver enkelt udført Gjerning, denne Nødvendighed lægger overhovedet en Hindring i Veien for at anlægge selve Underviisning paa den Maade, som maa være den meest frugtbringende saavel for Oplærelsen i Særdeleshed som for Barnets Uddannelse i Almindelighed. Den trænger nemlig Læreren til altid at syde med det enkelte Barn. Ved Maanedens Udgang skal han beregne en Hovedcharakter i sit Fag til hvert enkelt Barn; skal nu Tilhældigheden ikke have alt for stort Indflydelse paa Fastsættelsen af denne Hovedcharakter maa intet Barn have faaet alt for faae Charakterer ved Maanedens Løb. Men de fleste af Skolens Fag har især i de højere Klasser fun faae Timer ugentlig; da maa altsaa ikke gaae alt for mange Timer hen, hvori Enkelt ikke bliver hort. Den største Deel af Timen gaaer da hen med Overhørelsen, og denne maa altid anstilles enkeltviis; den mindste Deel bliver tilbage til Gjennemgangen.

ig, og det bliver umuligt ellers dog meget vanskeligt for
eren at sætte Barnene selv i anden Virksomhed under
me end den, som bestaaer i den blotte tause Horen efter.
Saa deles hele Timer mellem en Overhørelse af Bornene
elvius og en foredragende Gjennemgang af Læreren;
der denne fordres det af Alle, at de skulle blot høre
r; og under Overhørelsen paalægges det Samme Alle
d Undtagelse af blot en Enkelt; ved et i Ny og Næ
ikastet Spørgsmål søger saa Læreren at forvisse sig om,
denne Fordring skeer Hyldest.

Men at stille en Fordring er let nok; en anden Ting
det, om det er let at hyldestgjøre den; og der er vel
e mange afgivende Meninger om, at det at holde sig
agen og opmærksom i længere Tid som blot tilhørende,
t hører til de Ting, et Barn allermindst er i Stand til.
I synet hertil er da ogsaa een af Grundene til, at man
den senere Tid ved Forhandlingen af pædagogiske Spørgs-
maal bestandig hyppigere og hyppigere møder den Fordring,
Lærerens Undervisning bestandig skal sysle mere med
n hele Klasse paa een Gang end blot med det enkelte
arn. Forst skal hans Gjennemgang være saaledes an-
gt, at han ikke selv alene fører Ordet hele Tiden; men
in skal vide at holde hele Klassen i Ande ved bestandig
saae Enhver, som kan, til at give sit Bidrag til Op-
sning af det Omtalte; der er jo dog i det Mindste altid
i Deel af det tidligere Lærte, som der maa mindes om
d det Nye, der bliver gjennemgaet; selv mangen en
slutning angaaende dette Nye ville Bornene ved behørig
veileitung være i Stand til selv at komme frem med.
Børnæst skal ogsaa Overhørelsen mere hysselfæatte sig med

Alle tilsammen. Læreren skal lægge an paa saa meget som mulig at faae Alle til at tale med; han skal naturligt ikke tage den Enkelte af Sigte; men han skal selv vise saaledes aarvaagen, at han faaer et bestemt Indtryk om Alle ere med under den almindelige Tale og ere bevi og selvvirksomt med; ved at henvende sig snart nærmest den Enke, snart nærmest til den Aanden skal han faae i med, der synes at blive tilbage, uden at han dog der maa paabyde de Andre Taushed. Mørker han, at Enkelt en Tid lang bliver paafaldende tilbage, kan han indlade sig med denne alene; ogsaa naar han har Gru til at troe, at En eller Aanden snakker tankeløst efter, hvilken hører de Andre sige, kan han henvende sig til den alene og forsikre sig om hans Virksomhed ved Spørsmaal rettede til ham alene. Selv hvor det enkelte Eller Undervisningens Beskaffenhed i det Helle gjør det findent nærmest at opholde sig ved en Enkelt ad Gangen har Læreren dog at drage Omsorg for, at de Andre skal standig holdes saaledes vaagne, at de kunne falde ind hjælpe til, hver Gang han giver dem et Vink derom; de skal endog selv ved et astalt Tegn tilbyde sig dertil naar de troe det fornødent og mene at have noget Mættigere at sige, end den har sagt, der just bliver overhørt. Endelig maa der øste ikke være nogen skarp udvortes skillelse mellem Gjennemgang og Overhørelse; under Overhørslen i det Lærte af hele Klassen i Almindelighed metages Paavisiingen af, hvad Nyt der just er nærliggende og staarer nærmest for til Behandling; og under Gjennemgangen prøves det idelig, hvorvidt det tidligere Lærte sidder fast og har let ved at komme frem. Det er indlysende,

saadan Underviisningsmaade langt bedre end en Gysselsel-telse altid med en Enkelt holder hele Klaæsen vaagen og kjom for at modtage Underviisningens Meddelelser eller sig selv at frembringe, hvad den formaaer. Og netop te Sidste, at Barnet spores til af sig selv at komme in med, hvad det formaaer, er et vigtigt Middel til at se den Unge den Tillid til sig selv, som han dog maa ve vundet, naar Skolen slipper ham og lader ham ene den Formening, at han nu er i Stand til at arbeide en dens Hjælp paa egen Haand. Læreren skal heller ikke ismaae den Hjælp, han kan faae til at holde sig selv i ande ved en saadan omfattende, almindelig Medvirken af ie hans Lærlinge; tvertimod skal han med Glæde grieve n lettere Adgang, han herved faaer til i videre Omfang blive bekjendt med de Steder, hvor det i større Al-indelighed skorter paa Indsigt i Klaæsen; han seer selv døt saaledes, hvad der lettest giver flere af hans Lærlinge nledning til at begaae Feil; de mange, forskjellige Svar, t ene mere, det andet mindre rigtigt eller urigtigt, giver im mangt et Vink om, fra hvilken Side han vil have ttest ved ataabne Adgang til de Uinges Forstaelsje for remstillingen af det, der for Dieblifiket er Gjenstand for ins Underviisning.

Vi have her skildret en Underviisningsmaade, som afiger en Deel fra den, der hidtil almindelig har været anendt i vore Skoler; paa dette Sted have vi fun i Kort-ed funnet fremhæve den Side af den, hvori denne Af-igelse fornemmelig fremtræder; Fremstillingen bliver derved fuldstændig, og det vil være let at reise en Mængde Ind-endinger, især naar man i Grunden ikke har anden An-

stuelse om Underviisningens Methode, end at man h vil blive ved det Gamle og lære fra sig paa samme Maas som man har lært selv; og Vanens Magt er sandelig i vore Skoler. Men vi troe, at Ingen, som har præ denne Fremgangsmaade, let vil opgive den igjen; og hver alvorlig og ivrig Skolemand, der forsøger den n god Billie, skal ikke let komme til at fortryde Forsøg Gen Indvending ville vi blot ikke lade ubesørt her; vi c tage den for den farligste, netop fordi den har lettest i at holde sig i taaget Almindelighed. Mange ville nem maaskee sige, at vi ved en saadan Underviisningsmaade vi optage „den tydiske Maneer“; og ved dette Udtryk ville betegne en Fremgangsmaade, som ganske eller saa godt si ganske opgiver Bestrebelsen for at forvisse sig om, hvilket den Enkelte til hver Time virkelig har udført det fo satte Arbeide, lært den opgivne Lektie, idet den langt m bestaaer udelukkende i en foredragende Udvikling fra Lerrens Side end i en prævende Overhørelse af Borner. Om en saadan Fremgangsmaade virkelig kan betegnes si „den tydiske Maneer,“ ville vi her lade uafgjort; ved Utrykket mener man, hvad ovenfor er sagt. Det er hel ikke vor Agt her at ville modbevise denne Indvending; indromme tvertimod, at Faren er tilstede; men vi ere saa meget bange for at forvandle en Skolestue med Born i et Universitetsauditorium med vorne Mennesker; men Erfaring har lært os, at Faren kan undgaaes, og at det godt lader sig gjøre med den ovenfor skildrede Fremgangsmaade at forvisse sig om det enkelte Barns Flid saavel Almindelighed som til den enkelte Time, som ogsaa om hans Udviklingstrin i Almindelighed; selve Skildringen

nfor viser da ogsaa tydelig, hvorledes den Enkelte ingen-de tabes af Sigte. Men det vilde være overflodigt at vise, i meget den saaledes løselig antydede Underviisningsmaade ier i Strid med Brugen af Charaktererne timeviis; det af sig selv indlysende, at jo mere det er nødvendigt for rer en at give Charakteer, desto mere maa han til hvert eblig sysselsætte sig med den Enkelte; desto mindre er han Stand til at anlægge sin Underviisning paa en saadan aade, at han nærmest omfatter Alle paa een Gang; med dre Ord: Nødvendigheden for at give Charakterer time-s lægger en saa godt som uoverstigelig Hindring i Veien: at anlægge Underviisningen paa den Maade, der er øest frugtbringende for Oplærelsens almindelige Diemed.

Det er ikke alene i Underviisningens Methode, at den adelige Virkning af det hele Charaktervæsen kommer til yne; det er ikke vanskeligt at vise, at dette over en for-yrrende Indsydelse paa Lærerens Forhold til Barnet og i Underviisningen i det Hele; det er ikke nok med, at læreren i det Hele bliver en Dommer over Børnene og ikke en Veileder; Forholdet stiller sig endnu værre. Naar læreren skal give Charakteer, gaaer han naturligviis ud fra en Charakteer, han vilde give for et Arbeide af Barnet, vorpaa der aldeles Intet var at udsette, og sæster saa Blifket paa de Udsættelser, han har at gjøre paa det Arbeide, Barnet i Virkeligheden har udført. Enten han nu væller eller veier disse Udsættelser eller gjør begge Dele paa en Gang, saa maa han see at finde, hvad Vægt han skal illægge sine Udsættelser sammlede Størrelse, og derefter be-

stemmer han saa Charakteren. Maaskee tager han vel ogs
et Hensyn til forskjellige andre Omstændigheder som Be
nets Evner o. a. l.; men de samtlige Udsættelsers Ba
bliver dog det væsentligste Lov, hvorefter han afveier Ch
arakteren. Med andre Ord, det bliver fortrinsvis det Gi
og Urigtige, hvorpaas Læreren bestandig har sin Optæn
somhed henvendt; kan han end undertiden lempe sin Do
sin Charakteer efter en eller anden Enkelthed ved Arbeidi
der er særdeles vel lykket, saa vilde det dog ved de flej
Charakterer være en Umulighed at folge en Fremgangs
maade som f. Ex. den, en Regnelærer kan anvende, na
Opgaven til Barnet bestaaer af flere forskjellige Regnesty
ker, hvoraf nogle ere regnede fuldkommen rigtig, and
meer eller mindre galt; thi Regnelæreren kan da give ee
Charakteer for hvert Stykke og bestemme den endelige Cha
rakteer ved en Sammenregning af de enkelte Charakterer
Men det er overslodigt at vise, at en saadan Fremgangsmaad
kun vilde funne anvendes i de aller førreste Tilfælde, i sa
faae, at man ikke gjør Uret i at betragte dem som ingen
selv Regnelæreren kan ikke bruge den altid. Saa kan de
vel siges at staae fast, at Læreren fornemmelig maa rett
Blikket paa Feilene for at funne give Charakteer. Nu
det skal ikke hermed være sagt, at Læreren, naar han ikke
skal give Charakteer, saa skulde have Lov til at overse
Feilene; det er jo det Urigtige i Barnets Gjerning, som
skal ændres. — Ja! er det dog det? var det dog ikke
maaskee rettere, naar Lærerens Virksomhed skal betegnes ved
et almindeligt Udtryk, da hellere at opgive det negative
Udtryk og stille det positivt, saa at man sagde, Læreren
skal lede Barnet til at gjøre det Rigtige? Men lad os

ogsaa tænke os, at Læreren virkelig gjør alt Sit for øere Veileder; han gjennemgaaer forud, og ved selve rhorelsen hjälper han til, saa vidt ikke kan uden at kke Barnets Øvelse i Selvvirkjomhed; Barnet begaaer naturligviis Feil. Nu kan det ikke negtes, at det igen Gang kunde være rigtigst og Barnet tjenligst, omeren ikke slog en begaaet Feil alt for fast; selv om ved den paafølgende Forklaring gjør Alt for at slaae ihjel, det er dog ikke altid saa let at slaae et saadant dske rigtig ihjel; Mindet om det Urigtige sætter sig saa i Barnets Sjæl, at det ved et senere Arbeide bliver skeligere for ham at frie sig for denne Gjenganger og ie følge det Rigtige. Naar Læreren blot ikke selv over- Barnets Feil, kan han mangen Gang godt begynde Udvikling med Barnet og gjennem rigtige Slutninger : ham til det rigtige Maal, uden at han derfor behøver fremhæve den begaaede Feil alt for sterk og vise, hvad gtigt der var deri; Barnet har som oftest mere Gavn at føres gjennem een rigtig Udvikling til noget Rigtigt af paa ti forskjellige Maader at faae det beviist, hvordet, han har gjort, er urigtigt.

Men at følge en saadan Fremgangsmaade lader sig gjøre, naar Barnet skal have Charakteer; da maa han vidt mulig faae en bestemt Forestilling om, at Charakten er afspasset efter hans udforte Arbeides Beskaffenhed; i maa gjores bestemt opmærksom paa Feilene heri, og rerens Opgave bliver det navnlig at opsigte disse. Men op herved er det, at Lærerens Forhold til Barnet aller est forstyrres, og han hindres i at lade sin Kjærlighed ke under Underviisningen. Det behøver ikke at bevises,

at Intet er bedre skiflet til at forbritte et Menneskes S^en^d end altid at skulle gaae paa Spor efter det Urigtige, skulde da være det idelig at skulle gjores opmærksom : sine Feil. Og Virkningerne heraf paa Lærerens hele F^orholt til Barnet udeblive da heller ikke. Ikke blot ved udførte Arbeider men ogsaa i Barnets Forhold i det $\frac{1}{2}$ bliver det mere det Urigtige, Læreren seer efter, end Rigtige, han glæder sig over. Det er ikke Charakterer Skyld, om Læreren ikke kommer til at betragte sig selv sⁱ en Politibetjent mellem en Flok mistænkelige Personer, Barnet ikke til at betragte ham paa en tilsvarende Maade.

Det falder ikke vanskeligt at finde Virkelighed Bidnesbyrd om et saadant Forholds Tilstedeværelse. Er i nogle Skoler Skif, at Lærerne til bestemte Tider Maret med ikke meget store Mellemrum afgive et Skulmaal for de Børn, de have at gjøre med; de første Gange dette skal gjøres i et Skoleaar, gjennemgaae nogle Lær alle de Børn, de have at undervise, og sige om hvem enkelt, hvad Godt og Ondt de have fundet ved dem; men det varer ikke længe, før det Gode for det Meste ikke m^u bliver omtalt, men man angiver nærmest kun det Ondt andre Lærere angive altid kun, hvad de have at udse. Er dette ikke et Bidnesbyrd om, hvorledes Lærerens Lærerhaanden mere og mere, hos nogle altid kun rettes p^a Barnets Feil? og tor Nogen sige, at Charakteervæsenet uden Skyld heri?

Men det er ikke blot paa denne Maade, at Charakteervæsenet virker fordærvelig paa Lærernes Forhold til Børnene og til Skolen med dens Gjerning. Det er ovenblevet sagt, og det staar ikke til at negte, at Kjærlighed

det kraftigste Middel, hvorved et Menneske kan virke paa andet Menneske, et aldeles uundværligt Middel, om dvirkningen skal naae et i Sandhed godt Maal; det v ligeledes ovenfor sagt, at Kjærligheden skyer det udtes Middel for sin Virksomhed, fordi dette bringer den i Afstand i Forhold til dens Gjenstand og gør Kjærlighedens Inderslighed umulig; og dette staar lige saa lidt at negte. Allerede heri finder Læreren en Grund til at e de daglige Charakterer, naar han elsker sin Gjerning og n, han skal virke paa og arbeide for. Men det kan ofte re en vanskelig Ting for et Menneske at faae Kjærligheden ret levende i sig; for Mange vil det synes dobbelt usædligt for Alvor at virke i Kjærlighed som Skolemand. Skolevirksomheden er saa eensformig, sige de; Aar ud og ur ind det Samme, som skal tygges og tygges drov ide-; og atter igjen med Børnene; og saa maa Børnenes yst, Trevenhed, Dumhed og Uartighed idelig virke til at ve en Lærers Iver; hvor skulde det være muligt for en ever at virke af Kjærlighed og i Kjærlighed? — Nu, her il ikke spildes Ord paa at gjendrive denne letfundige ale; ingen alvorlig Skolemand vil vel istemme den. Men rimod skal det villig indrømmes, at det er lige saa vanskeligt at holde Kjærligheden levende hos sig i Skolevirksomheden som i enhver anden Virksomhed i Livet. Men staar et saa igjen fast, — og det maa staae fast, — at jo mere i Livsvirksomhed bringer et Menneske til at virke umiddelbart paa et andet Menneske, jo mere omfattende og indribende den Forstes Virksomhed er for den Andens hele iv og aandelige Udvikling, desto mere er Kjærligheden forinden, saa er det vel indlysende, at der ikke er Nogen, for

hvem Kjærligheden er mere undværlig end for Skolemanden, der tilmed skal virke paa Mennesket i den Ald hvor det siges almindelig og siges med Sandhed, at man faae det til Alt med det Gode, med Kjærligheden, de Mildhed saa vel som dens Strenghed. Døst vigtig bliver det da ogsaa for Skolemanden at beroe sig se ethvert Middel, som kunde forlede ham til at bruge Kjærligheden mindre. Men netop et saadant Middel er Charakteergivningen. For ogsaa her at ansøre et bester Vidnesbyrd fra Virkeligheden ville vi minde om, hvad engang tidligere i Forbigaaende ere komme til at henpe til, hvorledes det nemlig let kunde skee og visseleg so øftest skeer, at en Lærer reent undlader at lade Barnet fol hvor tilfreds og glad han selv er over dets Gjerning, i lader det beroe ved Nedskrivningen af den gode Charakter som det eneste Udtryk for hans Glæde, sandelig et koli Udtryk, ikke et, som svarer til Kjærlighedens Inderslighed og Barne; og det vil ikke være vanskeligt at gjenfinde disamme Grundtræk paa mangfoldige andre Punkter af Forholdet mellem Læreren og de enkelte Born; det kan dog ikke negtes, at det her er det udvortes Middel, som bringe Læreren paa Afstand i Forholdet til den, han skulde virke paa ved Kjærlighed.

Men det kræver Aanstrengelse at virke ved sin personlige Kraft alene, ved sin Kjærlighed, dens Mildhed saa vel som dens Strenghed; det er langt lettere, langt mageliger at bruge et udvortes Middel for at fremtvinge det, som er Underviisningens udvortes Frugt, — langt lettere at bruge Stokken, ogsaa langt mageligere, selv om man kommer til at svede ved at svinge den, eller dog nu, da „Stokken“

ag forbydes af Tidens Tone," saa at bruge den daglige arakteer „med al den sporende og drivende Kraft, der zer i den", ja denne sporende og drivende Kraft, som t har den Ulempe ved sig, at den er af det Onde. g derom senere. — Men Magelighed — hvem vil vel : om sig selv, at det er Magelighed, som bringer ham at holde paa den daglige Charakteer? Nei, det er ikke igelighed, det er en besteden Mistillid til egen Kraft, angel paa den „hovmodige" Tillid til sig selv, at han lde kunne virke uden dette udvortes Middel. Nei! lad være ærlige! for vi isøre os Bestedenhedens Kaabe, saa os være vis paa, at det ikke i Grunden er Magelighed, a skjuler sig der bag ved, i Grunden det, at En ikke Skolemand af Hjertet, ikke for Alvor gjennemtrængt af lelsen af, hvor vigtigt det skal er, han har som Lærer derigjennem først og fremmest Opdrager. Og det er ler ikke til at undre paa, at det hos mange af Lærerne voe Skoler kommer til at skorte paa denne Iver, saa nge Staten troer sig nødt til at benytte ved Skolerne ænd, hvis egentlige Livsgjerning er en ganske anden d Børneundervisningen, uden at den dog har det Baand a dem, som for de private Skolers Bedkommende ligger Muligheden for en Afskedigelse og dermed Berovelje af Idlerne til Livsunderhold for dem selv og deres nærmeste. ei! er Iveren for Gjerningen og Kjærligheden til den ot tilstede, saa kommer Kraften nok. Da Tidens Bud orde det til en uundgaaelig Nødvendighed at afskaffe tokken, da var der vel ogsaa Mange, som føgte samme ale, som der nu føres mod Afskaffelsen af Charaktererne. Den mon Undervisningen nu gaaer daarligere, siden og

fordi Stokken ikke bruges mere eller i det Mindste icke fra ikke nu som for? Nei, fast blot Charakteren kaldet det ikke overspendte Grunde hentede fra en uwirke idealst Tankegang, der kræve dette! men fast blot Charakterne bort; det vil derefter gaae lige saa godt som med Oplærelsen, og det vil gaae bedre med Opdragelser. Ja, lad enkelte af dem, som nu hele Skolen igjen holdes oppe ved Charakteren, lad saadanne Enkelte getabt for Oplærelsen; det er ikke denne, der er Hovedsaac men Opdragelsen; den, hvis Oplærelse kun sættes igjen ved Charakteren med Alt, hvad dertil knytter sig, i maatte hellere undvære Oplærelsens Gode og saa med Samme holdes fri for alt det onde, der ligger i og fol med og efter den Opdragelse, Charakterne give høi Dog dette onde er det netop, der skulde omtales seni. Nu tor det vel ved det, her er sagt, ansees for godtgi at den daglige Charakter let kan og i mange tilfælde ligefrem maa bringe Læreren i et urigtigt Forhold. Skolen og dens Gjerning og til Børnene, han skal arbe med og for, og at den berover hans Virksomhed det rette Grundlag og Væsen, som er Kjærligheden.

Men ogsaa paa Børnenes Forhold til Skolen odel det hele Charakteervæsen en fordærvelig Indvirking. Det er kun altfor naturligt, om Barnet fra Begyndelsen betragter Skolen med mindre velvillige Øine; dets tidligere Liv i Hjemmet har været ganske anderledes frit og ubundendt Livet i Skolen kan blive; og de Baand, Hjemmen paalagde det, dem var det voget op med, Banen hav gjort det dem mere eller mindre umærkelige; den naturlige Kjærlighed til dem, der knyttede disse Baand, gjorde,

føltes mindre. Ganske anderledes stiller Skolen sig for
 net; den binder ham med nye Baand, med Baand,
 ere langt strammere; den stiller langt større Fordringer
 ham; og de, der binde disse nye og strammere Baand
 stille disse nye og større Fordringer, de ere vild fremmede
 Barnet, han er ikke vant til at følge dem, en naturlig,
 »født eller tilvænt Kjærlighed træder ikke formildende og
 nyttende op mellem ham og dem; det er da naturligt,
 Barnet fra Begyndelsen af træder i en Slags Kamp
 » Skolen. Tag vi nu end slet ikke Hensyn til al den
 derstottelse, en saadan Kamp med Skolen kan finde og
 : finder ved det meget Urigtige i det Forhold, hvori
 immet stiller sig til Skolen, saa maa det dog ansees for
 i forste Fordring til denne, at den indseer, denne Kamp
 den værste Hindring for dens Virksomhed med Barnet
 Indvirfnings paa ham, og at den derfor gjør alt Sit
 at have den eller dog mildne den snarere end at forsøge
 i. Men naar nu Skolens Dom over Barnet fornemmelig
 intræder gjennem den daglige Charakteer med Alt, hvad
 paa bygges; naar han heri seer den eneste synlige Løn
 er Straf, Skolen giver ham for hans Gjerning, og det
 n ovenfor viist ikke er muligt for ham at erkjende
 ten Retfærdigheden af, at der overhovedet gives Charak-
 r, eller af den Løn og Straf, han seer i de enkelte
 jarafterer; naar fremdeles som ogsaa ovenfor paaviist
 ns Sind nødvendigvis maa blive forbittret ved den idelige
 vælen ved begaaede Feil, som den daglige Charakteer
 er uundgaaelig; naar denne daglige Charakteer i mangen
 Lærers Haand bliver en Svobe for Barnet, som er langt
 erre end Stokken; naar han endelig seer, hvorledes

Charakterens Modtagelse i Hjemmet gjør Sit til at styrre den Glæde og Frihed, han ellers nød der: Det indlysende, at Charaktervæsenet bliver et virks Middel til at fremme hiint Misforhold mellem Skolen Barnet, hiin Kamp, hvori dette fra Begyndelsen st mod Skolen. Skolen virker da ligefrem sig selv im den skal ikke ved de daglige Charakterer opnæe at g Kjærlighed til den selv, dens Lærere og dens Gjerning den herskende Følelse hos Barnet.

Opdragelse kræver Selvopdragelse.

Af alle vore Grindringer er vel ingen mere varige dybe end Barndomserindringerne. For Høie og Lo Lærde og Læge, Mænd og Kvinder ere jo de første (indringer ogsaa de kjæreste og de sidste. De Minder, stadig dukke frem i Bevidstheden fra den „Tid, da jeg meget lille“, lade sig ikke engang kvæle af Kontorst Kul damp, stigende eller faldende Priser osv. Barndon tiden er i Grindringen den altid friske, grønne Dase, ogsaa Livet ellers er blevet til en Drf. Med hvilken Nemmelighed velsigne vi ikke den Haand, der formaa at fore den vildledte Kraft paa rette Wei, der at vidste at bringe Harmoni i det sonderrevne barnlige Sii og der fremkaldte de Idealer, der tændte den ungdommel Begeistring og gave os Kraft til ungdommelige, barnl

: og Anstrengelser, som ofte vare saa store og bares i saadan Indeleshed, at vi nu tidt med Længsel ses ige paa hine barnlige Kampe, og med Sorg over, at saa-ige af de Blomster, der dengang spirede frem, siden ere lede. Og naar vi læse store Mænds „Grindringer“, „Lubekjendelser“, „Hvad jeg oplevede“, „mit Livs Even-“, eller hvad Navn der ellers gives den Blanding af tning og Sandhed, der skal beskrive et Levnetsløb, er man da ikke næsten altid Fornemmelsen af, at disse end synes at vare meest sande, hvor Barndomserindringerne e deres Ret gjældende. Sandelig det Menneske er at age, der ikke har haft nogen Barndom og ingen Barn-iserindringer har at kunne kvæges ved, og for hvem Inddommen og Skoletiden kun er belærende ved advarende ndringer. Den Udvikling, der skal fremhjælpes ved dætningen, er altid langt uheldigere stillet end den, understøttes og befrugtes af glædelige Grindringer!

Ligesom vi nu faste Bliffet tilbage paa vor egen rdom, saaledes ville jo ogsaa engang vore Born og os anbetroede Ungdom ses tilbage paa deres Barn-*a*, med Glæde, naar de standse ved et Moment, der lp Livet frem i en god Retning, med Sorg, naar end Spire blev traadt under Fodder. Og er der da jet fælles Duske for alle os, der dele Ansvarer for gdommen, som næres med større Indeleshed end te: at Barnet maa modtage velsignelighedsrige, fjære Gr-*ringer* baade fra Hjemmet og Skolen. Ingen Frygt i jo være større end den, der frembringes ved Faren for miskjende det barnlige Liv og at gibe forstyrrende ind i kraftig, barnlig Udvikling.

Jeg gaaer ingenlunde ud paa at opskrue Fordring og Ansvaret, og derved tilveiebringe en unodvendig, o dreven Angstelse hos dem, der have med Opdragelsen Underviisningen at gjøre; tvertimod, jeg kunde selv si at Maalet var lavere og Ansvaret mindre. Men i kan jo ikke tænke paa at prutte, Barnet staaer jo for med sin uafviselige Trang og sit retfærdige Krav, beski netop af Ansvaret. Det bliver vor Sag at indrette efter Fordringerne, der stilles til os, og at gjøre i Bedste.

Det er vel saa naturligt, at mangt et bekymret Ge spørger, hvad der da er at gjøre for at syldestgjøre Anvar, Opdragelsen og Underviisningen paalægger, at give Ungdommen befrugtende Grindringer? Sand et indholdérigt og vigtigt Spørgsmaal! Den, der i maaede at besvare det, vilde være Slægtens største L gjerer. Allermindst formaaer jeg det; jeg maa indskræ mig til at henlede mine ærede Medarbeideres, Læreres Hærdelres, Eftertanke paa nogle enkelte Punkter, der e min Opsattelse høre til de vigtigste, og til at paap nogle Sandheder, der have faaet deres Bekræftelse i Erfaringens Skole. Der vil allerede være vundet meg naar vi i enkelte, væsentlige Punkter kunde komme til klar Erfjendelse og i enkelte Retninger kunde vinde uroffelig Overbeviisning, som vi kunde være enige om gjøre til Grundlag for vor Samvirken.

Det er en saare heldig Omstændighed, at Grindring om Barndommens lykkelige og ulykkelige Timer altid blin ved at staae levende for os. For dem, der have m Opdragelse og Underviisning at gjøre, faaer denne Di

dighed særlig Betydning, fordi disse Grindringer for-
i de oplivende Momenter, de indeholde for Enhver,
ge i hoi Grad funne lette os saavel Forstaaelsen
en barnlige Natur som en rettelig Burdering af de
ste Midler, der anvendes i Opdragelsen og Under-
ningen. Naar vi spørge os selv, hvad der var Marsag
at nogle af Ungdomsspirerne funde vinde Styrke og
me til Modenhed medens andre manglede Livskraft og
or visenede, saa vil Grindringen i mange Tilfælde give
et veilede og advarende Svar. Med slige Grindringer
Baggrund fremstættes da ogsaa efterfølgende Bemærk-
ger og i Haab om, at den ærede Læser vil vurdere
i sine egne Grindringers Belysning.

Det gjør mig ondt, at jeg strax maa begynde med
uergaaende Sætning, der saarer til alle Sider og ikke
ost mig selv, og der derved let kan blive stødende.
dheden, denne Sætning indeholder, stadsfæstes saavel
mine egne Grindringer som ogsaa af de Erfaringer, jeg
lang Nække af Nar har gjort i Hjemmet og i Skolen.
Opdragelse kræver Selvopdragelse. Det er jo
simple Sandhed, som Ingen benægter, men som dog
tidt bliver fornægtet og glemt under Opdragelsen.
den fremhævede Sætning er af overordentlig stor Big-
ed, indeholder Opdragelsens og Underviśningens Hjorne-
. saa vil det ikke være overslodigt at kaste et Blik paa
daglige Gjerning for at see, om, hvorvidt og med
ket Resultat denne Sætning anvendes eller tilside-
s.

Hvor ofte overraskes ikke den unge Moder og lykke Fader ved den første Glimten i Barnenaturen, hvilken Dom af Kræster og Anlæg opdages der ikke. Men, hør meget der end faaes Dine for, saa oversees dog ofte, saa ofte een Evne, der udvikler sig hos Bornene tidligt stærkt, et umiddelbart Skjøn for hvad der i Forhold dem er sandt eller paataget. Dette Skjøn synes g. Barnet som et naturligt Bærn i dets ellers saa værge Tilstand. Det synes kun at være et foreløbigt, barn Organ, særlig bestemt til at gjøre Ejendomme i Barndom alderen, medens det siden i en mere udviklet Tilstand løses af en fornuftig Reflexion. Vel virker det naive Skjøn i en begrændset Kreds, men indenfor denne ogsaa i Instinkts Skarphed og Sikkerhed. Ved Hjælp af naive Skjøn opfatter Barnet meget tidlig sine Forældre og Lærereres Personlighed og Ejendommelighed. Barnet opdager snart, naar og hvor Gjærdet er lavest, om nogen er sagt paa Skromt eller for Alvor, og det veed at i rette sin Handlemaade derefter med en sjeldent Boielighed.

Det naturlige Barneliv kræver et friskt, freidigt fremfor Alt et sandt indre Liv hos dem, der ville påvirke det, det har ingen Respekt for udvortes Talemaad med hvor megen Salvelse de ogsaa fremfores. Fremfor Alt have Kjendsgjerninger, Exemplet, en stor Indflydelse paa Barnet; det opdager snart, naar Ordet og Handlen ikke staae i Samflang med hinanden hos dets Omgivelser og naar Fordringen, der rettes til det, ikke bliver baaet af en sand Personlighed. En sand Personlighed har ved at boie og beherske Barnets Sind. Medens Barnet ikke viser Tilboielighed til godvillig at adlyde en ubestemt

usikker Charakteer, lader det sig villigt og gjerne besse af en udpræget Personlighed, og det uagtet den øste har langt færre elskværdige Egenkaber end den ste. Sandhed, Sikkerhed og Bestemthed er Egenkaber, a imponere Barnet. Denne Erfaring have vi vel Alle ørt, og det mere end vi ønske, og mørket, at man næsten ia være mere paa sin Post ligeoversor Born end i Sam- et med Bøgne, at hine øste ere ganske anderledes fine igttagere end disse og langt mindre lade sig noie med finnet.

Jeg har kun henpeget paa disse Erfaringssandheder, di de formeentlig stadfæste Nødvendigheden af, at Selvdragelsen maa gaae forud for Opdragelsen. Alle Forsøg a at omgaae denne Fordring føre hverken i Hjemmet er i Skolen til tilfredsstillende Resultater. En Moder, r, selv jenv og ukunstlet, gjennemfører hvad hun fornger af sine Born, der er sikker i hvad hun vil, og er jo gennemtrængt af Nødvendigheden af at ville det aledes og af at Bornene gjøre det saaledes, vil sjeldende Aarsag til Klage over Ulydighed. Ligesaa er det ed Faderen og Læreren. Men vil Moderen ikke selv gjennemføre Fordringen, hun stiller til Barnet, roser hun dag, hvad hun læster imorgen, forbyder hun noget i den næste Time som hun rolig seer paa i den næste Time, saa iller Forholdet sig væsentlig anderledes, saa kan hun ikke Fordringen ti, ja hundrede Gange, og hun vil være gesaa nær, som da hun stillede den første Gang.

Hvad Indflydelse skal det have paa Datteren, naar Noderen advarer hende mod Forlystelsessyge, nægter hende t besøge en eller anden Veninde, at komme til dette eller

hiint Børnebal, medens hun selv giber enhver Leilig til at komme ud og medens Leiligheden saa hyppig nyttes, at det huuslige Samliv oiensynlig kommer i øfald derved. Ville Døttrene med Ærbodighed høre en Formaning til Noisomhed og Larvelighed, naar Mode for fulde Seil gaaer efter den hurtig skiftende Mode, naar Alt i Huset bærer Præg af og gaaer ud paa et nemt, opstyltet Skin. Lige saa lidet vil det vel vi naar Faderen anbefaler Mcadeholdenhed, Selvbeherske Arbeidsomhed, medens han ikke selv kan modstaae i Fristesse, hans Livretter have for ham, medens han i den mindste Anledning kommer i overvættet Brede idelig flager over Livets Moie og Besvær. Naar Fader forlanger Imødekommen, Venlighed, Kjærlighed og Hægivenhed hos Børnene, saa vil denne Fordring vel frembringe et Brængbillede af alt dette, naar han selv kold og frastødende og ikke viser Hjerte for Barnets Aliggender, ikke kan afsee Tid til at hengive sig til og kæftige sig med Børnene. Ligesaa magtesløse ere jo Fædringerne, der stilles paa det religiose Gebeet, naar i religiose Liv mangler hos den, der stiller dem.

Og paa Skolens Enemærker stiller det sig jo hell ikke anderledes. Hvad Virkning skal det have, at en Lærer forlanger udeelt Opmærksomhed, naar han selv med sine Tanker kun er halvt ved Underviisningen eller vel endog beskjæftiget med noget Uvedkommende; at en Lærer forlang en høflig, ærbodig Adfærd og god Holdning hos Eleverne naar han selv er hensynslos i sin Tiltale til Børnene og esterladende i sin egen Stilling. Kan en Lærer vel med nogen Ret og Udsigt til Virkning tiltale Børn for at komme

silde, naar han selv som oftest kommer sildigere end Sidste. Vil det ikke være en Urimelighed at forlange, Bornene skulle have Interesse for Underviisningen og Omhyggelighed forberede sig til den, naar man selv er sig ved Underviisningen og ikke har havt Lyst eller mder til omhyggelig Selvsforberedelse. Det er jo Læns Pligt at bringe Bornene til at holde sig Skolens en efterrettelig; men hvorledes vil han være stillet i Henseende, naar han selv ideligen gjør Brud paa denne en. Alle disse Modsatninger kunne jo kun tjene til nedbryde Autoriteten og at modvirke Skolens opdragende undervisende Virksomhed, og stødfæste det Rigtige i Opdragelsen langt mere fremmes ved Exemplet end ved skrifter, og altjaa i at ogsaa for Skolens Bedkommende opdragelsen maa gaae forud for Opdragelsen.

Der er vel Ingen, der vover at bencgte, at den daglige øning vilde bære ganske anderledes god Frugt, at de Straffe og Klager vilde undgaacs, naar hin Sætning Alvor blev gjennemsørt og respektteret. Der kunde anes mangfoldige Erfaringer, der vise, hvilket daarligt resultat der kommer frem, naar den er ubestemt, veglende svag, der skal lede og styre Barnet; det hjælper sandelig engang imellem at puste sig op og at give den Strenge, ar man til daglig Brug er loi og uden Saft og Kraft. ar en Lærer ikke magter en Klassje, som hos andre rere viser en ulastelig, ja vel endog rosværdig Opførsel, er det et sikkert Tegn paa, at Gejlen er hans, at der mangler ham Noget. Det vilde være forgjæves, om han hjælp af en anden Autoritet vilde støtte sin egen, naar derhos undlader at erhverve de manglende Egenlaber:

Meget kan der gjøres for at lette en begyndende Lære heldigt Udfald af hans Virksomhed, men een Fordring Ingen tage fra ham: at han i sig selv udvifler Personlighed, der veed hvad den vil, og der vil h den veed.

Ta sandelig, den daglige Gjerning vilde være bi Frugt, naar Selvopdragelsen var bedre.

Jeg kan dog ikke forlade denne Sætning uden gjøre opmærksom paa den velsignede Efterslet, som de Sandheds Efterlevelse giver. Er der Noget, der bin Forældre og Born sammen, saa er det dette, at Haab- Viisdommens og Troens Kilder ere fælles for dem, at have fælles Maal og tillige fælles Bei, naar de agte naae Maalet; at Opdragelse kræver Selvopdragelse. Born, der nu ere betroede vor Omsorg, de staae jo nogle Aar Side om Side med os, paa eget An- og I svar deltagende i Livets Kamp og Streben og und fastede Livets evige, guddommelige Love og vore fæl Salighedsvilkaar. Det Barn, der idag irettesættes af Fader er om nogle Aar Faderens betroede Medhjælp eller Morerens Støtte og begges Ven; den Elev, der idag end sidder paa Skolebænken, er maastee om nogle Aar en Skolens Lærere og sine egne Læreres Medlærer, deltagen i Ansvaret og underkastet den Fordring, at Opdrage kræver Selvopdragelse. Vilde det ikke være en si Ulykke, naar vore Born eller Elever i deres modne Alt skulde opdage, at det var en for os selv gold Theori, m hvilken der gjordes et Forsøg paa at opamme dem, og de strenge Ord eller hoitidelige Talemaader, med hvilke bleve irettesatte og henwiste paa den rette Bei, kun va

nadlerte Talemaader uden Kraft og Betydning for vor
n Tilværelse. Hvorledes ville vi staae for vore Born,
med hvilke Følelser ville de staae for os, naar Kon-
jerne tages bort og Sminken vaskes af os. Vil ikke
unge Menneskes Tro paa Livet og Mennesket faae et
e ulægeligt Knæk, naar han opdager, at de, der stede
n nærmest, dreve et letfærdigt Spil med de høieste
indheder, og at der ingen Alvor var i vort eget Livs
stræbelser. Og hvad bliver der saa af de glade Barn-
mørindringer, der skulde husvale ham? Fra en yndig
som er han jo vaagnet til en vederstyggelig Virkelighed.
Vor ganske anderledes heldigt er det unge Menneske stillet,
er finder stadfestet, hvad han altid troede, at hans Barn-
møegtere meente det ærligt og ikke alene anbefalede
oskaben som den høieste Tyd til ham, men ogsaa selv
i Alvor strede for at findes troe. Saa maa han gjerne
vore Feil, see dem lige saa klart som vi selv; hans
jærlighed til os bliver derved ikke brudt, men vil kaste
i Kaabe over vor Svaghed. Han vil vedblive at elske
vagtet vor Svaghed. Vor egen Sorg derover vil ind-
rke forsonende paa ham, og den vil, netop fordi den er
Selvopdragelsens Retning, i Kraft af Kærligheden, gjøre
im det lettere at undgaae denne Svaghed. Og hvilken
irkning af Opdragelsen kan vel være mere velsignet end
enne Eftervirkning. Klagerne over Børns eller Elevers
taknemmelighed ville blive færre, eftersom Antallet paa
em forsøges, der lade Selvopdragelsen gaae forud og jevn-
des med Opdragelsen.

Haandarbeide.

Skolen hensleder de ærede Forældres, og især Modrenes Opmærksomhed paa den Stilling, som „Haandarbeide ved denne Skole har i Maakken af Underviisningsgjæstandene. Det er nemlig en Kjendsgjerning, at SkoleAnsuelser i saa Henseende ingenlunde deles af alle Modere og at der paa sine Eteder næres den Mening, at Haandarbeide bliver noget tilfidesat. Skolen har folt sig i fordret til atter at overveie, om den virkelig skulde ha undervurderet Betydningen af Haandarbeide som Underviisningsgjenstand, og om den ikke uden tilstrækkelig Grund sætter sig for den Fare, at svække Modrenees Interes for Skolens Gjerning i det Hele taget og derved tilli berøve sig sin bedste Stotte og Medhjælp. Sagen saa en særlig Betydning ved den Omstændighed, at alle Modere kynlige i denne Gjenstand, og at Mange deri har bragt det til en Kunstsærdighed, de sætte Priis paa. De ved bliver Haandarbeide af mange Modre betragtet i en vis Forkærlighed. Desuden er det vel ikke saa urimligt, at mangen en Moder bliver lidt mistænkelig ved, at Lærerpersonalets langt overveiende Fleertal hverken kan strikke eller sye, endlige Mere, og at det kwindelige Element fornemmelig skulde varne om Haandarbeidet, er Mindretallet. Der er altsaa mere end tilstrækkelig Grund til at underkaste herhen horende Spørgsmaal en Prøve.

Vil man erhverve en uheldet Dom om den Stilling Haandarbeide bør indtage i Skoleunderviisningen, saa ma jo Skolens Opgave og det Bidrag, Haandarbeide yde

d Hensyn til Opgavens Løsning, flares. At Strikning
 Syning ansees for meget nyttige Haandfærdigheder
 Kvinden, afgjør Intet med Hensyn til deres Beret-
 else i Skoleundervisningen; thi Skolen bør og
 i ikke staae i Nyttighedens, men ene i Dannelsens
 næste. Skolen kan altsaa kun optage saadanne Fær-
 heder i Raekken af Undervisningsgjenstandene, der
 rekte eller indirekte yde Bidrag til en aandelig
 Uvikling, og kun i det Omfang, der svarer til
 n Hjælp. de kunne yde i Dannelsens Tjeneste.
 Ette er jo en Grundsetning, om hvilken vi maae være
 ige, naar i det Hele en bevidst Samarbeiden skal
 ide Sted, en Grundsetning, der bør være lige saa hellig
 uroffelig for Hjemmet som for Skolen. Kan det alt-
 a estervises, at Skolen underviiderer det Bidrag, som
 idervisningen i Haandarbeide kan yde i Dannelsens
 eneste, og at Skolen i Medfor af denne Undervurdering
 vender for knap Tid og Kraft derpaa: saa har Skolen
 get feil og er forpligtet til at rette denne Feil, ligesom
 n ogsaa er villig dertil. Men paa den anden Side bør
 saa Hjemmet slaae af i sine Fordringer, naar de gaae
 over den Grændse, som den ovenfor angivne Grund-
 tning tilsteder. Hjemmet, der jo i sin Dom saa ofte
 des af tilfældig Forkærighed for denne eller hin Gjen-
 and, bør ikke friste Skolen ind paa samme Bei eller be-
 de den Banskeligheder ved at ville gjøre personlige Lieb-
 werier og derved fremkaldte Meninger til Norm og
 Laalestok for Skolens Gjerning. Skolen har indenfor
 ne Enemærker og i Opgavens Løsning mere end nok af
 ristelser og Banskeligheder.

Da Skolen jo før og gjentagende har utalt sig den Opgave, den har at løse, og da den tør antage, Alle theoretisk og i Almindelighed samstemme deri, saa Opgaven her jo kun at give det Almindelige Anvend- og Gyldighed for et enkelt Punkt og derved levere et Bidrag til at forsene Theori og Praxis.

Det, som nu forstaaes ved Kvindeligt Haar arbeide, og hvad der nu betragtes som Symbol el Kjendetegn paa Kvindelighed, er jo noget ganske an end i gamle Dage, og naar Digterne ville antyde moderne Kvindelig Situation, saa tages vel Haandarbe til Hjælp, men paa en ganske anden Maade, end ne Kvindelighed skal situeres efter gammel Stil. I gamle Dage indskrænkedes selv den høieste eller høibaarne Dame jo ikke alene til at bryde en lille nydelig Krave el at baldyre sin Kjole, hun lagde jo selv Haand p Væven og tilvirkede Stoffet, hvoraf Klædningerne skulle gjøres. I Fordums Tid ansaae en god Huusmoder det il alene for sin Pligt at medgive sine Dottre et godt Udst af Linned m. m., men det hørte til Dagens Orden. Dottrene selv flittig maatte bruge Tæn og Nok for at tilveiebringe, hvad der skulde lægges hen. Fordringerne a dengang med Hensyn til Mode vel ikke synderlig udover hvad Huset selv formaaede at tilveiebringe. Men Væv er gaact af Brug, Nokken er bleven til en Sjeldenhedsudstyret bliver kjøbt, og Syjomfruer og Dameskræder inder høre til Husets meest nødvendige Behov, og det ikke alene i de høiere Stænder, men ogsaa i jevne borgelige Huse.

Strikkepindene og Naalen er det eneste, der i Al-

delighed er bleven tilbage, og Fordringen indskrænker til Brugen deraf. Derved taber jo rigtignok den omme Gjenstand en heel Deel af den Nimbus, hvori den es vilde være indhyllet, men bliver derved ogsaa lettere vurdere. Da vi ikke betragte Gjenstanden digterisk, i fra Undervisningens Standpunkt, saa kunne vi her er ikke sukke over den svundne, ved Kulturen afsløste stand, tilmed da vi ikke kunne skjonne, at Kvindeligheden derved nødvendigvis har lidt Skade. Efter vor verbevisning vor den ægte Kvindelighed ikke i meget søges i Arbeidet, Kvinden beskjæftiger i med, men meget mere i den Aand og den temning, i hvilken Arbeidet udføres. Det vilde være en haard Lov, naar Kulturen ikke kunde skride m, uden at Kvindeligheden skulde bringes til Offer.

maatte jo alle som een Mand vægne os imod Kultens Fremstridt, naar dette skulde være Tilfælde. Eller da den fattige Pige blottet for Kvindelighed, som hele agen maa udføre haardt Arbeide, ja sommetider sandt irlearbeide, og er den Trocken, der sidder den største Deel

Dagen for Binduet for at brodere, medens Dine nede paa de Forbigaaende, mere kvindelig? Nei sandelig, t er Aanden, der behersker Stoffet, og ikke Stoffet, der hersker Aanden. Kvindeligheden har ikke sine Farer udvortes, men indvortes; den kan altsaa heller ikke begutes ved udvortes Midler, men mere ved at Aanden aer bestemt Hold og Retning.

Allermindst beskyttes og pleies Kvindeligheden ved et man nu falder Haandarbeide, opfattet og bibragt som i udvortes Gjerning. Var det saa, at Beskjæftigelsen

med Haandarbeide nødvendig fremmede Kvindeligheden dette i samme Forhold, som Beskjæftigelsen tiltog, i maatte jo Syjomfruerne fortrinsvwiis blive sande Forbillede paa Kvindelighed. Noget, som selv en blind Forkærlighed for Haandarbeide neppe vil paastaae.

Allerede den Omstændighed, at Haandarbeide, især på et noget fremrykket Trin, hvor dog Kvindeligheden først træder klart frem, og efterat de første reent mellem Banskeligheder ere overvundne, kan udføres, uden der lægges synderlig Beslag paa Tankerne, ja kan udføres, medens Aanden beskjæftiger sig med noget ganska andet, maa dog vel have Indflydelse paa Bestemmelsen det Værd, man først tillægger Haandarbeide med Hensyn til Kvindeligheden og den kvindelige Dannelse. Haandarbeit har i og for sig meget Lidet at gjøre med den aandelige Tilværelse, kan skee uafhængigt af Aanden's Liv, altsaa vær aandlos, og denne Egenståb fremtræder, jo større de erhvervede Færdighed og Sikkerhed bliver. At Pigebor på Skolen øste ytre Ønske om at udfylde en ved tilfældige Omstændigheder ledig bleven Time med Haandarbeide har vel for en stor Deel sin Grund i, at Aanden under denne Beskjæftigelse kan finde en fjærkommens Hvile og på en legal Maade arbeide paa egen Haand, om dette end ikke kan være Bornene bevidst. At den dybe Sorg helst forlader anden huuælig Gjerning for at tage fat paa Haandarbeide, skeer vel ligeledes i Følelsen af, at denne Beskjæftigelse tilsteder Aanden langt større Spillerum, end en hvilken som helst anden.

At Haandarbeidstimen tidligere, og endnu maaske et eller andet Sted, benyttedes til at øve Bornene i Hoved-

ning eller i at tale Fransk eller deslige, taler vel ogsaa at Haandarbeide, selv paa Steder hvor man ingen-
de har sat sig til Opgave at bekæmpe en materiel Ret-
g i Underviisningen, i og for sig bliver betragtet som
delig Hviletime; at det maa misbilliges, naar man af
forstaet Embedsiver bøs over disse Timer et væsentligt
trin og en Anbefaling, er vel overslodigt at tilføie.

Af det Anførte vil det vel ogsaa fremgaae, at det
ntlig Dannende, Bækende eller Forædlende langtfra
øes i saa høi Grad ved Haandarbeide, at derved de
ordringer, der ofte stilles fra Hjemmets Side, kunne blive
eftigede.

At Sandsen for Næagtighed og Neenlighed derved
vækkes, ligesom Kombinationsevnen kan faae nogen
ring, skal ikke nægtes, og Skolen troer, at den
er den rigeligste Anerkjendelse heraf ved at den har
andarbeide i alle Klæsser, altsaa paa alle Alderstrin.
ar denne Øvelse fortsættes igennem hele Skoletiden,
saa i 8 til 10 Aar, saa maa det dog vel være ind-
ende, at Skolen i saa Henseende gjør Alt, hvad der med
jen Rimelighed kan ventes, og at Haandarbeide ingen-
ide er uheldigt stillet i Rækken af Underviisningsgjen-
ndene. Skolen anseer endda denne Gjenstand for saa
dig stillet, at den med Hensyn til den aldeles ikke længere
er Fordring paa Hjemmesliden, da den har den Over-
viisning, at den med den Tid, der anvendes paa den,
kan bringe Eleven til at beherske Strikkepindene og
halen i den Grad, som Skoleunderviisningen kan ville
ae. Den Moder, der finder det hensigtsmæssigt, at Bør-
ne beskæftiges mere med Haandarbeide, end Skolen for-

langer, har jo desuden i sin Magt at indrette det efter Ønske, uden at Skolens Medhjælp derved behøves. Skolen vil i Børnenes Interesse fraraade, at Tiden i særligt Omfang anvendes paa denne Maade. En huus Beskjæftigelse, der tillige giver Anledning til en gavt Bevægelse, vil være langt mere at anbefale, ogsaa i Hulighedens Tjeneste og som Opdragelsesmiddel, og der neppe Twivl om, at Huuslægen vil tilraade det samme Hvor ganske anderledes heldigt ere i saa Henseende Dr gene stillede, der hver Dag i nogle Timer kunne tumle i frisk Luft. Pigeborn bruge desuden jo i Almindeligt ikke saa ganske ringe Tid til ved deres egne Hænders Gjning at berede deres Nærmeste en lille Glæde til Fodse og Høitidsdage.

At lægge an paa i Skoletiden at saae mange Større færdige, lader sig ikke gjøre ogsaa af den Grunntid Tiden dertil maatte tages fra andre Gjenstande, med Hensyn til de Bidrag, de funne yde til Dannelse idetmindste ikke staae tilbage for Haandarbeide, og daaer Skoletiden er sluttet, langtfra have saa god Anleitung til videre Uddannelse og Anwendung som Haandarbeide, der jo oves hele Livet igjennem. Og betragt reen materielt, fra et økonomist Standpunkt, betaler i sig sandelig meget slet at anvende Skoletiden til mere, end til at lære at bruge Naalen; de Stykker, der funne gjort færdige i Skoletiden, vil neppe nogen Moder fåsøbe til den Pris, de ville koste i Sylen. Noget ganske andet vil det være, naar den Tid, Skolen anvender til Haandarbeide ikke blev brugt godt, naar der ikke tilborlig blev seet på Nøagtighed, Orden, Reenlighed, naar Børnene altsaa if-

leve holdte til at sye godt. Saa vilde der være Grund i Klage; thi enten skal Skolen lade være at bestjæftige g med Haandarbeide, eller den skal gjøre det saa godt, om det med Nette kan forlanges. Skolen vil i saa Henvende lige saa vel ved denne som ved enhver anden Undersøgningsgjenstand have et aabent Øje for Bemærkninger og være villig til at afhjælpe Mangler, naar den maa erjende, at de ere tilstede. Kun maa Bedommelsen ogsaa ved denne Gjenstand tage Hensyn til, at det først er Øvelse, der gjør Meesteren, og at det maa gaae her ligesom med Læsning, Skrivning, Stile &c., at de første Forsøg maae være høist mangefulde og først efterhaanden kunne blive nere tilfredsstillende, med mindre Lærerinden selv boder paa det Mangefulde og saaledes tilveiebringer en Skuffelse, Noget, som dog vist Ingen kan billige. Desuden udover Begavelsen ogsaa ved denne Gjenstand en væsentlig Indflydelse. Meddens nogle Born strax vise Sands for Orden, Reentlighed og Rviagtighed og ligesom medbringe den fornodne Udholdenhed og Taalmodighed, saa gives der Andre, som en saadan Bestjæftigelse ligger meget mindre for og hos hvem Sandsen i den omtalte Retning er langt vanskeligere at vække. Uagtet der nu anvendes langt mere Umage paa de sidste, end der udfordres ved de første, saa er dog Resultatet langt mindre ioinefaldende; det gaaer ved denne Gjenstand, som det gaaer i det Hele, at Skolen som øftest høster mindst Tak der, hvor den maa gjøre sig stort Umage for dog at haae nogle Resultater frem, men Barnet kan ikke være tjent med at skulle underkastes en absolut Bedommelse og uden Hensyn til de Bansteligheder, der ere

at overvinde og til den Flid og Trostlab, der er anvend for at beseire dem.

Skolen har nu uforbeholdent utalt sin Anskuelse om Haandarbeide som Underviisningsgjenstand; den nærer de Haab, at de ærede Modre velvilligen ville betragte Skolens Gjerning i denne Retning for syldestgjort, naar dei bringer Eleverne til den Grad af Hærdighed, der svarer ti deres Evner, og der gjør det muligt for dem, selvstændig og efter individuel Tilberigelighed, at uddanne sig videre denne Retning.

Gymnastikunderviisning for Piger.

Skolen har alt tidligere utalt sig om Nedvendigheden af, at der drages større Omsorg ogsaa for Pigebørnenes physiske Udvikling, end der i Almindelighed skeer; den har rigelig Anledning til atter at henlede de ærede Forældres Opmærksomhed derpaa. Det er jo en gammel Erfaringsfandhed, at man kommer til at udrede tifold i Reparationsomkostninger, hvad man troer at have sparet paa en solid Grundvold for en Bygning. Hvad man ogsaa gjør for at give Bygningen et varigt, solidt Udseende, hvormange Forsiringer, hvormegen Maling og Pudsning man ogsaa anvender, saa kan alt dette dog kun for en kort Tid skjule de indvendige Brøst og Mangler. Håndtes den Praxis, at skyde en Banskelighed eller Uleilighed fra sig og at overkalke den derved begaaede Feil, kun i Bygningsvæsenet,

i kunde man jo rolig oppebie den *Tid*, hvor Folk vilde ve floge af Skade. Men naar lignende Phænomener e sig paa Opdragelsens Omraade, saa bliver Sagen langt tænkeligere, saa vilde det vel neppe være forsvarligt, at de Folk blive floge af Skade.

Anvendes da denne Overfalkningsmethode ogsaa i opdragelsen? Spørgsmaalet maa desværre i mange Tilfælde besvares bekræftende og ikke mindst, hvor Opdragelsen i drage Omisorg for den physiske Udvikling. Uagtet det erkjendt, at en sund Sjæl er bedst tjent med et sundt geme, og uagtet Erfaringen klart og uimodsigeligt beviser, at der i denne Retning kan udrettes meget af en hyggelig Opdragelse, saa anvendes dog langtsra overalt Midler, Erfaringen har godkjendt. Navnlig er dette i i Grad Tilfældet med Pigeborn. Skik og Brug har dem indført en Levemaade og Moder, der i mange tilfælde maa virke afkraftende; den har givet Vedtægter, ingenlunde ere til Gavn for deres physiske Udvikling, naturlige Skjønhed. Naar Blodagtigheden reder Leiet, raffineret Kogekunst skal vække Appetiten og en forfinet Kode pleier Forsængeligheden, saa turde der være stor fare for den sande Naturlighed, for Pigeborns Sundhed, Skjønhed.

Hos Drengene gaaer Naturen som oftest over Optuglsen; de Forsøg, der gjøres paa at omdanne dem til hvidedukker, strande gjerne og erkendes for saa utaknemmelige, at de snart opgives. Det er langt sjeldnere at se Drengene som unge Herrer, end at see Piger som unge damer.

At Drengene springe og løbe og boltre sig, som de

have Lyft til, vækker kun sjeldent Forargelse; det indrommer vistligt, at de kunne have godt af at udvikle deres Kraft og Legeme, at brunes af Solen, at vænnes til Vejr at de ikke kunne have Skade af at doie lidt Dind.

Om ogsaa Drengenes physiske Opdragelse langt gaaer i en spartansk Retning og tilsigter spartanske Dyd saa ere de dog som oftest langt heldigere stillede end Pigerne. Naar Sosteren usvarende faaer Lyft til sætte afsted med Broderen, bliver hun ikke som oftest kaldt tilbage og skammet ud, fordi hun „laber som en Dreng“. Hun maa gaae med Snorliv, bære Parasol og Slør, ha Muffe og Muffediser eller hvad hele dette Apparat hedd hvorved Naturen skal rettes og Solen og Luften holdtude. Medens Broderen leger enten ude eller inde, skal hun sidde pænt og strikke eller sye eller spille, det er o allerede meget, naar hun faaer Lov til med Amme Gouvernanten eller Moderen at „gaae en lille Tour“, hvem hos hun dog maa passe, at hun i afmaalt, pænt T folger de Voxne. Det moderne Begreb om Kvindelighed forlanger noget ætherisk Hensmægtende, det banlyser en frisk og freidig Kraft og har der alle Bevægelser, der kunde vide om Sundhed og Livssy尔de; Solen og Luften, Bornen naturlige Belgjørere, blive ofte behandlede som Pigernes værste Fjender. Gud hjælpe den Pige, der moder i Dameselskab med et af Luften og Solen paavirket Ansigt og med en Taille, der ikke er tildannet efter den moderne Smags Negler! Drengene ere dog anderledes og det langt heldigere stillede, vores jeg at sige, indtil det estervises, den sande Kvindelighed fræver alle disse Indskräckning og beskyttende Forholdsregler.

Det er her ikke Opgaven i det Enkelte at paapege, i vor hoi Grad Opdragelsen især hos Pigebornene i physisk enseende virker imod sit Maal, naar den staer under Lodens Herredomme. Jeg maa indskrænke mig til at hense paa de mangfoldige Pigeborn, der mangle naturlig Inde, Kraft og Sundhed, medens de ere overlaessede med ilt, hvad Moden og en raffineret Smag byder. De triumphher, deres Forfængelighed af og til maatte feire, ere indelig for dyrt betalte med en heel sygnende Tilværelse; et vilde være et særligt Held, om de i deres fremtidige iv, som Kvinde og Hushholder, finde deres Opgave saa et, at de ikke savne physisk Kraft til at løse den.

Men, vil viistnok en eller anden af de ærede Læsere ige, det er dog i Virkeligheden ikke nær saa slemt, som venfor er paastaaet.

Jeg indrommer villig og gjerne, hvad der desuden jo allerede ligger i det Fremsatte, at der gives Familier, hvis hele Tankegang og Praxis stræber hen i en anden Retning, at Begrebet om den sande Naturlighed og Kvindelighed langtfra overalt er udartet i den Grad, som før er antydet. Men det turde være vanskeligt at komme paa det Nene med, om disse Familier ikke staae som Undtagelser, og om der dog ikke gives Mange, der ikke kunne gjøre sig aldeles frie for det Tryk, som den herskende Mode, Smag og Bedtægt udøver, og der imod deres Billie og Ønske gaae deres Pigeborns naturlige Ret til barnlig Livsglæde for nær, der ofte binde og kvæle, hvor de dog i det høieste kun skulde regulere. Intet Menneske har jo eller kan have for megen Kraft og Sundhed; det bliver jo Opdragelsens Sag, at give Aanden en tilsvarende Kraft, saa at den er i stand

til at beherske den physiske Kraft og stille den i Fornuftet Tjeneste. Man vilde neppe syldest gjøre Barnets, altsaa også Wigens, naturlige Ret og Krav, naar man hos dem sog at tilveiebringe Harmoni imellem den physiske og aandelig Udvikling, ved at afkraeste den Forste for at lette den Sids Herredommets. Noget ganske Andet var det, om vi i samme Grad funde formindste Pligterne, der skulle opfyldes, o lette Ansvarer, der skal børes. Men dertil tor vel Inge formaste sig.

Men jo mere man gjør sig til Opgave at give ogsaa Pigerne et kraftigt Legeme, der kan være et Værktøj og passende Bolig for en kraftig Aand, der vil løse Livets Opgave for Alvor, desmere vil man ogsaa sande, at de er vanskeligt under idelige Anfægtelser at gjennemføre er forniktig, ene af hine Hensyn fremkaldt Plan. Vi ville snart føle, at vi have en stærk Strøm imod os, saa at vi øste blive trætte og give Verden hvad Verdens er. „Man maa tage Verden, som den er, og finde sig i hvad Skif og Brug byder;“ disse og lignende Talemaader synes i et saadant Øieblik at falde ganske beleiligt for os, og vi føle os ret glade ved atter at kunne gaae med Strommen, indtil Samvittigheden igjen har vakt Kraften og vi forsøge paa at gaae paa egen Haand. Lykkelig den, der er fri for disse Anfægtelser og Nederlag, og der altid har Kraft til i Bornenes Opdragelse at gaae efter sin bedste Bidens og Samvittighed! Men Antallet af dem er altid kun ringe; der gives derimod Mange, der føle Trang til en lille Opmuntring, og der villig tage imod den Haand, der tilbyder dem en Hjælp, hvor ringe den endogcaa er.

I Erkjendelse deraf var det da ogsaa, at Skolen for

Åar tilbage indførte Gymnastikunderviisning ogsaa for Pigebørns Vedkommende, for hvilke det onskedes. Det er glædeligt og opmuntrende, at der dog var et ikke saa inge Antal Forældre, der lode deres Døtre deeltage i denne Underviisning. Det var da ogsaa siensynligt, at Alle, om ogsaa i meget forskjellig Grad, trængte til de Legemsøvelser, denne Underviisning beskjæftiger sig med, ligesom det ogsaa tydelig kunde spores, at Kraften efterhaanden vorede. Skolen er derved blevet tilskyndet til at blive ved med disse Legemsøvelser; den nærer det Haab, at de ærede Forældre, der hidtil have havt Betenkelsighed ved at lade deres Pigeborn deeltage deri, etter velvilligst ville tage Sagen under Overveielse. Vel er det, Skolen kan bidrage til Opgavens Løsning, fun et ringe Bidrag, hvormed Sagen langtsra er afgjort, men under nærværende Forhold turde der ikke være megen Anledning til at vise det tilbage. At disse Øvelser ikke have været aldeles uden Følger, bekræftes ogsaa deraf, at enkelte Forældre have ytret, at deres Pigeborn vare blevne for vilde i Hjemmet, at de ogsaa der vilde anstille Legemsøvelser. Endsfjondt det fremfortes som en Indvending, saa har jeg dog stadig taget det som en Anbefaling for disse Øvelser og et Vidnesbyrd om, at der var sat Kraefter i Virksomhed, som hidtil vare holdte i Fængenskab. Paa Skolen have vi ikke mærket noget til, at Kraften herved er blevet toileslos. Det bemærkes kun endnu, at der til disse Øvelser ikke udfordres en særlig Dragt; enhver Paaklædning, der tilsteder en let og uhindret Bevægelse, navnlig ogsaa Armenes Bevægelse i alle Retninger, er anvendelig.

Stizze r.

1. Den Blakkede.

„Droschekudſf“, svarede en 9aars Elev mig engang paa Spørgsmaalet om, hvad han vilde være, naar han blev stor.

Svaret blev givet med Kjækhed, men dog ogsaa med Hølelsen af at have peget paa et Maal, der funde være vanskeligt nok at naae. Det var ingenlunde en flygtig Tanke, han ved dette Svar robede, men Haabet om, at skulle komme til med Jens Peersens Blakkede at fjøre for de høie Herslaber, et Lovste, han gjentagne Gange havde faaet af selve Jens Peersen, syldte aldeles hans Sjæl; det gav hans Die Ild, hvergang Tanken henledtes derpaa. Det var oiensyntligt, at Drengen følte sig oploftet ved et saadant Maal, at der for ham ikke gaves noget glædeligere Syn, end at see den Blakkede under Jens Peersens sikkre Styrelse at trave igjennem Byens Gader. Den Blakkede gav alle hans Tanker faste Holdpunkter. Jeg vogtede mig vel for at forstyrre hans Drømmerier, tilmind da jeg ikke vidste, hvad jeg skulde give ham igjen, naar jeg tog den Blakkede fra ham, der nu syntes at gjøre Epoke i hans Liv. Han følte sig nu saa sikkert, efterat et af de mangfoldige Idealer, han muligen hidtil bestormedes af, var gaaet af med Seiren. Af hvad Grund skulde jeg vel fremkalde Twivl hos ham, om ogsaa Gjenstanden var hans første Kjærighed værdig? Den Blakkede havde en hæderlig Fortid og vandt selv nu paa sine gamle Dage af og

Seir, og Jens Peersens Ros som Droschekudst var
Iles Læber.

jeg kan i det Hele ikke ret bifalde den Maade, paa
i de Bøgne saa ofte blande sig i de Unges Drømme-
Forst gjøre de Barnet trosthyldigt; det rykker ud med
jet og rober sine hemmelige Tanker, og saa gjøre de
ofte med en aldeles umotiveret Overlegenhed Nar
n lille Tosse" og rive paa den meest hjerteløse Maade
Bygning ned, paa hvilken Barnet havde anvendt saa
Kraft. Det er let at rive ned, men hvormange
sig saa vel etter den Uleilighed, at slappe den Unge
og bedre Bygning reist. Som oftest gaaer man
fra ham og lader ham staae ene og vel ikke sjeldent
knust ved Synet af den kjære Bygnings Ruiner.
ikke en stor Deel af den Twivlesyge og Interesselos-
der findes hos den yngre Slægt, skulde have sin
d i den Maade, paa hvilken det behager de Børne at
sig lyttige over de Unges Drømmerier og Idealer.
Bel naaede Drengen ikke sit Duskes Maal, da saavel
Peersen som ogsaa den Blakkede vare døde, da han
konfirmeret. Men han naaede noget Andet; han blev
i de flittigste og bedste Dreng i Skolen og er for
en vel anseet Mester, et Resultat, til hvilket den
ledede dog vistnok ærligen har bidraget sin Deel.

2. Skoleretten.

Børnenes Hjarter ere som Væg, siger man jo. Mit
va som Dreng heller ikke haardere, navnlig kunde min
e Lærer faae mig til Alt hvad han ønskede. Jeg var

gjerne rendt igjennem Slden for ham; jeg vidste ikke get, jeg vilde have nægtet ham. En Dag, da jeg i Skolen, sagde Læreren til mig: „Hans, jeg har ti Bedrøvelse hørt, at Du har opført Dig slet, Du imorgen en Time tidligere end de Andre, saa tales vi hvilken Nat fulgte ovenpaa disse Ord! Jeg fandt lukke et Øie, jeg ransagede Alt hvad jeg havde sagt, men jeg fandt ikke opdage Noget, hvorved jeg fortjent min Lærers Brede. Tiden gik og det alvor Dieblik, i hvilket jeg skulde staae Skoleret, kom na og nærmere. — Til alt det, der skal følge med en Bevidsthed, mærkede jeg Intet; jeg stod med Angst i tet, da min Lærer begyndte Forhoret. Factum var i der i en Mands Have var stjalet Frugt, at M. havde seet mig staaende ved Baagen med en heel Ebler i Troielommen, og at jeg var rendt, da M. var gaaet løs paa mig. Jeg beskyldtes altsaa for at jeg var aldeles uskyldig; Eblerne havde min Bedstemoder selv puttet i min Lomme, og jeg rende Manden, fordi jeg havde seet, at han noget iforveien kede en af mine Kammerater. — Jeg nægtede i Bidelser; men Læreren bad mig saa indstændigen om at staae, han lovede mig Tilgivelse og sin hele Kjærlighed naar jeg vilde gaae til Bekjendelse, og truede mig med Brede, naar jeg fremdeles forhærdede mit Hjerte. jeg længtes efter hans Kjærlighed! jo mere jeg opslammedes hos ham ved min gjentagne Nægtelse større blev min Altraa efter at kunne vinde en Plads i hans Hjerte. Han gik saa stærkt løs paa mig, at endelig ikke fandt holde det længere ud; jeg gav den Plads

satte paa sin Kjærlighed, og loi mig Ærveriet paa. Vor ringe synes mig Prismen, da han efter staflæbet Riset, da han med kjærlige Ord formanede mig til at følge Sandheden. Jeg vandt etter hans Kjærlig-
Ja, Børnenes Hjerter ere jo som Vug! Men bor det
jjøre os noget forsigtige, naar vi have at gjøre med
bløde Hjerter?

3. Sympathier og Antipathier.

At man ved første Dækast synes bedre om eet Men-
end om et andet, er jo en Erfaring. Enhver har
. Der gives Sympathier og Antipathier, for hvilke
ke kunne gjøre os Nede og der dog faae en ikke ringe
lydelse paa den Maade. Forholdet til Andre indledes

Enkelte have noget Frastdende, Andre noget Til-
sende for os, og spørge vi hvorfor? saa udeblicher som
i Svaret. De samme Erfaringer gjøres paa Skolens
eet; hvor forskjellige ere ikke de Indtryk, de enkelte
n gjøre paa os ved deres første Indtræden i Skolen
dette uagtet de ofte ere Born af samme Forældre og
ne Kjøn. Men her er dette Phænomen af en langt
indgribende og farlig Natur end ellers; thi hverken
Læreren vælge sine Disciple eller Barnet sine Lærere.
skulle nu eengang komme ud af det med hverandre og
ligger en ikke saa ringe Vanfælighed. Om man endog
er paa, at dette „synes om eller ikke synes om“ ikke
eder til paaviseelige Uretfærdigheder, saa spiller det al-
vel imod vor Villie under Dækket.

Hvorfor opholde vi os længere og tiere ved den ene

Dreng end ved hans Nabo, uagtet vi ikke kunne po andet, hvorved det er begrundet, end at vi nu een synes bedre om den Enne end om den Aanden. Og vi engang ret angrebe os, for ogsaa at lade den, der er saa lykkelig at være i vort Kridthuus, nyde det Maal af vor Kjærlighed, maae vi da ikke ofte indroa at det fun gik saare maadeligt med vort Førsøg, at Paatagne alt for tydeligt skinnede igjennem og at Dæmon, der syntes at være imellem os og Eleven, vilde vige. Sommetider kunne vi trænge den for en S tilbage, men den kommer desværre ofte hurtigere igjen, vi have ventet.

Men det er anderledes fra Elevens Standpunkt? om det nu var ligesaa, om Eleven ogsaa var underf den samme Skjæbne, ikke at synes om sin Lærer, i det da være saa besynderligt, at dette viste sig i hans hold, at det havde en væsentlig Indflydelse paa, hvor han stiller sig til Undervisningen og til Læreren? Vi sommetider, at denne eller hin Elev, uagtet al vor og Kjærlighed, dog ikke rigtig holder af os; han er bøelig til at kritisere Lærerens Færd, vore Ord fremf ikke i hans Dine det Liv, der besjæle de Øvrige; bliver bestandig noget fremmed imellem ham og os, no der ligesom synes at bagtale Læreren og vække Twivl hans Ord. Det smarter os ofte dybt. Men have vi Grund til Klage end hin Elev, der uagtet al sin Flid Straabsomhed dog ikke kan vinde vor Hjerte saaledes, Andre kunne det. Skulde ikke Bevidstheden om vor e Skrøbelighed kunne gjøre os noget overbærende og nu

re i vor Dom, naar den onde Dæmon vender Eleven
ø?

4. Vel boies, men ikke knækkes!

Det er jo et meget almindeligt Ønske hos Forældre
inne bane Bei'en for deres Born, at kunne frie dem
rigle af de Bauskeligheder, med hvilke de have havt at
pe og at sætte dem i en god, solid Stilling. Men
om Forældrenes Beie nu ikke ere den Unges, om
i Tilbøielighed leder ham i en ganske anden Retning;
der saa bruges Magt?

Tømmermester A. sidder i en meget stor Bedrift; han
kun en eneste Søn. Det er nu hans høieste Ønske,
enne Søn maa blive hans Eftermand. Han selv har
sig saa vel i denne Virksomhed, at den Tanke ligger
i nær, at hans Søn ad denne Bei' ogsaa vil blive
elig. Han giver derfor Sonnen alt tidlig Materialier
Redskaber og den fornødne Anviišning til at bygge,
at han itide kan faae Lyst til at bygge Huse. Men
pe er Sonnen for sig selv, saa bygger han paa egen
and Skibe istedetfor Huse; en Forkjærighed, der skriver
fra et Besøg hos en Onkel, der er Skibebrygger. Ut-
nen vrager Huse og foretrækker Skibe, volder Faderen
jen Gangstelsc, thi han frygter for, at denne Forkjærig-
for Skibe skal staae i Bei'en for den Plan, han har
d Hensyn til Sonnens Fremtids Lykke. Jo mere Fa-
en holder Sonnen til at bygge Huse, desto større bliver
mes Lyst til at bygge Skibe. Og da endelig Tiden
n, hvor Legen var forbi og Livsstillingen skulde vælges,

erklærede Sonnen, at han ikke vilde være andet end Skibsbrygger. Alle Forestillinger om den lykkelige Stilling, funde saae som Faderens Estermand, om de faste Kun om alt det Materiale og den gode Tømmerplads, der ventes, vare forgjæves. At Faderen ikke godt funde sone sig med den Tanke, at hans hele Bedrift ved Død skulde falde i fremmede Hænder, medens hans vovede sig ud paa et Gebeet, hvor det funde være somt, om han vilde bringe det til Noget, er jo let at staae. Men hvad var herved at gjøre?

Lignende Skjæbne havde Skibsbrygger B. med Søn, der aldeles ikke vilde bygge, hverken Skibe eller Skips, men vilde male. Da Tiden for ham var moden, erklærte han, han vilde være Konstner, en i Faderens Dine i kummerlig Wei, der langtfra funde yde de Behageligheder ventede Sonnen som Estermand til Landets største Skibsbrygger. Men Sønnens Beslutning var uroffig. Hvad var herved at gjøre? Tør vi raade Fædrene til at bruge deres Myndighed, til at knække Modstanden? Vi ville derimod ansee det som et Misbrug af den sailige Autoritet. Faderens Ret gaaer ikke videre end et svaret, og dette er fuldestgjort, naar Faderen har drøftet Omsorg for, at Sonnen har erhvervet sig de alminde Betingelser for at træde ind i hvilken som helst Livsstilling naar han alsidig og indtrængende har orienteret Sonnen med Hensyn til Maalset og Midlerne og de nødvendige Betingelser, der udfordres hos ham selv, og saaledes i forvisset sig om, at det ikke er en Flyvegrille, der leder Sonnen, men en virkelig indre Lyst og Trang, der stemmer hans Valg. Ledet Faderen den Unge saaledes

rustet til Kampen, saa bliver det dennes Sag og
inder eget Ansvar at vælge Veien; thi Enhver
bør være sin egen Lykkes Smed!

Moderens Undervisning.

Der er saa luunt i den dybe Dal
I Bondens tomrede Stue,
Der skygger Hjemlighed, tro og sval,
Der Arnen har Hjertelue.

Der sidder den huuslige Moder fro
Med sine Smaadøtre fjære,
Og fosterer dem op i Fædrenes Tro,
I kvindelig Tugt og Ere.

Hun steller for dem saa omsorgsfuld,
Hun lærer dem Traaden at twinde,
At virke i Lin og at væve Uld
Til Bærn mod de barske Vinde.

Og medens de flinke Hænder gaae,
Hun lægger eg paa deres Mundes
Det Livets Ord, som et Barn kan forstaae,
Men ei de Vise udgrunde.

Ei Christi Lære trænger saa ind
Til Hjertet i senere Alder,
Som naar den i blode, barnlige Sind
Fra Moderens Læbe falder.

Da bliver den der, da fører den Rod
 Og vojer til Livets Krone —
 Thi Moderen selv under Korset stod,
 Da han maatte Verden udsonne.

Den Kval, som hende da gjennemskar,
 Kan end hver Kvinde fornemme
 Og vil ei, at den, hun med Smerte bar,
 Skal Jesu Kjærlighed glemme.

Hans Navn at signe, hans Bei at gaae
 Hun lærer sin Dreng, sin Pige —
 At samlet med dem engang hun kan naae
 Til ham i Saligheds Rige.

(A. Munch. Norsk Folkekalender for 18

Om Brugen af „Charakterer“ i Skolen.

Af H. H. Lefolii, Overlærer.

II.

Charaktervæsenet er en Opdragelse til det Onde og i det
e, — saaledes blev der sagt ovenfor, og det er haarde
; hvad berettiger os til at bruge dem? Lad os for at
e besvare dette Spørgsmaal betragte hele det Liv, som
charaktervæsenet bringer ind i Skolen. Lad os under denne
agtning bestandig mindes, at de Charakterer, som ud-
timeviis, blive Grundlaget for Bestemmelsen af Bar-
Blads mellem hans Fevninge i samme Klasse; der-
mem blive de da ogsaa et væsentligt Led i den Bægtstaal,
paa det afveies, om han ved Årets Ende skal rykke
en høiere Klasse; et andet Led i samme Bægtstaal
er Examenscharakteren, der, sonrtidlige viist, deels ligesom
daglige Charakterer betragtes af Barnet som udvortes Løn
straf for Arbeidet, deels i hans Tanker maa vise sig som
nu mindre svarende til det virkelig udførte Arbeide,
dre retfærdig. Det er ligeledes tidligere paaviist, at Følgen
f bliver, at denne Opslyttelse i en ny Klasse kommer til at

staae for Barnet som noget Andet, end den i Sam
skal være; den kommer derved for en stor Deel til at
et Maal for hans Ergjerrighed og Forfængelighed, is
for at den blot skal være et Fremskridt til et høiere Trin af
dannelsje, et Tegn paa Modenheden til at udføre et vanskel
Arbeide, paa Styrken til at bære en større Byrde. Lad o
ogsaa ses, hvad det er for Drifter og Følelser, der vække
nærer ved den indbyrdes Omflytning mellem Bornene
Klasse. Man vil forsvere den ved at sige, at den e
Spore, som er nødvendig for at vække og vedligeh
Kappelysten, saa at denne kan blive den gjennemgrib
Drivekraft mellem de mange, høist forskjellige Born. ?
hvad er da Kappelysten? er den Andet end Forfængelig
Andet end Lyst til at være bedre end sin Fevning?
var det endda virkelig Lyst til at være bedre, — galt var
vel nok alligevel; thi al Bedommen af sig selv i Samm
ligning med Andre er af det, som en alvorlig fædelig T
forkaster. De samme Mennesker, som anbefale Kappeli
som Spore for Barnet i Skolen, de fordomme denne S
menligning hos deres Nabo; her undlade de ikke at
med i Betragtning, hvorledes denne, idet han troer sig
Bedste i Sammenligning med sine Omgivelser, glem
sine bedre Evner, sin gunstigere Stilling fra Fødselen
eller i Samfundet, det Held, han stædig har haft med
fort alle de Forudsætninger, han ikke har sig selv at t
for; men disse Hensyn forbigaae de aldeles, naar Taler
om deres egne Born; dem ville de opfode med det sam
Næringsmiddel, rettere sagt med denne Gift. Men eni
værre bliver det, er det, idet det end ikke ter paastaaes,
det virkelig er Lysten til at være bedre, der gjøres til

re for Barnet ved Charakteergivningen. Thi det skal res, at jaa vel den høiere Plads mellem Fevningerne den bedre Charakteer i den enkelte Time er noget Udest; og det staer ikke til at fordre af Barnet, at han vogte sig for det, vi stadig tree at burde anke over,

det fremtræder hos den Boxne, Øysten til at gribé det ørtes for det Indvortes, Skinnet for Virkeligheden, at ð isteden for at være.

Det daglige Liv i Skolen viser noksom, hvor mægtigken er hos Barnet om denne Omflytning ved Enden Maanedens eller af hvilket som helst andet større Tidrum. en værste Skiffelse fremtræder dette isinefaldende for i de Skoler, hvor Sammenregningen er saaledes anset, at de enkelte Charakterer sammenstilles daglig eller, Loven byder, jaa snart intet Barn i en Klassse ved tningen af den daglige Underviisning har mindre end ist bestemt Antal enkelte Charakterer, f. Ex. tre; den tient, som kommer ud ved denne daglige Sammening, lægges bestandig strax til Summen af de forende Kvotienter siden sidste Omflytning; den hele Række ðs hver Dag opført i Klassens Dagbog; og om end egentlige Omflytning først foretages ved Maanedens e, angives det saaledes dog i Virkeligheden hver Dag, at Plads hvert Barn indtager mellem sine Fevninge. ikke lang Tid siden var der i Kjøbenhavn en Skole, man havde afflaffet Charaktererne, men ved Enden af Time eller egentlig i Løbet af den anviiste man hvert st Barn hans Plads i Henhold til hans Svar paa de ørgsmaal, som vare blevne forelagte ham i Timens . Denne Fremgangsmaade mødte en temmelig almin-

delig forkastende Dom. Men mon da huin Fremgår maade er bedre? Dog hvis den anvendes endnu, skeer forhaabentlig ikke i mange Skoler. Mindre synes Di vel at blive i de Skoler, hvor Sammentællingen først fin Sted paa een Gang ved Enden af det bestemte større År afsnit, almindeligtvis hver Maaned; men i Virkelighæ staaer det dog her neppe synnerlig bedre; i det Min indtræffer der i de Skoler, hvori dette bruges, ikke sjæl tilfælde, som vise, at der ikke behøver at gaae lang hen, før Disciplene i en Klasse selv have foretaget Sammentælling af de hidtil faldne Charakterer og h Resultatet af denne Sammentælling jaa nærværende, at sieblikkelig tænke paa og vide Besked om, hvilken Ind delse hver enkelt nu Charakteer har paa det hidtil opnaa Resultat. Og denne uafsladelige Sammenligning viser ikke blot i den Iver, hvormed Børnenes Tanker sysle i det forestaaende Resultat ved Maanedens Ende; hvor de anstille den strax, røber sig ved en Mængde smaae følelse i Skolens daglige Liv, vel ikke lige stærkt under Lærere eller hos alle Born, men dog stærkt nok til at gjøre, hvor vigtig en Rolle den spiller; den har en betydn Deel i det hele Spørgsmaal hos Børnene om de enk Charakterers Retsfærdighed eller Uretsædighed.

Det er i det Hele langtfra ikke blot den maanedl Sammentælling og den dermed følgende Omflytning, gjør Charakteren til en forkastelig Spore for Barn Allerede dette, at hver enkelt Charakteer for ham bliver udvortes Bon eller Straf, som sieblikkelig tilskjendes h for hvert udført Arbeide, — allerede dette bringer en Forstilling ind i ham, som ingen alvorlig Opdragter vil no

de Smæe, han skal opdrage til Livets Alvor. Og det ikke blot en saadan Hængen ved det Udvortes, som er renelig med enhver alvorlig Livsbetragtning; men alle: det Dieblifkelige i den Løn eller Straf, som Charak- n bliver for Barnet, vænner ham til at vente af Livet forlange i Livet, hvad dette ikke vil give ham; thi det portes Liv lonner ikke strax det Gode hos Mennesket og offer ikke strax det Onde.

Det daglige Liv i Skolen bringer en Rigdom af viser paa Charakterens Betydning for Barnet; der er jaa allerede omtalt flere Tilfælde af denne Art i det regaaende. Er det virkelig alvorlig Glæde, der træder im paa Barnets Ansigt, naar han har besvaret de pørgsmaal, der stilledes til ham, saaledes, at han tør se, Charakteren er bleven god? Er det alvorlig Fver e Sandheden eller overhovedet nogen reen og god Bevæg- und, der faaer ham til at hige efter at komme frem med en Forbedring, han troer sig i Stand til at funne give i Fevninges Svar? Er det alvorlig Sorg, der bringer im til at græde eller vije Forbitrelse og Brede, naar im mærker, han har ikke udført sit Arbeide anderledes, id at han maa vente at have faaet en daarlig Charak- er? Er det Alvor, der ved hver Times Slutning leder Børnene til at stimle sammen om Kathederet for at faae res Charakteer at see og saa gaae ned paa Legepladsen glade ver den Løn, de have høstet, eller bedrøvede over Straffen, — hvis ikke i sidste Tilfælde en endnu værre Følelse bringer em til at haane og trodje den? Eller de, som ikke ere ied i denne Stimmel men gaae ligegyldige bort, — gjøre e det, fordi de lade sig næie med deres egen indre Be-

vidsthed? eller naar det for det Meste er de Daarli
der bare sig saaledes ad, er jaa den Ligegeyldighed,
vi ser sig heri, af det Gode? tor vi prije dem for at
haevet sig til en hoiere Betragtning? eller skulde vi
snarere anklage os selv for ved vort Charakteervæsen
have lært dem at være ligegeyldige eller syldt dem
Mismod, Forknythed og Fortvivlen om Muligheden
Forandring og Bedring.

Man vil her maaskee mode med den Indvending,
vi her synes at stille en Fordring til Bornene, som
evenfor have sagt, vi ikke vilde gjøre gjeldende til de
man vil bebreide os, at vore Ord i det nærmest Foregaae:
synes at indeholde det Forlangende, at Bornene skulle gi
det Gode for dettes egen Skyld. Man vil spørge os,
vi da ikke troe, selv om vi afskaffe Charaktererne, at
dog alligevel ikke vil være en priselig Bevæggrund, der
drive Bornene til at hige efter at komme frem med
rette Svar, som de troe at kunne give paa et Spørgsmål
o. j. v. Man vil maaskee endog sige os, at selv om
slet ikke byde Barnet anden Løn for hans Gjerning e
hans Lærereres Tilsfredshed og Glæde, eiheller anden Sti
end disses Mishag, Vrede og Sorg, saa bliver dette d
altid en udvortes Spore, en Gjengjældelse af den A
som dog heller ikke er den rette Bevæggrund; „thi et Mei
nestke skal slet ikke søge Løn eller Straf i et andet Menneske
Dom, Barnet skal heller ikke vænnes hertil.“ Saaledes
vil man maaskee tale imod os; det gaaer jo overhoved
ikke saa sjeldent saaledes, at man vil forsvare det laves
Stade ved at vise Umuligheden af at have sig til d
hoieste. Maaskee funde vi rolig lade denne Indvendin-

uimodsgagt; de, der ville gjøre den, ville vistnok være des stillede til det hele Spørgsmaal, vi her afhandle, e ikke paa nogen Maade ville lade sig overbevise. Dog vi ikke undlade at vise, at vi i det Mindste hos os have søgt at møde ogsaa denne Indvending. Vi ere virkelig ikke saa taabelige, at vi skulde troe, Bornene : blive til Engle, om vi blot afflappede Charaktererne; Forfængeligheden, og hvad der staer paa Række med vil nok være tilstede hos dem alligevel; den vil heller undlade at gjøre sig gjældende ved denne Leilighed. a vi fordre, og det med Rette, saa troe vi, at Skolen skal selv ægge og hidse den, hvor den er tilstede; ikke lpe til at udvikle den, hvor den ikke hidtil har været i ; ikke bruge den som Middel til at bringe Bornene a mod det Maal, den sætter dem. Og om vi end, naar ville anlægge den absolute Maalestof, selv maae sige, at andet Menneskes Dom heller ikke skal være et Menneskes ivesjer, saa ter vi dog rolig paastaae, at der intet Urigt er i at lade Bornene finde Drivefjeren for deres Færd eres Opdragernes Tilfredshed eller Utilfredshed med dem. dragerne, Forældrene og Lærerne, ere for Bornene Lovens ilige Skikkelse; fun igjennem deres Bud og Forbud nimer Barnet til Bevidsthed om, hvad han skal gjøre x lade; Guds Bud til ham fremtræder fun for ham n hans Opdragernes Bud; Bevidstheden om at have op- dt deres Fordring eller ei er Samvittigheden selv for arnet, netop herved udvikles dette til engang i Tiden at ve modent nok til at have Dommen over sin Færd i sig v, i sin egen Bevidsthed om Guds Bud og sit Forhold det.

Til det, som hidtil er blevet talt om Charal væsenets onde Virkninger og Folger, kommer fremdeles Maade, hvorpaa Hjemmet betragter og behandler Chaterne. Der er Skoler, som selv sørge for, at Forældri ved Ugens Udgang komme til Kundskab om hver e Charakteer, deres Barn har faaet i den forløbne Uge, Charakteerbogen da bringes hjem og angiver dem Andre Skoler have med Rette meent, at de herved i ægge Forældrene for sterkst til at kræve et alt for udstrængt Regnskab af deres Born; thi Forældrenes Baagen Børnenes Flid og Færd i Forhold til Skolen skal i henvende sig til denne Færd i dens Heelhed end til enkelt Dags og Times Gjerning. Dersor meddele d sidstnævnte Skoler Forældrene fun en samlet Hovedcharak for hvert Fag for visse større Tidsaffsnit. Men de Hældre, som troe at være alvorlig omhyggelige for de Born, kræve dog i Virkeligheden for det Meste Regnskab hver enkelt Dag; og Born fra Vandet, som ere i Kø Byerne for at funne besøge Skolen der, kræves paa en lende Maade til Regnskab, hver Gang de besøge Forældri i Hjemmet. Hvorledes er nu et saadant Regnskab bestemt? Er det Sandhed og Sanddruhed, Børnene der lære? „Jeg tog blot een Feil;“ — „Læreren talte i sagte, at jeg ikke kunde høre, hvad han sagde;“ — „J havde pudset min Næse, og saa havde jeg ikke hørt m Formands Svar, som jeg skulde rette;“ — dette er no Prover paa de Besvarelser, Børnene byde deres Foræld paa deres Spørgsmaal. Og af samme Bestaffenhed e Forklaringerne over de Aarsager, som ved Maanedens En have bevirket en vis Hovedcharakteer i det enkelte Fag ell

hele Maanedens Gjerning: „Jeg havde glemt mit imetørklæde en Dag“ (Barnet veed nok, at Skylden her= egentlig falder paa Moderen, der en Dag ved hans tgang hjemmefra havde glemt at forvisse sig om, at havde Kommetørklædet med); „saa vilde jeg laane et min Nabo, derved kom jeg til at være uopmærksom på en Ned sættelse af Hr. Petersen i min Opførsels= akteer;“ — „hos Hr. Povelsen kan jeg aldrig faae en

Opførselscharakteer, fordi han siger, mine Hænder ere vjede;“ — „der var fun een Hundrededeels Forskjel lem mig og den, som kom over mig;“ v. s. v. Og ølen har ikke sørget for, at Forældrene ere tilstrækkelig e i hele Skolens Beregningsmaskineri til at see det melige i saadanne Forklaringer; den kan heller ikke ze derfor, og i sig selv er det umuligt at være saaledes vrolig dermed for de Forældre, der ikke selv fra deres n Barndom ere bekjendte med en større Skoles Frem= igsmæde. Sig da ikke, det er Forældrenes Skyld, at rnene her benytte sig af Usandhed og Udfugter, fordi ikke have lært deres Born at holde sig til Sandheden, x fordi de ere for noieregnende med Enkeltheder o. s. v.! Forældrene have nogen Skyld; Skolen har dog ogsaa Deel deraf, idet den giver Anledning til, at baade rn og Forældre kunne begaae Feilen.

Der er fun alt for megen og ofte vel begrundet Klage llem Skolens Lærere over den urigtige Maade, hvorpaa ørnenes Gjerning behandles og bedømmes i Hjemmet. x klage saaledes over, at Forældrene ved Maanedens slutning irettesætte deres Barn, fordi det er blevet flyttet d, medens de dog først burde sammenligne hans Charakterer

for den sidst forlebne Maaned med dem fra den for
saa vilde de deraf fuune see, at hine ikke ere daarligere
disse, saa at Sandheden er, at andre Disciple i Kla
have forbedret sig, medens det vedkommende Barn ikke
voeret mindre tilfredsstillende end for. Indrommet nu eni
at Læreren har Ret i denne Klage, saa viser dog n
dette Tilfælde, hvor utilstrækkeligt et Vidnessbyrd Charakt
beregningen og Omskytningen er for det enkelte Bc
Bedkommende; og hvorledes giver Skolen Forældrene ?
viisning til at benytte og vurdere dette Vidnessbyrd
rette Maade? Skolen glemmer i sine Klager over For
drenes Feil i saadanne Ting, at den selv ved den dag
Charakteer og det hele Charakteervæsen giver dem Anledn
til at begaen Feilene eller i det Mindste rækker dem Ha
den og hjælper dem trolig i alt det Urigtige, den klager o
Lærerne klage saaledes ogsaa over, at Forældre betale de
Born med Penge for Charaktererne; men de ville dog
lade være at give dem Noget, de kan betale. Lad os
gang betragte denne Betalen af Charaktererne; denne U
at give Bornene Penge til, fordi de have gjort deres Pli
er virkelig saa udbredt, at det nok er værd at bruge no
Ord for at belyse den nærmere. Først bliver dette da f
en yderligere Foregelse af alt det forkastelige udvortes B
sen, der alt er paavist ved Charaktererne. Saa er i
heller ikke vanskeligt at see, hvor meget Ondt det fremde
fører med sig. Lad saaledes et flittigt Barn faae si
Charakterpenge; der er sat en bestemt Priis paa hvert v
han bringer hjem i sin Charakteerbog, en ringere paa hvi
mg o. s. v. Barnet faaer nu ikke Lov til selv at raa
over disse Penge, „for at han ikke skal misbruge dem“;

lagte i en Sparebøsse og gjemmes der, til f. Ex. gamle Stadsklæder blive tagne til daglig Brug, og skal have nye Stadsklæder. Saa bliver der staaet Hul Sparebøssem; hvad der mangler i Velabet, for at det strække til til Anskaffelsen af saadanne Klæder, som Idrene finde det passende at lade deres Børn gaae det lægge disse selv til. Saa faaer Barnet de nye Klæder og bærer dem med Stolthed som Frugten af sin; og hver Gang han første Gang viser sig med dem et Lem af Husets Omgangsfreds, undlade Fader og mor ikke i hans eget Vaahør at gjøre den Fremmede ørkjom paa, at han selv har fortjent dem ved sin egen. Barnet tager nu enten dette for gode Varer, og da man vel ikke sige, at de Holelser, der røre sig hos, ere dem, han ber nære ved Bevidstheden om, at han har — ikke Andet end sin Pligt. Eller han er siffig nok at see, hans Forældre vilde ikke ladet ham gaae i de ile luvslidte Klæder eller i simplere nye, selv om han de været mindre flittig; de have jo allerede selv udfyldt, d der manglede i hans Sparebøsse, for at han funde dem, han har faaet; og saa — ja saa faaer han rigtigher Syn paa, hvorledes Ujandheden huser selv hos i, han skulde agte og elske.

Dog behøve vi ikke at blive staaende ved saadanne elte Exempler; om end et saadant er grebet nok saa ut ud af Virkeligheden — og dette er Tilfældet med det nistaende — de, der ville holde paa Charaktererne, ville paastaae, at det ikke gaaer saaledes til i Virkeligheden, r at det dog fun er et enkelt, enestaaende Tilfælde, som maa opstilles som det Almindelige. De glemme, at

det allerede vilde være alt for Meget, om Skolen gav ledning eller Understøttelse til, at blot et eneste Barn saaledes aandelig ødelagt. Men ingen af dem vil funne negte, at Forældrene ofte af sig selv ere alt for bøielige til at gjøre Forskjel paa deres Børn; ei heller det ikke blot er det virkelig Gode og Onde hos Born der bestemmer denne Forskjel. De ville vel heller kunne negte Sandheden af, hvad der ovenfor er talt at Charakteren aldrig bliver en eensartet Maalestof Afgjørelsen af, hvor vidt et Barn fortjener Ros eller Di i Henhold til de Forudsætninger, Naturen, Hjemmet Skolen har givet ham. De maae tilstaae, at Forældri selv sjeldentage disse Forudsætninger med i Betragtni idet de aspasje den Maade, hvorpaa de behandle di Born, efter de Charakterer, hvormed Skolen lader i vide, hvor vidt den selv er tilfreds med Bornene eller Og naar da saa Charakteren selv kan blive Spire til e dog Gode for Hovmod og Indbildskhed hos det Barn, i det gaaer godt i Skolen, ofte uden at han egentlig fortjener det, eller for Mismod og Misundelse, Forknythed Bitterhed over ufortjente Krænkelsel og Tilsidesættelser til det Barn, hvem det uforstlydt gaaer ilde, for Trods Forhærdelse hos dem, hvem dette ikke møder uden eg Skyld, ja da maa det indrømmes, at det ikke er Skole Skyld, om Hjemmet ikke troelig arbeider frem i den Rning, Skolen anviser det, og saaledes gør Ondt værre.

„Ja,” vil Nogen sige, „der kan maa skee være no Sandt i Alt dette; Charakteren kan volde en Deel Ond men enhver menneskelig Indretning er ufuldkommen. A disse Ting, du her har paaviist som Virkninger af Charaktee

net, Udsflugterne og Usandheden, den Vægt, Barnet
ner til at lægge paa det Udvortes, Forsængeligheden
Ergjerrigheden, den indbyrdes Sammenligning, Hov-
et og Indbildsheden, Selvtilliden og Forknytheden,
undelsen og Bitterheden, og hvad de nu hedde alle
nen, disse fulle Aander, der sdelægge Menneskehjertet
ørstyrre et Menneskes Liv, det er jo dog ikke Andet,
hvad der huser — ja, sorgeligt er det vel, det skal
ømmes, men det huser dog og huserer i hele dette Liv;
du vil dog vel ikke paastaae, at det vil udeblive, fordi
jerne de Anledninger, som maaskee kunne ligge dertil i
lens Charakteervæsen." — Nei, paastaae dette vil jeg
elig ikke; men paastaae vil jeg, og holde derpaa til
Yderste, det vil jeg, at ingen menneskelig Indretning
velberaad Hu skal bidrage Sit til at fremme og nære,
d der er ondt; maaskee endog nedlægge Spirer dertil
opelske det paa Steder, hvor det maaskee ellers aldrig
være kommet frem, i det Mindste ikke i denne Skif-
e; den, der paatager sig at opdrage de Smaae, skal ikke
jætlig give dem Forargelse. *Hab. un. Iah. v. 14. f. 14.*

Men hvilket Middel skal da Skolen bruge for at *Iah.*
få og vedligeholde Fliden hos sine Disciple? — Den *Koran.*
kan bruge det samme Middel, som den virkelig hidtil har
vendt paa mange andre Punkter af sin opdragende Virk-
nhed, maaskee nok ingensteds uden Hjælp af Charakterens
Omslytningens Spore men dog paa mange Steder
nuere fra den umiddelbare Indblanding af disse Midler.
en skal bruge sin, sine Læreres Kjærlighed og personlige

Kraft, og den skal bruge Pligtfolelsen hos Barnet, denne deels allerede er tilstede hos det, deels kan og bringes til at være vaagen og virksom.

Men allerede dette Ord Pligtfolelsen vil vække Æsigelse hos Flere. Nogle ville tale om strenge og opskrifte Fordringer og gjøre den Beskyldning gjældende, at Skiherved vilde anlægge en Maalestok og benytte en Drifjer, som passer for en idealst Tilværelse og ikke for virkelige Liv. Disse Mennesker ville ikke erkjende Pli-folelsen for Drivkraften for dem selv i deres eget Liv, de ville heller ikke have den anvendt som saadan for de Børn. Nu, ville de da aabent vedkjende sig det reent ÆBelvære og den timelige Fordeel som deres egen Bevagrund, ja, da ville vi bede dem indrette sig en Skole deres Børn, som kunde svare hertil; lad dem bruge Pengeden eneste Grundvold for det blot ydre Belvære, også som Opdragelsesmiddel for deres Børn; lad dem gjedisse daglige Gjerning til en Vare, et Fabrikprodukt, betale med klingende Mønt; lad dem lære deres Børn f Begyndelsen af at bruge alle mulige Midler for at forsidenne Indtægt, også det, vi i Skolen ere vante til falde Snyderiet; men lad os ikke gjøre Skolens Opdragelseanstalt til Tjener for deres verdslige Lyster. — Hi Andre og det en stor Mængde have Indsiglerne mod Anvendelsen af Pligtfolelsen egentlig blot deres Kilde i deres Mangel paa Reflexion over deres eget Liv, deres Mangelpaa Selvbevidsthed; thi de handle selv i deres Gjerninger efter Følelsen af deres Pligt mod deres Medmennesker og deres Nærmeste, men de ere ikke sig selv deres Bevæggrundsbevidste; de gjøre det mere af Vane. Dem ville vi da

be at viſe, at vi ikke ville fordre Andet af deres Børn, de selv i Virkeligheden — vel maaſte ikke ligefrem re af ſig ſelv; men de handle dog, ſom om de fordrede

Vi ville ſøge at faae dem til at indſee, at Grunden deres Uenighed med os ligger deri, at de ikke forſtaae et, ſom vi forſtaae det; og vi ville bede dem vente at følde Dommen over os og vor Fremgangsmaade, de faae ſeet vore Handlinger. — Atter Andre ville hente vendingerne mod os fra en renere Kilde og bebreide at vi ved denne Drivesſjer ville ſkabe blotte Pligtmen-ter og Gjerningshellige. Dem ville vi ſvare, at fordi vi e gjøre Bevidstheden om Pligtens Bud til Drivkraften i Barnet og begynde med at fordre Lydighed, fordi vi Lydigheden ſee et væſentlig Opdragelsesmiddel, derfor lukke vi ikke Kjærligheden; tvertimod nævnte vi denne ſt; og idet vi forlange af os ſelv, at det ſkal være erligheden i os ſelv, der dikterer Budet, vi fordre ad- t, ſaa kan det ikke være vor Menning at gjøre Lydigheden Evangens Tralleag; idet vi ville være os bevidſte, at handle af Kjærlighed, ſtole vi paa, at vor egen Kjær- hed vil fremtræde følelig for Børnene i vor Færd og ikke Kjærlighed hos dem; og ſaaledes bliver det gjennem erlighed, at vi ville avle Lydighed. Vi ville bruge Loven n Opdragelsesmiddel for Børnene, ſom den har været Styrel- is Opdragelsesmiddel for Slægten; vi ville ikke begynde ed at forkynde Naaden, at denne ikke ſkal tages forſængelig, gjores til Blodhed og Kjæleri; men vi ville indprente Lydigheden ſom vor Fordring i Kjærlighed, og vi ville de Gud hjælpe os til at viſe Kjærlighed ſaavel i vor trenghed ſom i vor Mildhed mod Mangel paa Opfyldelse

af Lydighedens Krav. — Saaledes troe vi rolig at få staae uanfegtede af disse Indsigelser og fastholde vor sonlige Kraft i Kjærliged og Pligtfolelsen som vore eg lige Virkemidler.

For nu at udføre Skildringen af vor Fremgar maade i det Enkelte, saa ville vi, for at nævne dette få afflasse Charaktererne selv ved de Examener, som ligge ind for Skolens eget Omraade, og hvis Udsald ikke i Disciples senere Liv skal tjene dem som Bidnesbyrd Folk udenfor Skolens Krebs. Dicemedet for disse Exam vil da blot blive at anstille en Prøve paa den Sikker og Klarhed, hvormed Barnet besidder det Forraad Kundskaber, Skolen har villet bibringe ham enten i den forudgaaende Skoletid eller i det nærmest ligge Afsnit af denne; fremdeles paa den Lethed, han har vei Dieblikket at finde, hvad han just har Brug for af de Forraad, og paa den Færdighed, hvormed han er i Sta til klart og tydelig at fremstille, hvad han veed og fistaer. Den Lærer, som i den nærmest forangaaende I har ledet Underviisningen i det enkelte Fag, anstiller si Prøven i sit Fag uden anden Kontrol end den, der lige i Provens Offentlighed, og uden at nogen Anden er lig frem falset til at tage Deel i Bedømmelsen af Prøven Udsald; kan Skolen betroe den enkelte Lærer Barne Underviisning hele Året igjennem, saa kan den ligeforlig betroe ham alene at anstille denne Prøve; kan de ellers stole paa hans Samvittighedsfuldhed i Bedømmelse af hans Disciple, saa kan den det ogsaa her. Efter a holdt Årsprøve ville vi ved en Forhandling mellem samlige Lærere afvæie hvert enkelt Barns Bæsen og Færd

indelighed saa vel som den Dygtighed, han ved den oldte Prove har lagt for Dagen, og saaledes saege Afselsen af det Spørgsmaal, om han er moden til at gaae til et høiere Trin i den Udvikling og Dannelse, len vil give ham. Oliver Besvarelsen bekræftende, ville remstille hans Opslyttelse for ham selv netop i det Lys, i vi selv have seet den under denne Forhandling, nemlig en Følge af hans Modenhed. Oliver Svaret nei, ville vi sige ham, at han enten er for ung eller for til endnu at modtage det Vanskeligere, han maa bestyr- endnu mere i det Lettere; og ligger Grunden til denne ighed i Pligtforsammlse fra hans Side, da ville vi elig heller ikke undlade at gjøre Vort til at vække hans jendelse heraf, vække den til saadan Kraft, at den kan e Bedring for Eftertiden; vi ville ogsaa fordré af vorrlighed, at den skal tale resende til den Esterladne.

For at den Afgjørelse, vi for hver Discipels Bedkom- de skal træffe ved Aarets Ende, ikke skal blive afhængig den nærmest forudgaaende Tid alene eller i for stort al blive bygget paa den afholdte Proves Udfald, ville Iere Gange i Aarets Løb, omtrent hvert Fjerdingaar, hvor Lærer skriftlig afgive et fuldstændigt Bidnesbyrd c samtlige de Born, han har havt at gjere med, dertil te en mundtlig Forhandling i et Lærermøde og saa op- are en samlet Affattelse saavel af det skriftlige Bidnes- d sem af det Maal, den mundtlige Forhandling har til, for at vi bestandig kunne holde Kjendskabet til de elte Borns Stade levende for os. Vil nu en Lærer aabe sig paa, at det er vanskeligt for ham at afgive et dant Skudsmaal, naar han ikke har de daglige Charak-

terer at holde sig til som en Støtte for sin Hukomm da ville vi først bemærke, at dette Skudsmaal ikke meget skal være en Skildring af Barnets Forhold, dette har været til hver enkelt Tid i det forløbne Tidss men mere et Vidnesbyrd om det Stade, hvorpaa han nu staar, om han til det nærværende Dieblif har opn den Udvikling, vi ville fordre af ham; og kun for saa hans Først til enkelte Tider kan have været medvirk til at bringe ham til hans nuværende Trin, kun for vidt skal den særlig omtales; en enkelt Dags eller en Dages Forsommelse eller Esterladenhed vil altsaa komme til Omtale her; den er jo ogsaa hvis den har væ betydelig nok dertil, bleven bemærket i de daglige Mellesmer, vi ret snart skulle komme til at omtale; og vi Mindet om den opbevaret i Klæssens Dagbog; var Forsommelsen ikke stor nok til at blive optegnet her, vil i Fjerdinaars Skudsmaal heller ikke have at tage Hensynden. Dernæst ville vi rolig sige til hin Lærer, at det maaske ikke er saa vanskeligt for ham at have et saad bestemt Billede af hvert enkelt Barns aandelige Stade, vi have angivet som det, der kræves, naar han fun Alvor og af Hjertet vil leve for og sammen med Bornet han skal opnære og igjenem Oprærelsen opdrage; og ville vise ham, at denne Dom netop vil komme til mangle Tilforladelighed, naar han blot eller fornemmes bygger den paa daglige Charakterer af den Art, som n i Almindelighed betegner med dette Navn, fordi der en saadan Dom hører en Mængde Bestanddele, Faktor som ikke komme til Udtryk i disse Charakterer. Tør h endelig efter alvorlig Prøvelse af sig selv ikke bygge p

egen aandelige Kraft til at leve saa stærkt i og for sin
erning, at han blot ved det Samliv, Skolen byder ham

hans Disciple, altid kan have en saadan Dom færdig
sig, saa kunde han jo endelig for sig selv føre Bog
de enkelte Born, naar han blot ikke der optegner de
lte Domme under Form af daglige Charakterer; vi
e da trøstig stole paa, at om han endog begyndte der-
vilde det dog ikke være længe, inden han af sig selv
det Utilstrækkelige deri, lærte bedre at støtte sig paa
egen levende Kraft og opgav høint Bogholderi. Aller-
vilde vi dog reent fraraade ham at begynde derpaa;
er ikke godt, at Disciplene have en Tanke om, at der
edes hemmelig optegnes Bedommelser af dem, som ikke
mød til deres Kundskab; vi kunne fun vente Aabenhed
Bornenes Side imod os, naar vi selv ere aabne mod
; og det vilde vistnok være at stille en altfor stor For-
g til deres Tro paa vor Ufeilbarhed og Retsfærdighed,
vi forlangte, at de skulde blive uansægtet rolige ved
vilde sig bedømte, uden at Dommen kom til deres
idsskab. Endelig ville vi bemærke, at det netop vil blive
re for de Lærere, der fun have faae Timer med en
øje ugentlig, at afgive et saadant Bidnesbyrd uden
en udvortes Hjælp for deres Hukommelse, derved at
fun skulde afgives hvert Fjerdingaar, altsaa efter et
gøre Tidsrum, der har bragt dem et mere udstrakt
mliv med Bornene, end Tilfældet er, naar de nu, som
ogle Skoler er Skif, maae afgive et saadant Bidnes-
hver Maaned.

Fremdeles ville vi afskaffe hele den indbrydes Om-
ning og een Gang for alle ordne samtlige Born i hver

Klasse efter et reent udvortes Hensyn, hvorpaas der kan bygges nogen Rangstrid, som Alderen eller den alspbetiske Plads af Navnenes Begyndelsesbogstaver.*)

Og endelig ville vi aldeles afflaffe de daglige Charakterer saa vel for de mundtlige som for de skriftlige beider, saa vel for Hvid som for Orden og Opferiel.

Gjøres blot dette, afflaffes blot de daglige Charakter med den dertil knyttede Omflytning, da vilde vi end ikke have saa Meget imod, om Nogen skulle antage det fornødent ved Examenerne at beholde et fort og bestaaende Udtryk for Dommen om selve det Maal af Kunskab, et Barn derved har lagt for Dagen; netop deri, Examenen selv fun fan holde sig til denne erhverv Kundskab, kunde saa en Saadan finde Grund til her ansee et jaadant udvortes Udtryk for mindre betænke Afflaffes nemlig de daglige Charakterer, og bestem Børnenes Plads i den nye Klasse ikke efter Exam charakterernes indbyrdes Forhold, vilde der ikke ved flæbe den Mængde Misligheder, som have deres Oprind

*) En Formand (Fører, Ordfører, Dur) maa dog hver en Classe have; en saadan ville vi lade hver Klassens samme Disciple vælge ved Stemmegivning under Tilsyn af en Lærd, til forskjellige (f. Ex. fire eller sex) Tider af Aaret; de som faae flest Stemmer, indfølles til Skolens Bestyrer, iblandt dem udvælger En. Forkjellig fra denne, hvem er betroet et Tillsidshverv, bliver Formandens Medhjælp (Assistent, Ordensdur), der sørger for Undervisningsapprets Omdeling eller Bortfjernelse o. a. L.; de Forretninger som tilfalte ham, ere ei af de Midler, hvorved Skolen drager sine Disciple til Orden og Noagtighed; og dette bør derfor gaae paa Omgang mellem alle Klassens Disci-

de daglige Charakterer og den derpaa byggede Domning. Men vi vilde da rigtignok deels ønske Antallet hine Udtryk betydelig indskrænket i Sammenligning med i, som nu bruges, deels ogsaa ønske dem betegnede med re Ord, for at vi saaledes kunde undgaae enhver Forrelje og Misforståelse, som funde opstaae ved en mmenblanden af det Gamle og det Nye. For at udskile os bestemt vilde vi foreslaae tre Udtryk: moden, oden, og eet til at ligge midt imellem disse to; som: ganske moden; den endelige Dom, som skulde meddeles rnet selv og Andre gjennem disse Udtryk, maatte fungere disse tre; men vilde man ikke lade Læreren selv aafholde Examen og bestemme Dommen for hvert Fag a benytte flere Mænd, Censorer, dertil, funde disse forlette denne Bestemmelse og hindre Wilkaarliged derved aa benytte to Mellemtrin: moden? og ei ganske moden? delig vilde vi fastholde som ufravigelig Betingelse for ne Indremmelse, at Skolen selv gjorde sig det til Lov bestemt udtalte det for Forældre og Børn som sin Lov, denne Examenscharakteer i Sammenligning med den om Barnets Modenhed til Opflyttelse, som kom ud de ovenfor omtalte skriftlige Bidnesbyrd fra og mundtlige Forhandlinger mellem Lærerne, altid blev det mindre jorende Lov i den Vægtkaal, hvorpaa det skal aavies.

Opflyttelsen virkelig skal foregaae eller ei; og vi vilde vert enkelt Tilfælde forlange de Bevæggrunde for Afrelsen, som hentes fra hver af disse to Sider, bestemt udtalte Skolen ikke blot mundtlig ved den saakaldte Translokation n skriftlig i de nedenfor omtalte Meddelelsebøger.

Thi for at tilveiebringe et Middel til Meddelelse

mellem Skolen og Børnenes Forældre ville vi isteden den nu brugelige Charakteerbog give hvert enkelt En saadan Meddelelsesbog; vi ville give den netop i Navn og ikke kalde den Ankebog eller noget lignende, at Sagen selv og ikke Navnet kan blive det, hvorved virke. Vi ville gjøre det til Nettetnor for vor Benytning af dette Middel, at vi kun ville tye dertil, naar vi at burde fordré af Barnets Hjem, at det skal gribre vigtigt ind til vor Understøttelse. Naar den enkelte Lærer for sit Vedkommende ønsker dette Middel benyttet at virke enten paa et Barns Flid eller paa hans Opsfordring optegner han i Klassens Dagbog, at A. har i Dag været uforberedt i det og det Fag; B. har modt uordentlig en skidens; C. har viist sig opsetsig eller uartig o. s. v.; en alvorlig Lærer sig det til Pligt altid først at gjøre hvad han kan selv, da vil det ikke saa tit eller i saa få Maal vise sig fornødent for ham at tye til Andres Hjem, lad ham blot spørge sig selv, hvor øste han vel nu nytter de sletteste Charakterer eller de jaakaldte Annalinger, og lad ham saa ogsaa spørge sig selv, om han troer, at dette vil skee saa hyppig, som det nu skeer, i hans hele Stilling i Skolen idelig minder ham om, han først og fremmest har at bygge paa sig selv. Ved daglige Skoletids Slutning forevises da Dagbogen for Skolebestyrer, og det Barn fremstilles for ham, om hvilket i Dagens Løb er blevet optegnet Noget i Dagbogen; Bestyreren afgjør, hvad der skal indføres i Barnets Meddelelsesbog, indfører det deri, giver ham den strax hjælp med og paalægger ham at bringe den paategnet tilbage ved Begyndelsen af næste Skoletid; Forsemmelser e

eblivelser, forud anmeldte eller ei, optegnes naturligvis
ellem disse Meddelelser. Maaskee vilde Bestyreren ogsaa
me overdrage sine Forretninger i denne Anledning for
x Klassens Bedkommende til Klassens Ordinar, Klasser-
eren, hvis Skolen benytter saadanne. Foruden disse
jlige Meddelelier, et Middel, som dog naturligvis vil
ve benyttet saa sjeldn, at det i Almindelighed vil være
eddelesesbogene Udeblivelse, hvorfra Forældrene erfare,
Skolen Intet har havt at klage paa deres Barn, —
foruden bliver ogsaa Resultatet af de ovenfor omtalte
idberetninger fra og Forhandlinger mellem Lærerne ind-
t i disse Beger og saaledes meddeelt Forældre eller
erger.

Bærger — ja, fra Nødvendigheden af ogsaa at bruge
te Ord ville Mange hente en Indvending mod den her
eslaaede Fremgangsmaade; de ville beraabe sig paa For-
ldet, som det navnlig er i vore Provindsskoler, hvor
nge Forældre maae sende deres Born fra Landet til
hen og der saa fun alt for øste holde dem i Huse, hvor
olen slet ikke kan vente at finde en Modtagelse af disse
eddeleser, der svarer til dens Diemed med dem. Vi
ire, at fordi mange Forældre ved Anbringelsen af deres
orn i Byen mere see paa Bekosteligheden end paa Bor-
nes Tarv, derfor bør dog Skolen ikke derved lade sig
ørge til at holde paa Noget, den ellers anseer for skade-
t eller urigtigt; de Mange bør ikke lide for de Faaes
yld. Tvertimod vil det mere isinefaldende Krav paa
emmets Medvikning i visse Tilfælde maaskee for mange
rædre være en Paamindelse om at tænke mere paa deres
orns Tarv ved deres Anbringelse i Byen; er et Barns

Opholdsted ikke af den Bestaffenhed, at Skolen kan vider at finde den enkelige Deeltagelse for sine Meddelelser om Barnet, er det vistnok heller ikke i andre Henseer Barnet tjenligt at være der. Det vil da endelig ikke ikke være vanskeligt for Skolen at jørgé for, at Børn ved hvert Besøg hos deres Forældre medbringe deres Meddelelsesbog til Underretning for disse; Ferierne og de høje Søndagsrejser give jævnlig Anledning dertil. Et udenbarn burde maaſkee ved et Besøg i Hjemmet altid bære sin Meddelelsesbog med hjem, enten der saa er blevet tegnet Noget deri eller ei, siden han sidst havde den hjem med.

Nu vil man maaſkee forlange af os et Beviis for den hele Fremgangsmaade, vi her have bragt i Forslaget, i al Fald efter nogen Tids Forløb, naar dens Vendelse har faaet Tid til at fastne sig, vil blive et System af udvortes Tegn, der ville føre de samme Uller med sig, som vi have paavist ved Charaktererne. — det Meningen med et saadant Forlangende, at man begjære et for den blotte Forstand slaaende, et saakal medematisk Beviis for denne Fremgangsmaades Forløb for det almindelige Charaktervæsen, da svare vi rolig, et saadant kan ikke gives, lige saa lidt som den hele Tængang, hvorved vi have villet paavise det Heilagtige selve Charaktervæsenet, kan siges at indeholde et saadant Beviis. Vil da Nogen erkære et saadant Beviis for uundværligt, for at han skulde gaae ind paa Forslaget, da må vi opgive at vinde hans Stemme. Uden Frygt for dømme for haardt troe vi at turde sige, at hans Forlangende er et Skafkesskul, hvormed han for sig selv Andre vil dække, hvad der virkelig er Tilsældet med han.

Da er enten gammel Bane jaa indgroet hos ham, at ikke kan afslægge den for at gribe noget Nyt; eller har jaa lidt alvorlig Tanke for Skolemandens Hverv, et i Grunden er ham ligegyldigt, hvilke Midler han er for at sætte Børnene i Besiddelse af det Kundskabs- der nu engang fordres af dem, naar de skulle forlade sen. Derimod ere vi fast forvissede om, at Fortrinet den foreslaede Fremgangsmaade lader sig bevise lige godt, som vi troe at have bevist Ulemperne ved den le. Men at ville gjennemføre et jaadant Beviis vilde at skrive Alt om igjen, hvad der i det Foregaaende frevet mod Charakteergivningen, blot i modsat Retning, for troe vi rolig at kunne undlade det; Enhver, som veier Sagen uden at være forud intagen imod vort slag, vil kunne føre Beviset af sig selv. Og vi troe nu Frygt for at skade vor Sag at kunne lade os noie at paapege, hvorledes vor Fremgangsmaade langt re stiller Læreren i det rette Forhold til Barnet og frier ham fra en uafsladelig Tagen efter at finde og Nødven- hed for at paavise det Urigtige, hvorledes den langt verledes bringer ham i personligt Forhold til Barnet og fører ham til at virke ved sin egen Kraft i Alvor og i Erlighed, og hvorledes den endelig giver ham langt friere under ved Underviisningens Methode. Bortsalder det misforhold, Charaktererne frembragte mellem Læreren og unnet, jaa bortsalder ogsaa det, hvorved de kunne bidrage at stille Barnet i et Misforhold over for Skolen selv det Hele. Fremdeles ville de daglige Bedømmelser blive friede for alt det Forkastelige, som knyttede sig til Cha- ktererne som et fast staaende udvortes Tegn, et blot

Mærke, hvis egentlige Betydning og Værd forundt eller fortrængtes; thi Meddelelserne om Barnenes do Gjerning ville jo kun blive anvendte i yderste Nød. Skolen troer at burde forlange særlig Bistand af Hjem for at bringe Barnet til at gjøre sin Pligt. Selve Meddelelser ville da etter som ovenfor antydet i en fjerde Lærerens Haand kunne blive et virksomt og godt Middel at virke paa Barnet ved Bevæggrunde, som ikke kan faldes forkastelige; Udsigten til den Sorg, et Barn volde sine Forældre, om Læren bliver nødt til at sin Utilfredshed komme til deres Kundskab, vil netop et Middel, som holder sig til noget Godt, idet det styrklig til Barnets naturlige Kjærlighed og minder det at sætte sin egen Glæde i den Glæde, det volder Forældre.

De udførlige Meddelelser fra Skolen til Hjemmet Barnets hele Forhold og Stade ville heller aldrig bære til jaadanne staaende Udtryk, hvis Betydning funde glæs, saaledes som Tilfældet er med Charaktererne. Grunnen hertil ligger deels i selve deres Udførighed, deels deri, de gives med saa store Mellemrum; og netop for at ugaae hin Form maae de kun gives saa sjeldent; thi hyppigere de skulle gives, desto større er Faren for, at Udtryk, hvori de gives, kunne blive til staaende Formulaer.

Men ogsaa disse forskellige Meddelelser, de saakaldt daglige og de sjeldnere udførligere, ville kunne misbruges fra Forældrenes Side; disse kunne ogsaa betale Meddelelsesbogens Udeblivelse med Penge o. s. v. Dette sandt; men der gives vel ingen menneskelig Foranstaltning som ikke kan misbruges; Faren ligger dog viistnok i

re end ved Charakteervæsenet. Saa ter det vel ogsaa jes, at Skolens tydelig fremtrædende Bestræbelie for rebygge en saadan Misbrug for mange Forældre vil en Paamindelse, et Fingerpeg, der lader dem saae paa det Urigtige i, hvad de ellers gjøre i god Tro it det er godt og gavnligt.

Skolen bør heller ikke undlade ligefrem at virke paa ældrene ved Raad og Bink for at gjøre Sit til, at de paa anden Maade skulle gjøre dens Bestræbelser i denne ring frugtesloje. Den Lærere bør selv vogte sig for infleksion af et staaende System af Ord og Domme, ved de tilkjendegive Barnet deres Tilfredshed eller Utilfredshed. En stor Deel af det, Skolen vil opnaae ved at bruge Charaktererne, vilde gaae tabt, om en Lærer fx. jevnlig eller endog regelmæssig efter hver Overhørelse e udtale sin Dom i bestemte Ord som „godt“, „ret t“, „meget godt“, „daarligt“, „meget daarligt“. Og ældrene vilde gjøre Ondt værre ved altid at spørge rnet ved dets Hjemkomst, hvad Læreren havde sagt, om i havde sagt „godt“ eller „ret godt“ o. s. v. Skolen bør her vaage over sine Lærere, og ved ligefremme Raad og Advarsler bør den sege at virke paa Forældrene, dens Bestræbelser ikke skal blive frugtesloje eller dog re mindre Frugt, end de ellers funde og vilde bære.

Fremdeles vil det vel ikke kunne undgaaes, at der vil ve nogen Ueensartethed tilbage i dette Middels Anndelse af de enkelte Lærere. Men den Ueensartethed vil rimod strax bortfalde, som ved Brugen af staaende Charakterer hidvorte fra de forskjellige Forudsætninger hos de forskjellige Børn. Ligeledes vil den enkelte Lærer af sig

selv komme til at faae langt større Gensartethed tilst sin Behandling af Børnene, netop fordi han langt er henvist til at virke ved sin egen personlige Kraft altsaa selv vil føle Nedvendigheden af at holde sig fr Indvirkningen af sine forskjellige sieblikelige Stemni. For de udførligere Meddelelsers Vedkommende vil den Ueensartethed, der som indrommet vil blive til betydelig udjernes og tabe i Indflydelse derved, at i Meddelelser først blive behandlede i et Lærerraad, som komme til Forældrenes Kundstab. Hvad der bliver till af Ueensartethed, er da ikke Andet end, hvad der vel siges at være uundgaaeligt overalt, hvor flere Mennskulle arbeide sammen.

Endelig behøver det vel neppe at omtales, at staffen af den indbyrdes Omslytning af sig selv vil gøre al den forærelige Indvirkning umulig, som netop de Omslytning fornemmelig bidrager til at øve paa Børne Sind saavel for selve Skoletiden som for hele det efterfølgende Liv.

Men ville dog ikke flere Børn gaae tabte, naar mangle denne Omslytningens og den daglige Charakte Spore? — Gaae tabte? jo, maaske for Oplærelsen's skyld, for Forstandens Udvikling, for de blotte Kundskab Erhvervelse; det er vel ikke umuligt, dog langthra ikke rimeligt, som Mangen maaske antager i sin Angste for det Nye; vi kunne ikke troe det; dertil have vi imøgen Tillid saavel til Lærerens Evne, naar han vil bruge sin Kraft, som til Barnets Willighed til at lade sig lede af den, som vil lede ham med Kjærlighed. Men saa er Kundskaberne jo heller ikke noget ubetinget Gode. □

Mange gaae ikke nu ved Skolens Anvendelse af et
seligt Middel tabte for Opdragelsens Formaal, endog
deres Oplærelse føres til et glimrende Udfald. De,
gaae tabte for Oplærelsen, fordi vi ikke anvende de
ge Charakterer, de blive saa heller ikke — det have
gt een Gang, og vi gjentage det her — de blive saa
: ikke opdragne gjennem Drifter, der ere forkastelige,
t Liv under Herredømmet af de samme Drifter. Lad
ien trostig bortkaste Charaktervæsenet, selv om den
ed udsetter sig for at naae mindre vidt i den blotte
xrelse; den vil da funne berolige sig ved, at den har
aget desto mere og desto bedre.

Før at en Afhandling, som har sat sig det til Op-
e at virke efter Evne til Afskaffelsen af Charakte-
enet og isteden derfor for Indførelsen af en hensigtsmæs-
re Fremgangsmaade ved Bestemmelsen og Betegnelsen
Disciplenes Stade saa vel i Udviklingen selv som i
olens indvortes Hele, — for at en saadan Afhandling
Tiden her til Lands skal kunne siges at have behandlet
Stof fuldstændig, maa den ikke undlade at omtnale
Overgangen fra Brugen af Charaktervæsenet til den Frem-
gangsmaade, den foreslaaer til at afsløse den. Herom ville
da ogsaa yttre os i Korthed, før vi slutte. Det er da
r Overbevisning, at en saadan Overgang uden Hare kan
e brat og uden nogen mellemkomende Overgangstilstand;
til enhver saadan Overgangstilstand, vi have funnet
nåe os, eller som vi have modt som Ærslag af Andre,
yter der sig saadanne Misligheder, at vi uden Betenk-

ning nære og uttale det som vor Overbevisning, at andringen bør gjøres brat og umiddelbart. — Det kan saaledes tænkes, at man for Overgangstiden kunde indskrænke Charakterernes Antal og da til de farre vortes Tegn, man indtil videre bibeholdt, benyttte de tidlig Charakterer; man kunde saaledes ville bruge tre Charakterer, som mg., g. og mld. (meget godt, godt og måligt). Hvad Betydning man vilde have tillagt disse Tegn, vil af sig selv være indlysende; men derimod er det vistnok falde vanskelig nok i hvert enkelt Tilfælde vælge sikkert imellem dem; saaledes vilde det ofte være temmelig vanskeligt at afgjøre, om et ikke tilfredsstille Arbeide skulde medføre g. eller mldg. Disse Tegn have eengang faaet en fast Betydning, og Mindet om dei vilde under Overgangstiden virke forstyrrende baade paa Læreren, der skulde bruge dem, og paa Bornene, der skulle modtage dem i deres nye Betydning; den Forstyrrelige Ueensartethed, som herved vilde fremkomme under Overgangstilstanden, vilde være endnu værre, end hvad i havde fundet Sted heraf tidligere. Vilde man vælge nogle Tegn som: tilfredsstillende, taalelig og utilfredsstillende da vilde vel een af hine Misligheder være forebygge men dog vilde dette maaske kun være mere tilsyneladen end virkelig; thi Enhver, baade Lærere og Born, vil af sig selv komme til at betragte de nye Tegn som svarende til vijsse af de ældre, og Brugen saa vel som Opsattelse vilde da atter blive usikker og ueensartet. Bibeholdt man nu fremdeles med disse Tegn, enten de gamle eller de nyden hele af de forskjellige Udtryk følgende Omflytninç vilde denne hele Fremgangsmaade indeholde alle de samme

lige Indvirkninger og Følger, som havde frembragt om at opgive det gamle, fuldstændigere Charakteer- og der vilde Intet være runderet; tvertimod vilde fuldstændige Overgang til Opgivelsen af alt Charakteer- være gjort dobbelt besværlig; thi skulde endelig den ilstand engang fuldstændig indtræde, saa vilde man tter mede de samme Betænkeligheder og Banskeligheder som man fra først af havde troet at finde ved Over- n; denne vilde blive iværksat igjennem to Trin, som for sig vilde medføre de samme Ulempes, som man troet at see ved en brat og umiddelbar Overgang; til vilde desuden komme alle de paaviste Misligheder i Overgangstilstanden. Opgav man derimod Omflyt- en, medens man bibeholdt de forskellige Udtryk for men, da vilde det vel i een Henseende see bedre ud i Overgangstilstanden; men Usikkerheden i Brugen og ittelsen af de Tegn, man under denne vilde benytte, dog være tilstede og medføre saadanne Ulempes, at vilde blive en alt for dyr Priis, hvormed man føjte ri for de Misligheder, man besrygtede ved at gjøre rgangen brat.

Nogle kunde da i Overgangstiden ville beholde god Charakteer for det Arbeide, der var udfort til- stillende, og een slet for det aldeles utilsedesstillende saa lade alle Mellemtrinene ubetegnede; herved vilde da være nødvendigt, at al Sammenregning og Om- ning strax bortsaldt. Men de Tegn, som bibeholdtes, da sikkerlig i langt høiere Grad end tidligere antage arakteren af udvortes Bon og Straf; den enkelte gode arakteer vilde blive en sørdeles Udmærkelse, som Barnet vilde

eftertragte med al den forfængelige Higen, hvormed Metjager efter ethvert ydre Tegn, der hæver over Mæn derimod vilde den enkelte slette Charakteer blive en haard Straf; og det at komme til at høre til den Mængde, der laa mellem begge Yderlighederne og hi sil det Ene eller det Andet, vilde blive betragtet Noget, der ikke var meget bedre end at faae den bibeh slette Charakteer. Skal der bruges Rangfolge og udr Adskillelse efter formeentlig Værdighed, da maa den h gjennemføres paa alle Trin end blot give Udmærkelse paasatte en Skamplet. Havde det hele Charakteru funnet virke fordærvelig, vilde ved denne Fremga maade Overgangstilstanden virke endnu mere fordærvel

Derfor vilde vi dog hellere foretrække en tredie Overgangsmaade, som blot skulde bestaae i foreløbig at beholde een eneste af de tidligere slette Charakterer „maadelig“; denne vilde da skulle gives i de Tilfa hvor der efter vort Forslag skulde anvendes en udtrykt Meddelelse til Forældre eller Børger om, at Barnet sædeles Grad havde forsømt at gjøre sin Pligt. I ville vi heller ikke anbefale denne Overgangstilstand; vilde blive vanskeligt for Barnet saa vel som for Forælder og Børger at forståae den nye Betydning, der nu lagt i det gamle Tegn; dette vilde blive en blot og Straf uden den dybere Betydning, der skulle ligge i h ntiagtigere Meddelelse; og netop derved vilde det blive saa meget desto haardere Straf. — Andre Overgang tilstande af denne Art kunne vi ikke forestille os, at Noget skulle kunde tanke paa at anvende; og af de her paavi

ide vilde vi foretrække den umiddelbare Overgang for
'r af dem, som vi have omtalt.

Men man kunde ogsaa tænke paa at danne Over-
en paa en heel anden Maade, ved ikke at indføre det
i hele Skolen paa een Gang men i enkelte Klasser ad
gen. I Virkeligheden have ogsaa nogle Skoler af-
t Charaktererne for overste (syvende) Klasses Ved-
nende og isteden derfor indført et fuldstændigt maaned-
Bidnesbyrd; herved er da ogsaa den maanedlige
lytning falden bort i denne Klasse. Det er vel navnlig
derne fra den tidlige Førfatning i vore Skoler, fra
Tid, da Afgangsexamen endnu ikke var henlagt til
len, der ere Skyld heri; disse samme Minder have jo
a bevirket, at 7de Klasse i Henseende til Skolens ud-
s Love og Tugt i Almindelighed er noget anderledes
t end de andre Klasser, og dens Medlemmer i Kort-
sagt behandles som mere vorne. Afskaffelsen af Cha-
rakterne for denne Klasses Vedkommende er da kun eet
rag mere til denne Forstjel; og skjønt denne Forstjel
ikke i sig selv kan siges altid at have heldige Virk-
jer, vildc det dog, naar den nu engang fandt Sted,
gjøre jaa meget. om den blev forsøget paa denne
ade Men derimod vilde det vistnok være afgjort uhel-
, om denne Forstjel, der af Disciplene selv fun
bes som en Anerkjendelse og ligefrem Folge af, at de
mere vorne, ogsaa blev udvidet til sjette Klasse, for-
vidt Charakteergivningen blev afkaffet der. I sjette
sse ere Disciplene netop i den Alder, hvori de funne
e allermeest Skade af at blive betragtede som vorne; og
charakterernes Afkaffelse her alene vilde kun blive betragtet,

jom om Skolen anerkjendte, at de vare det. Saa vi da hellere lade Forandringen begynde fra neden det vil slet ikke være vanskeligere, snarere mene vi er at det vilde være lettere at faae de Mindste ti arbeide uden Charakterens Spore end at faae de Sidertil; kan den mere levende Bevidsthed maaske virke tigere hos de Sidstnævnte, saa er det igjen langt le for Læreren at virke paa de Horste ved sin personlige K og vi vilde da ogsaa helst befrie Nogle aldeles for Charakterernes fordærvelige Indflydelse, saaledes som det i stee, naar man begyndte Aftakelsen fra neden af og den rykke op med et vist Sæt, end lade det vare til lange, inden noget Sæt funde gaac Skolen heelt igjen uden nogensidets at mede Charaktererne, hvilket jo i blive tilfældet, om man begyndte fra oven af.

Men overhovedet troe vi, at den hele Ulighed, vilde fremkomme mellem de forskjellige Klasser deel Lærernes Forhold til Barnene og Undervisningen, dee Arten af Vieddelejesmidlet mellem Skolen og Force eller Børger, nævnlig saadanne, som have flere Bør Skolen i forskjellige Klasser, naar Charaktererne vare skaffede i nogle Klasser men endnu ikke i ondre. — de Ulighed vilde virke helst uheldig i mange Retninger. D vilde den virke skadelig paa Anvendelsen af den nye Gangsmaade, fordi Læreren ikke med fuld Kraft vilde kunne give sig til Brugen af det nye Middel og leve sig i Forholdene, som de vilde danne sig derved; deels vi den for de Klassers Bedkommende, hvor Charaktere endnu forelsbig bleve bibeholdte, gjøre disse til et besvligt Maskineri, der ingen Kraft og Betydning vilde ha

fordi man vidste, det sang paa sit sidste Vers; ingen vilde her være i Stand til at bruge det gamle el, som han havde brugt det før; det Hele vilde snart til et aldeles indholdeløst Skinvesen og som saadant afgjort skadelig. Man tænke sig blot, hvorledes det t vilde se ud med den ene eller de to Klasser, hvori istererne endnu ikke varer afstuffede, fordi Turen endnu var kommen til dem. Hvor meget Tiltalende en saa-Mellemtilstand end ved det første Dækast kan have em, der ere bange for enhver brat Overgang fra noget mælt og Tilvænt til noget Nyt og Fremmed, saa troeg, at endog disse ville give os Ret, naar de nærmere ikke alle de Misligheder, som her vilde knytte sig til Overgangstilstand, og sige med os, at her bør Overen ikke bræt og umiddelbart; fun derved ville haade e og Børn føle sig nødte til at gribet det Nye med Kraft, som er forneden, for at det skal faae sin sande dning og komme til virkelig kraftigt Liv.

Endnu til Slutningen blot Udtalelsen af, at den gangsmaade, som her er foreslaaet til at træde isteden Charakteergivningen, i det Væsentlige, maaskee i Get llt er den samme, som i flere Aar har været anvendt i in- og Realskoler paa Børnedamsveien ved Kjøbenhavn; ligeledes har denne Afhandling hentet flere Træk af Skildringer fra de „aarlige Meddelelser“ fra samme e „til Elevernes Forældre“.

Dg saa være da hermed denne Sag anbefalet til alvorlige imvittighedfulde Skolemænds og Forældres omhyggelige

Overveielse. Det vilde viistnok være godt, om vore S noget mere, end de i Almindelighed synes at gjøre, han i Bevidsthed om, at de ikke blot skal oplære men opd ikke skal blot oplære men oplære saaledes, at Oplærliver Opdragelse. Ligeledes funde det nok være mi at en Deel af de Klager, der saa hyppig føres over Skolelivet og Lærervirksomheden, vilde falde bort. Skolen var lidt mindre bange for at vedkjende sig og Undet af det, der fun alt for ofte aviseres som i spændte og idealske Forderinger til menneskelige Væsene menneskelige Indretninger.

Odense i Marts Maaned 1859.

Foranstaende Afhandling, der giver en udtæmm Burdering af Charakteergivningen, seet fra den opdrag Skoles Standpunkt, indeholder en uafviselig Opsford til at tage Sagen under alvorlig og afgjørende Overvei

Har den ærede Forfatter Ret i det Væsentlige, bliver Sagen i høj Grad nærgaaende for den Enkelte, hylder den Anskuelse, hvorfra Charakteergivningen er Foster. Enten maa det nøgtes, at Forfatteren har gjort det Væsentlige — og saa maa det dog vel være Pligt sætte Alvor imod Alvor — eller ogsaa maa Vedkommens erklære, at hans Gjerning ikke staaer i den opdragende Sles, men derimod i Materialismens Tjeneste. Har ærede Forfatter Ret i det Væsentlige, saa kan Thi være baade for og imod Charakteergivning, thi S

en Samvittighedsjag og fræver Vedkommende til ar.

Hvor stor ogsaa den pædagogiske Indifferentisme maatte saa stor kan den ikke være, at den lader et jaa alvor- Indlæg, som Hr. Befolii har leveret, uændset gaae. Ogsaa for de ærede Forældre er der alvorlig Øp- ing til at danne sig en afgjørende Anstuelse om denne stand, da Forfatterens Anklage, at det hele beskrevne em med Charakteergivningen modvirker Opdragelsens lige Øpgave, har en saa stor Vægt, at Ingen, hvem e Øpgaves Løsning er magtpaaliggende, kan høre der- med Ligegyldighed.

Er det af den ærede Forfatter skildrede System med rafteergivningen i det Væsentlige saa fordærvligt eller a fun for en stor Deel saa fordærvligt for Undervis- sens ideelle Diemed, som denne Afhandling paapeger, have de ærede Forældre i det endelige Ansvar, der hviler dem med Hensyn til Opdragelsens Øpgave, ikke e en Ret men tillige en alvorlig Forpligtelse til at re en Forandring i det fulgte System.

Dersom den ærede Læser ikke bringer det videre end at give Forfatteren selv en Charakteer for hans Afhand- l., saa kunde den ligesaa godt være uskrevnen og utrykt; om Afhandlingen ikke bidrager til at bringe Gjen- neden for den til en Afgjørelse, saa er Diemedet med forseilet.

Da den af mig oprettede Skole ligesra sin Stiftelse opgivet Charakteergivningen og hvad dermed staaer i bindelse og har søgt at naae Maalest ad en anden Bei, da den ærede Forfatter ved de Forslag, han stiller, spe-

cielt tager Hensyn til denne Skole, og har beskrev motiveret nogle af de Midler, der bringes til Anve her ved Skolen, saa har jeg deri fundet en særlig Æ dring til at give et lille Supplement.

Den omtalte „Meddelelsesbog“ bruges ikke ale hver anden Maaned at give en fælles Bedømmelse a vernes Flid, Fremgang og Opsørelse, og ellers til, saa der er Anledning, at give Forældrene Esterretning om vernes Maade at være paa, men benyttes ogsaa ti hver Lærer ved Skoleaarets Slutning — i April — stændig og egenhændig udtaler sig om Elevens Stand i hans Fag. Til yderligere Oplysning astryffes 3 El aarlige Bedømmelser, saaledes som de have været her ved Skolen.

A er en Dreng i de lavere Klasser (8 Aar), Dreng i Mellemklasserne (14 Aar), og C en Pige, udgik fra overste Klasse (16 Aar).

A.

Dansk. Han læser noigtigt, men endnu ikke ganske dende, og sine Vers figer han forstandigt, og han nu ogsaa ret ordentligt gjengive det Fortalte. Skriving udører han omhyggeligt og i R seiffrift.

a....

Naturhistorie. Han følger Undervisningen med Ji esse. Hvad der er gjennemgaaet har han i det opfattet, og han gjengiver det ret godt.

b....

Geographi og Historie. Han opfatter godt og be tro, ligesom han ogsaa forstandigt kan gjengive; n alig fortæller han godt.

c....

jning. A tager livlig Deel i Underviisningen og forstaer og opfatter sin Tegning godt, men de lige Linier ville endnu ikke faae det nette Udsigende, som de burde have.

d....

belysning. A er opmærksom og gjengiver ret godt det Fortalte.

e....

rivning. Har i den senere Tid begyndt at gaae noget fremad i Skrivning med latinske Bogstaver, men mangler lidt Ro over sig til at holde Linien og til at holde sine Bøger frie for Smuds og Klatter.

f....

gning. A opfatter hurtigt, og regner langsomt, men sikert. Sin Tabel kan han ret godt.

g....

B.

tin. B har aldeles ikke vundet nogen Sikkerhed i sine grammatiske Kundskaber, og hans Stile ere derfor meget daarlige; det gjennemloeste Pensum af latinske Forfattere har han ikke tilstrækkelig forstaet.

a....

Græsk er ikke Lidet at indhente. Formlæren er ingenlunde godt nok lært, og det erhvervede Glosemorraad er ikke stort.

a....

Tydsk har han stadig viist Interesse. Han har let ved at forstaae tydsk Prosa, og hans Stile viise, at han har ret gode grammatiske Kundskaber.

a....

Mathematik. B's Kundskaber ere langtfra svarende til de Fordringer, man kan stille til ham; han er usikker og har ofte stor Vanskelighed ved at finde sig tilrette og anvende Formulerne.

b....

Dansk. Hans Læsning, ogsaa af Poen, er flydend-forstandig og kan være ret livlig. Han opfatter tigt, hvad han læser og har let ved at gjøre Med det, og det som oftest med Interesse og Forstand. Kreds, i hvilken hans Forestillinger bevæge sig, et temmelig stort Omsfang; men han er udsat for Fare at lade sig nære med en løselig og svævende F stilling og saaledes hurtigt blive færdig; viser det saa siden, at det ikke slaaer til, faaer han let den at han har gjort, hvad han kan og at det altsaa er hans Skyld, at det ikke er bedre. Hans Stile er været tilfredsstillende; de have vidnet om Flid og i Bestrebelse efter at samle Stoffet og fremstille d Orden og Sammenhæng. Mætskrivningen har vist meget i Sikkerhed.

c....

Geographi og Historie. Hans Kundskaber heri i det Hele taget tilfredsstillende, men derjom det i Skoleaar var blevet saa vel benyttet med Hensyn disse Fag, som de sidste Maaneder, da vilde han haen større Sikkerhed og et bedre Overblik.

d....

Franst. Hans Udtale af de enkelte Ord er ret ordentlig, men i Oplæsning af længere Stykker savner han høi Grad Afrundethed, saa at det bliver stødende usammenhængende. Hans Oversættelse vidner vel oftest om Flid og nogen Tænksamhed, men ofte riude enkelte Udtryk, han bruger, at Indholdet af læste Stykke ikke staaer flart for Tanke, ligesom han Flid ofte bestaaer i at syse med enkelte Finesser isted for med Omhu at gjennemarbeide det Hele. Ha Oversættelse faaer derved ofte noget Svævende Usikkert ved sig. Det der er gjennemgaaet af Grammatiken har han ret vel opfattet og forstaaer ogsaa naar hans Tanke ledes, at benytte det ret vel, man paa egen Haand falder det ham endnu temmelig va skeligt og navnlig viser det sig i hans Stile, der

det Hele ofte være Præg af at være udførte temmelig hurtigt.

e....

i v n i n g. Skriver dansk og latinisk Skrift ret flydende og nogenlunde smukt uden Forstrift.

f....

e l h i s t o r i e. B viser megen Ópmærksomhed og Interesse for Undervisningen og kan som oftest gjøre ret godt Rede for hvad der er gjennemgaaet.

g....

t u r h i s t o r i e. B har uden Vanskelighed opfattet det Gjennemgaaede; han tilsidesætter ofte Hovedpunkterne for at faste sig ind paa vidtudstrakte Biting, han ikke er i stand til at magte. Hans Svar røbe altid Lyst og Flid, men ikke den tilbørlige Eftertanke.

h....

C.

g e l s f. Hun kan forståae og oversætte almindelig engelsk Prosa, ligesom hun ogsaa med temmelig Lethed og Neagtighed kan oversætte fra Dansk, men hun har vndt ved at have Ordene paa rede Haand, ligesom Stavningen endnu bestandig vedbliver at falde hende vanskelig. Hendes Udtale er god.

a....

i n j f. Hendes Læsning er forstandig, men en vis Usikkerhed og Genformighed i Tonen har hun ikke overvundet. Hun opfatter godt og livligt, hvad hun læser, og kan let og sikkert gjøre Rede for det. Hendes Etile vidne om, at hun kan give sig hen til sin Opgave og opfatte den med Tænksamhed; Sproget i dem er klart og naturligt; med Hensyn til Retskrivningen kan der imidlertid endnu ikke sjeldent træffes mærkelige Feil.

b....

: l i g i o n. C glæder mig altid med en udeelct Ópmærksomhed, gjengiver godt og fortæller gjerne meget noagtig hvad der er gjennemgaaet.

c....

Tegning. Opsatter og forstaer sine Tegninger godt
udsører dem med Tænkjomhed, Flid og Orden.
d....

Fransk. C kan med Lethed oversætte enhver ikke forskellig Forsatter og ogsåaa temmelig noagtigt over fra Dansk. Hendes Udtale er lidt haard og i Opningen af længere Stykker viser der sig ofte lig en Angstelighed for at tage fat paa Ordene, hvilket bevirker, at hun læser ganske andre Ord end staaer, og at Oplæsningen i det Hele kommer til at blive noget stødende. Hvad vi have læst af Grammatik staaer klart for hendes Bevidsthed, og de enkelte Regler har hun med Troskab bevaret i Hukommelse og veed ogsåaa med Lethed og Sikkerhed at anvende dem i sine skriftlige Arbeider, der altid vidne Tænkjomhed og Flid. Orthographien er hendes side.
e....

Tysk. Hun læser og oversætter med Lethed tysk og lettere Poesi, idet hun baade understøttes af sikre grammatiske Kunstdabber og af en rigtig for det Sproglige. Selv det fra Indholdets Banskeligere kommer hun forholdsvis igjennem Lethed, netop fordi hun livligt folger med Indholdet af det Væste og altid beholder det staaende klart Tanken. Hendes Udtale er god. Hun oversætter klogt og ret godt danske Prosastykker, selv noget vokeligt, paa Tysk, men nedskriver dog undertiden Fejl, som maatte kunne fjernes ved bedre Estertænkning.
f....

Historie og Geographi. C har med særlig lighed omfattet disse Discipliner; med Opmærksomhet har hun tilegnet sig det Meddeleste og gjengivet med Liv og Selvtændighed.
g....

Haandarbeide. C syer og broderer smukt; især udmerker hendes couleurte Arbeide sig ved en smuk Syning og Orden.
h....

gning. C har opfattet det gjennemgaaede Pensum forstændigt og har erhvervet sig en tilfredsstillende Færdighed i at behandle de i det daglige Liv forekommende Talsforhold.

i

i turlære. C har gjort tilfredsstillende Bekjendtskab med Naturens almindelige Love, og er i stand til paa en forstandig Maade at esterwise dem i de daglige Phænomener og at udvide sine Kundskaber ved Læsning af populære naturvidenskabelige Skrifter.

i

Det tør vel ansees som givet, at slige Meddelelser maue give Ærøldrene en Lettelje med Hensyn til Bedømmelsen af Elevernes Standpunkt. At de have Mangler og ringere og større Grad ikke svare til det, der tilsigtes, ligger i Forholdenes Bestaffenhed. Saalænge vi havne Indtninger og Foranstaltninger, hvorved den pædagogiske ands hos vordende Lærere vækkes og styrkes, saa at Skolen ved Hjælp af Erfaringen og den leilighedsvisse Paaften maa gjøre Alt selv, og saalænge en stor Deel af dem, der give sig af med Undervisningen, kun sjøge en idlertidig Beskjæftigelse eller Erhverv derved, kan det ikke adgaaes, at slige Meddelelser maac lide af væsentlige Mangler. Men, hvad værre er, ikke alene de aarlige Meddelelser lide af disse Mangler; men det, der gjør, at Bedømmelserne ere mangefulde, medfører tilsvarende Mangler den daglige Gjerning. Først naar Læreren behersker Undervisningsstoffet i dets Enkelheder og kan udskille det Uvæsentlige fra det Væsentlige, først naar han har erhvervet g det psykologiske Blif, der sætter ham i stand til at bømme saavel Eleven som sig selv i Belysning af den pdragende Skole, først naar han føler hele Vægten af det

Ansvaret der paabviler ham, og er bleven en værdige tilregnelig Personlighed, vil han være i stand til at forlde almindelige Skolers Overdrev og istedetsfor give konkret og påalidelig Bedømmelse af de enkelte Elever individuelle Væren, først da og i samme Forhold, som du finder Sted, vil han have Lyst og Tid til at affatte aarlige Bedømmelser i Overeensstemmelse med det, der sigtes. Skolens vedvarende Bestrebelse maa gaae ud paa at bringe saa Mange som muligt dertil, men maa endnu i lang Tid ofte noies med et fromt Duske.

Spørges da nu overhovedet, om denne Skole efter gjorte Erfaringer finder sig vel tjent med, at den har sat den brugelige Charakteergivning og hvad dermed staaer i Forbindelse, om den, fri for pædagogiske Liebhaverier Lyst til at søge det A parte, med god Samvittighed f. opmunstre Andre til at gjøre noget Lignende: saa kan jeg kun give et fuldt bekræftende Svar. Jeg er bemyndiget at erklære, at alle Skolens Medarbeidere ved de Erfaringe de have gjort saavel med Hensyn til sig selv som til Børnen ere bragte til at underskrive denne Bekræftelse, saa at jytor fremsette det som Skolens Overbevisning, at den vi at indføre den brugelige Charakteergivning vilde skaffe en absolute Vanskeligheder med Hensyn til den Opgave, den opdragende Skole har at løse. De gjorte Erfaringer har for mig en saadan Bægt, at jeg maatte opgive min Virksomhed, dersom jeg skulde gjøre Brug af den sædvanlig Charakteergivning og hvad dermed staaer i Forbindelse.

Når Undervisningen gjør Erhvervelsen af den muligst største Rundskabsmasse til Hovedopgave, uden at spørge om, paa hvad Maade og ved Anvendelsen af hvilke Midler

erhverves, eller hvilken Indvirkning den har paa Ele-
s hele aandelige Liv og Tilværelse; naar Underviisnings-
et vælges og begrændjes efter andre Hensyn end dem,
anleden har at tage, altsaa uden Hensyn til Barnenaturen
Barnets Trang: saa tor det dog vel paastaaes, at saavel
saadan Underviisning staarer i Realismens Tjeneste som
ia alle de Midler, der anvendes for at bringe Eleven til
hvilkensomhelst Priis at erhverve sig disse Kundskaber.

Netop fordi Faren for, at Børneskolen skal forseile sin
gave, er saa stor, turde der være al mulig Opsordring
at undersøge, om ikke Charakteergivningen er et af de
dler, Materialismen har ladet stemple til Skolebrug,
ikke ved Anvendelsen af dette Middel ædlere Organer
i Barnet quaales eller forquakles i deres spæde Spirer,
hosiere Livsformaal frænkes. Tolv Aars Bane — fra
-18 Aar — vil dog nok funne bidrage til at gjøre det i
lesté Grad vanskeligt for det unge Menneske at hæve sig
d Energi paa et hosiere Trin; de svagere og meget svæk-
ke Aander staae viistnok Fare for ogsaa i deres fremtidige
at slaae sig til Ro i Materialismen, medens de flinke
veder øste lande i Blasieertheden uden at cendse Idealerne.
er ere viistnok Mange, der med Bekymring og Angstelte
paa de Phænomener, der viser sig i Barneverdenen, og
r vilde sole megen Taknemmelighed imod dem, der kunde
ve dem den Overbeviisning, at det er Spøgelser der
es, og at navnlig den Aand, der har bragt Charakteer-
vningen, og hvad dermed staarer i Forbindelse, ind i Sko-
n, er en barnevenlig Aand, der maa agtes og æres.

Schneekloth.

Faderen, Moderen, Bedstemoderen.

Af „Education des mères de famille“ par Aimé Martin,
oversat af cand. politices H. Carpent.

Faderen.

Det var ikke Clovis, det var Clotilde, som grundede de
franske Rige; sion, besteden og christen opdrog hun
folket og Kongen red Evangeliet; hun undervang
Seierherrerne og de Overvundne.

(Etienne Jouy, de la morale appliquée à la politique.)

Den faderlige Myndighed er fra en Tyran bleven en Ven.

(Etienne Jouy, Discours à l'Académie française dans la
discussion du prix Monthyon, année 1835.)

Man har opkastet det Spørgæmaal, hvorfør vi ikke have kaldt
Faderen til hjælp ved Barnets Opdragelse. Vort Svar
er ganske simpelt, at, under Sædernes nuværende Tilstand,
er paa ganske faa Undtagelser nær Faderens Medvirken
næsten umulig. Hvor skulde han faae Tid til at vaage
over disse unge Sjæle? Har han ikke Pligter at opfynde,
maa han ikke arbeide for at leve? Er han ikke Advocat,
Dommer, Kjøbmand, Arbeider, Kunstner, Agerdyrker, og
meer end alt Andet, er han ikke Statborger? Hvorledes
skulde der da midt i Forretningernes Larm, fra Dagens
trængende Fordringer og hans ørgjerrige Stræben efter
Lykke, blive Tid nok tilovers, til at han kunde give og
hvert Dieblif gjentage for sine Børn disse Belærelser, disse

ipler, som ene kunne lede dem til Dyden? Det Vanste paa Jorden er ikke at gjøre det Gode, men at lære e det, og fremfor Alt at gjøre det ellslet. Vil Man gjøre Qvinden den Horret stridig, som hun har til modighed og Kjærlighedens Langmodighed. Bistnok et herligt at Faderen har Indflydelse, naar den er god; hvor sjeldne ere ikke de Tilhælde, hvor han kan virke i Kraft; thi deels mangler han to Elementer, nemlig og Billie, og deels er han ikke i stand til at virke gt. Qvinden tilhører fun Familien, Manden tilr baade Familien og Staten. Enhver ny Form af hvelsen forandrer Faderens Pligter, giver hans Tanker inden Retning og virker paa hans Anskuelser, der etter Indflydelse paa hans Handlinger.

I Verdens første Dage, paa Patriarchernes Tid f. Ex., de tre største Myndigheder i Samfundet i Faderens nd; han var paa samme Tid Øpperstepræst, Dommer Konge. Da Civilisationen gik fremad, tog man disse Myndigheder fra Faderen for at give dem til Loven. Ithen, Sparta og Rom var han nu kun Statsborger. i faderlige Despotisme havde forandret sig uden at forøes. Disse smukke Typer udslettes, Statsborgeren vandt: det var Lehnssforholdet der fordrede denne Forring. Faderen var nu hverken Dommer, Øpperstepræst : Statsborger, han var Herre og Basal, de Svageres re, de Sterkeres Basal. Idet han vedværs enten selv undertrykt eller undertrykkede Andre, udstrakte han sit anni over sin Familie, som han sonderlemmede og kapte og lod fun een Green blive tilbage paa Træet for at

den saameget lettere funde styrke op til Himlen; den ø Søn fik Alt, baade Formue og Eresposter, Styrke og Titler; de andre Born havde kun Balget mellem Edighed eller denne anticerede Død, man kalder Guds Saaledes vanslægtede Faderen under den feudale Detisme. Bel havde altid Tyranniet styret Verden, men var ikke meer, som paa Patriarchernes Tid, mildnet den faderlige Omhed. Det var et slavisk Tyranni, og milien stræbte efter at individualisere sig i den Første, uden noget andet Maal for Die, end det stolte Navn Høvdingens Glands.

Saaledes er i Korthed den faderlige Myndigheds storie paa Jorden. Enhver Tidsalder har sin Typus, repræsenterer den; i de herviske Dage Agamemnon og hans Datter, paa Patriarchernes Tid Abraham og hans Søn i Frihedens Dage Brutus og Skafottet. Senere det dige Offer: Abraham høver ikke meer sin Øje paa Bjer Brutus tilhyllet ikke meer sit Ansigt for sin Søns blodige Hoved, Sværdet er hørt op at ramme, men Faderen slænges endnu: Ostracismen er trængt ind i Familien, og den Ulykken, der ligger i den Eldstes Net, tilintetgjør med Slag Naturens to blideste Følelser: den sonlige Kjærlig og den broderlige Omhed.

Og hvad gjøre Kvinderne i al denne Tid? De sjæl og græde og forstaae Intet af alle disse Troens og Piftikens Rædsler; deres omme Kjærlighed, deres hengivenhed til landeskjærlighed ydmyger sig for Abraham og Brutus Skafottet og Baalest er for dem kun hvad de i Virkelheden ere: et Barbari! Hverken Religionen eller Landeskjærligheden formaaer at skusse dem og fra Hjertet

reste Dyb stiger det ophøiede Raab, som en stor Digter gjentaget: Gud vilde aldrig have paalagt en Moder & Offer.

Montaigne har helliget et Capitel af sit udødelige til den sorgelige Skildring af den faderlige Strængpaa hans Tid. Han dadler strængt de Fædre, som at haandhæve deres Myndighed, dølge deres Kjærligv, altid rede til at straffe, kun vise deres Brede. Det en Rolle de paalagde sig selv, en stadig Comedie der opført i Familierne, hvis Formaal var at paabyde telse, men hvis Virkning var at udtørre Hjertet. Under danne Omstændigheder er Faderen kun en hovmodig, løst Herre, som altid sjænder, en fortredelig Olding, i hverken gjør sit Barn delagtigt i sit Selskab, sin sjægne eller sine Fornoielser. Et voldsomt Forhold, lige desfuldt for Faderen og Barnet, da han kun sjænder gjennem dets Dumheder og dette kun sjænder deren gjennem hans Strænghed. Hvad kunde man vente af dette System af Hykleri? Naturligvis intet Godt. deren bevarede sin Værdighed paa sin Lykkes Bekostning, a kunde ikke glæde sig ved sit Barns Jubel og Leg! nu saae ikke de første Tanker og Hæsler der rørte sig i imellem dem var der intet inderligt Forhold, aldrig af disse Samtaler, som vække Æmhed og Sandhedsrighed i de unge Sjæle. Istedetfor Kjærlighed fandt fun Taushed, Evang og Straf. Med Hensyn hertil tæller Montaigne en rørende Historie om Maréchal Montluc, som ikke har været uden Indsydelse paa at bringe salderen ud af dens barbariske Tænkemaade.

„Maréchal Montluc,” siger han, „havde mistet sin Søn,

en tapper Adelsmand, som døde paa Den Madeira, iblandt alle hans Sorger synes mig, den bitterste var Misnøje og Hjertesorg, denne ulykkelige Fader sollte aldrig at have meddeelt sig til ham, over at han for faderlige Alvors Skyld havde forspillet den Glæde, refjende og nyde Godt af sin Son, og ogsaa den, at ham, hvor oprigtigt Venstebud han sollte for ham, og stor Pris han satte paa hans Dyd." „Og denne stat Dreng, sagde han, har kun modt Fortrædelighed og Ho hos mig og har taget den Tro med sig, at jeg ikke forstaaet at elsker eller agte ham efter Fortjeneste. H forbeholdt jeg at opdage denne besynderlige Kjærlig som jeg sollte for ham i mit Hjerte? Ham, som burde h fjendt al dens Glæde og Sodme? Jeg har piint og pl mig selv for at bevare denne tomme Maske; og jeg forspillet den Glæde at tale med ham og at refjende h Sindelag, paa samme Tid som han kun kan have va meget koldt stemt mod mig, da han aldrig har seet An af mig end Haardhed, aldrig følt Andet end min tyrann Adfaerd." Gives der Noget mere Sonderrivende end den stakkels Faders Beklagelser, ikke over at have elsket sin S men over ikke at have ladet ham vide hvor høit han skede ham! „En begrundet Klage," siger Montaigne dere; „thi der gives ingen Trøst saa blid over Tabet vore Venner, som den, der ligger i at vide, at vi ikke ha glemt Noget, vi havde at sige dem, og at vi have væ fuldkommenaabne imod dem."

Mutildags er Alt anderledes; Despotismen er forsvunden af Familien som af Staten. Faderen hverken slaa forbander eller dreber meer; han sætter ikke sin Bærdigh

skjule sin Omhed; han er sine Børns Beskytter og ikke
ø Herre eller deres Beddel. En Ting, der er værd at
se Mærke til, er at, idet han mistede sin Magt som
m. har han ogsaa mistet Billien til at være det, og
om den patriarchalske eller feudale Almagt blev givet
igjen, vilde han dog nægte at gjøre Brug deraf. Den
jt. som fødes af Kjærlighed, giver Aflmagt for al anden
jt. Man tænker om sider engang paa at gjøre disse
els smaae Skabninger lykkelige. Det synes som om
tore Biinsler, gjennem hvilke vor Tidsalder er gaaet,
lært den at vi ikke burde lade vores Børn miste de
lite i Sandhed lykkelige Dieblifte, som ere tilstaaede os
vor Vandring hernede.

Denne Tingenes Orden er god; og dog gives der dem,
uetop heri ville finde et Tegn paa Tilbagegang og en
om Grund til alle de Lidelser, som true os. Disse
ige Tabet af denne stærke Billie, af dette uindskrænkede
gedommie, som herskede i Familiens Skjod og som ind-
de det Nuvarrende efter det Forbigangne, idet det be-
ede den Bei, Enhver burde folge, og paalagde Enhver
Bestemmelse; et Kongedømme, sige de, hvis Fald har
t alle andre Kongedømmer med sig. Saaledes tale
potismens Venner og udgive tykke Beger om den fader-
Myndighed, i hvilke de forlange, at man skal gjengive
ie Livet, og knytte hertil som en miraculeus Virkning
gernes Ro og Nationernes Held.

Det er vel sandt, at man, idet man fratog Faderen
ø Enevoldsmagt, har ødelagt en Tingenes Tilstand, en
indelig Orden, som havde en samlet Kraft. Det er
ogsaa sandt, at denne Kraft endnu ikke er erstattet, og

at Samfundet synes sin Oplosning nær af Mangel Grundsætninger; men er det da ved Hjælp af Fortid at man haaber at kunne gjøre Nutiden om? J troe besidde Fortiden, men jeg siger Eder, at den ikke tilh Nogen, alene af den Grund at den er forbiganen. S om J decreterede den hebraiske, spartanske eller rom Republik, om J indførte i Eders Lovbøger Pentateue og de 12 Tavlers Love, vilde J dog Intet have udret hvis J ikke med det Samme vakte de Folk af Gras hvis Hæder disse Institutioner have udgjort. Der gi Ideer, som døe med Nationerne, og som kun kunne 1 op igjen med dem. J forlange disse Ideers Gjenopplire forlanger da ogsaa de Dødes Opstandelse!

Men lader os glemme Fortiden, som til Lykke kan leve op paa ny; lader os komme tilbage til Nutid og lader os, uden at bekymre os om de Satirer, hv med man overdaenger os, slaae en Kjendsgjerning fast, vel er værd at Moralisterne lægge Mærke til den, nem den Fred og Lykke i Familien, der er frembragt ved F mildelsen af den faderlige Strenghed. Man er lykke fordi man elsker sine Børn høiere, fordi man lever m hjemme, fordi man tager sig Livet letttere. Hvilket her Billeder fremviser ikke denne nye Tilværelse! Diet aab sig paa samme Tid som Hjertet. Hvad Skräffen beroer os har Godheden atten slænket os. Betrygget ved et si lende Uasyn, ved Enighed i Huset har Barndommen ta sit Opsving; den er glad i sin Ynde og Frihed, og m

nu de meest henrivende Familiescener, hvor man før
saae oprørende Straffe og ubarmhjertig Brede.

Faderen er Samfundets Repræsentant i Huset, Modersorger fun for den indre Orden. Han bærer Omsorg det offentlige Bel, hun bereder den huuslige Arnes glige Glæder. Det er Faderen, som bestyrer Formuen fortjener det daglige Brød; det er Moderen, som opager Bornenes Hjerte i Kjærlighed til Gud og Næsten. saaledes ere alle Faderens Forretninger, hvad enten han Øvrighedsperson, Soldat, Arbeider eller Borger, udvortes offentlige, hans Ledsagerindes derimod, hvad enten hun Dronning eller Tjenestepige, indvortes og private. Naturen har selv villet det saaledes for Faderens Lykkes og ørnenes Sædeligheds Skyld.

Naar Moderens emme Stemme, hendes Unde og blide lik gjennemtrænger Barnets Hjerte, kan Faderens mandige øst, hans Alvor og strænge Blif bedre i vanstelige Tilfælde dgyde Respect og tvinge til Lydighed, og hindre at arnet bliver blødagtigt i denne kjærlige Bugge, som redes i det i Moderens Arme og paa hendes Knæ.

Faderens Andeel i hans Børns Opdragelse skal da verken være en Læren eller et Arbeide. Lad ham blot ære en Mand af Charakteer, lad ham opfylde sine Pligter imi Menneske og Borger, lad hans Handlinger altid stemme ied hans Ord, og lad hans Ord altid udtrykke ædle tanker, og han vil have gjort mere for sine Børn end llverdens Pedanter vilde kunne gjøre. Samfundet har enviist Bornenes Belæring til Skolen; Naturen har hen-

viist Nationernes sædelige Opdragelse til Familien. E
 Dag, naar han kommer hjem, fortæller Faderen, hvad
 har seet og hørt i Verden, sit Forhold til Arbeideren, i
 som han er Herre, til Herren, dersom han er Arbeider,
 Staten, dersom han er Embedsmænd, til sit Værk,
 Studier, dersom han er Kunstner eller Videnskabsmaa
 Da opstaaer der mellem Mand og Kone en kjærlig Udr
 ling af Tanker og Hørelser, i hvilke de høieste Spor
 maal i Moral og Politik blive behandlede lejlighedsvis
 Der afgjøres Landets Skjæbne, der danner sig i en
 Ænderlighed og under Hjertets Udgrydelse Anskuelser
 hele Livet. Hvilket herligt Middel er det ikke til at i
 klare Barnets Bevidsthed, til at gjøre ham til en retskaf
 Mand, en Patriot, og til at heve hans Sjæl til de
 Videnskaber, der hæftigst sætte Ungdommen i Bewægelse
 Kjærlighed til det Ejendomme og det Sande! Er det i
 en let Opdragelse, som dog Intet forandrer i de daglig
 Baner, som intet Offer fræver, som ingen Omhu fordrer
 og hvis levendegjørende Indsyndelse dog kan mærkes saa
 paa Faderen som Børnene. Og gives der vel nogen Ær
 der, som vilde vuve at rose Lasten eller endog blot en s
 Handling, naar han veed, at ethvert af hans Ord, ic
 opfanges af disse unge Sjæle, kan uddanne sig til
 Mening og bestemme en Charakteerudvikling. Betra
 Cato under Sulla, Jeanne d'Arc under Carl den 7de
 Bayard under Carl den 8de, Henrik af Navarra und
 Carl den 9de; hvorfra saae de den dydige Kraft, so
 river dem bort fra deres Tids skjændige Laster? Fra
 simple Samtaler i deres Familie. „Hvis Du saa synes
 figer Bayard til sin Fader, „vil jeg vælge Krigerstande

dine skønne Fortællinger om den svundne Tids døde
ænd have slaaet Rod i mit Hjerte." Denne gode Fader
drog sin Son med sin egen og sine Førfædres Historie,
aldrig udvikledes en skønnere Sjæl, aldrig fremblomstrede
ølere Håndlinger af skønnere Fortællinger.

Men man maa ikke troe, at Faderens Indflydelse fun-
ækker sig over Sommerne. Det er af sine Brødre, hvis
m̄ har nogen, det er fremfor Alt af sin Fader, at den
age Pige lærer at kjende det Kjøns Korrettigheder, som
: forskjelligt fra hendes, og i hvilket hun engang skal
ælge sig en Mand. Dette Kjen er i Besiddelse af Magten;
et stakkels Barn veed det alt, og hvor ivag hun end er,
ænker hun allerede paa at bemægtige sig denne Kraft eller
at tæmme den. Hele hendes Forhold til Faderen lærer
hende da Kvindens Afhængighed, men den kongelige Af-
hængighed, som lader sig tjene og lyde. I Alt, hvad hun
behover, tyer hun til ham, hun støtter sig til hans Arm,
hviler sig ved hans Bryst, beder og kjærtegner ham, og
hun behersker ham; man seer at hun har forstaet sin Magt
og sin Svaghed, og denne første Erfaring, som er gjort i
Familien, vil være hende en Lære for hele Livet.

Herved ender hvad vi have at sige om Faderens
Indflydelse paa Børnenes Opdragelse; al hans Undervis-
ning bestaaer i Håndlinger. Han bringer det borgerlige
Samfunds Indflydelse ind under Husets Tag; han skal
ved positive Øyder noiere bestemme det Ideale og Exalterede
i Moderens Belæring; han skal med eet Ord slæffe sine
Bern denne rigelige Næring, der efter Saint Paul skal
træde istedetfor Modermælken. Eders Hverv, I Fædre, er
at fremtræde for Samfundet som Familierettighedernes Tals-

mand og for Familien som Representant for Samfun Interesser. Stiller Eder aldrig alene hverken i det eller det Andet og mindst i Eder selv. Tilhører Enl for at tilhøre Alle, og Eders Hverv vil da være værendt, naar I skjænke Samsundet et retskaffent Menn og Landet en god Borger.

Om Moderkjærigheden.

Alle vore jordiske Tilbeieligheder have deres Rod i Glæde og Moderkjærigheden sodes i Lidelse. „Tænk Eder,” si Plutarch, „en Kvindes Fornemmelser i Verdens første Død, naar hun efter Hødselens Smerte saae sin Nyfodte i paa Zorden, besudlet med Blod og mere lig et lemlede Dyr end en levende Skabning. Uden Twivl har han maattet betragte det som et Onde Naturen havde befriende for; der var ingen synlig Unde som drog hende til det; hendes Hjerte blev hverken bevæget ved tiltrækkelige former eller ved en blid Rest; og dog, skjondt hun end var anstrengt af sin Lidelse og sit Arbeide, tager hun i sine Arme, vadsker og hjærtegner det, indhyller det i sine Klæder og nærmer det til sin Barm, og uden at trætte offrer hun det Dag og Nat sin Omhu, medens hun Gjengjeld kun hoster Saarer og Krig.“

Nuvel! Denne Kraft, som er mægtigere end Smert og Bæmmelsen, denne Kraft, hvorover Plutarch med Re-

uſes, er fun en dyrløk ſoleløk, den Omhed en Kat
for sine Killinger, et blindt Instinct, ſom findes hos
ten, Inſectet, det firsødde Dyr, Fuglene haavel ſom
Dvinden; hos Alle fun Naturens urokkelige Lov, For-
ningens Lov.

Den er det ſom i Planten tilbereder den Saft, ſom
i Frøkornet, det Duun, ſom varmer det, de Skaller
dæfke det; den er det atter ſom udſtyrer Kornet, efter-
det er bestemt til at fæste Rod paa Bjergene eller i
Bæks rolige Vand.

Hos de mere fuldkomne Væſener kommer Lidenskaben
hvorved deres Magt bliver fordoblet og de hæves ud
det Instinctmæſſige. Fuglen bygger ſin Nede, før
veed, at den ſkal frembringe Noget, hvorfor den ſkal
ſe Omsorg, den reder den med fine Duun, før den fjender
ſpæde Ungel, den ligger paa ſine Weg, med andre Ord,
virksomſte Væſen forbliver flere Uger ubevægelig liggende
en kold og uſolſom Skal, før den veed, at den inde-
ter Væſener, der ligner den. Naar omſider Ungerne ere
lækkede, bringer den dem Næring, fjerner deres Fjender,
er urolig, glæder ſig, er fortvivlet, og alle diſſe
ørklige eller glædelige Anſtrængelſer forblive uden Be-
ning, ingen barnlig Omhed vil nogensinde bevare denne
derlige Omhed. En ſkøn Dag prove Ungerne deres
ager; den Dag kommer snart, da de tage Flugten og
ſvinde i Skyerne. Dydrene have ingen Familie; de ere
Birkeligheden hverken Hædre, Mødre eller Slægtninge;
ere Naturens Arbeidere. — Uagtet haaledes de organiſke
esener fødes ſvage og uduelige, uagtet de fødes omringede
Fjender og, ſaa at ſige, paa en Kampplads. fødes de

dog i Sikkerhed. Den moderlige Omhed dækker dem sin Omhu og sin Hengivenhed. Som en aarvaagen vaager den ved enhver Bugge, ikke over Bevarelsen enkelt Individ, et Dyr, en fugl, en Flue eller endi Barn, men over Opfyldelsen af dette Naturens store Σ som vil at Alt skal døe, men Intet gaae til Grunde Alt skal fødes, men Intet være udsodeligt. Lad saa alle Bæseners Trang, deres Bildhed og Ødelæggelse nok saa stor, lad Dødens Fordringer være nok saa Σ Moderfjærigheden vil seire tilsidst og fornye Jorden. dens Hjælp gjentager hver Plante sig i sit Frøkorn, Σ Insect sig i sit Egg, hvert Dyr sig i sin Ungel: der paa samme Tid kilden til Livet og Grændsen for Σ læggelsen.

En Kjendsgjerning, som det er værd at lægge Mi til, er at Moderfjærigheden hos ethvert Dyr kun v den Tid, der er nødvendig for Slægtens Bevaring; Σ snart Ungerne ikke mere behøve deres Mødre, forlade Σ drene dem. Denne saa stærke, saa smme, saa opho Hølelse fortaber sig paa engang i den fuldkomneste Li gyldighed. Om Aftenen kjender Moderen ikke mere Afskom, som hun om Morgenen vilde have forsvarer i en Råsende. Og denne Forandring, som ikke efterla noget Savn eller nogen Grindring, foregaaer i det Vieb da en lang Bane og Erkjendtlighed skulde synes at maa gjøre den umulig. Naar man betænker, at Harmonien paa Jorden er afhængig af denne dobbelte Lov, af Kjolighed og Ligegyldighed, forbauses man over ikke at den bemærket nogetsted. Betenk kun, hvilken ny Mader vilde skabes paa Jorden ved Dyrenes stedsevaren

lighed, hvilken Kraft deres udryddende Instinct vilde derved. Hørtes et Krigsraab vilde tyve Generationer sig om et eneste Hundyr, Familierne blive Hære, og disse Hære vilde kun arbeide paa at ødelægge. For orhindre denne Ødelæggelse, for at oprette Ligevægt i Livet og Doden, er Ligegyldigheden tilstrækkelig en eneste Undtagelse, og denne Undtagelse hviler i andens Hjerte. Iffun der er Moderfjærligheden en i Gøselse, fordi den er sædelig. Den er beslagtet med Uendelige, og saaledes frembringer den Familien, Nationen og Menneskeslagten.

Den sande Moderfjærlighed, den menneskelige Kjærhed, begynder altsaa der, hvor Dyrets Instinct hører op. Sandhed, det er ikke vor Hensigt at kaste Brag paa den erielle Omhu, der skjænkes Barndommen; men det er vendigt at Kvinderne faae at vide, at den alene ikke ilstrækkelig, og hvorledes skulde de faae det at vide, i Ingen vover at sige dem det? Først da ville de e Modre efter Naturens sædelige Lov, naar de arre paa at udvikle deres Børns Sjæl. Deres Hverv paa den er ikke at frembringe et tobenet, forstandigt Væsen; den forlanger af dem et fuldkomment Menneske, et mneske, hvis Lidenskaber alle ere beslagtede med detonne og det Uendelige, som kan vælge sin Ledsgager, virere sine Børn og, om det gjøres nsdigts, døe for den. Saaledes har Kvinden en dobbelt Pligt, ligesom mnesket har en dobbelt Fødsel: at fødes til Livet er i at fødes til Glæde eller Smerte, at fødes til Kjærlighed til Gud og Mennesker, det er i Sandhed at fødes, denne vor anden Fødsel, den skylder vor Moder os,

dersom hun vil nyde en anden Lykke end den at se
aande og fordsie, den Lykke som Shakespeare udtrykke
rigtigt, naar han lader Coriolans Moder sige: „Jeg
mindre Glæde ved hans Fødsel, end den Dag jeg
ham udove en mandig Handling.“

Det er smukt at finde, som Plutarch, i Søn
Hjerte Spiren til hans Moders Glæde over ham: „I
der bragte ham til at elske Menen,” siger han, da han
om Coriolan, „var den Glæde, han saae sin Moder
derover.“ Disse to Sjæle havde forstaet hinander
Held for Fædrelandet og Menneskeslægten.

Bedstemoderen.

De Kvinder, der rigtigt forstaae deres Nettigheder
Plichter som Familiemødre, have i Sandhed i Grund
til at beklage sig over deres Skjæbne. I
som der findes Ullighed i de Midler til Lykke, der
tilstaaede de to Kjøn, er det til Gunst for Kvinder
(Md. Sirey, In mère de famille T. I. p. 123).

Den Moder, der lever i sine Børn og Børnebørn, har
Menneskeslægten den Forret ikke at kjende den
at blive gammel.

(ib. p. 133).

Qvindernes Opdragelse skeer ad Forstandens Bei; det
ad Hjertets Bei, den burde skee; thi Qvinderne forsti-
kun det rigtigt som Hjertet lærer dem. Derfra stem-
store Dyder og store Bildfarelser. Dersom man oply-

tet, vilde kun Dyderne blive tilbage: istedekor Kvinder
: vi have Engle.

Det er i Virkeligheden denne Feil i Opdragelsen, man
i tilskrive Kvindens største Ulykker. Den moderlige
hed, for Exempel, er fuld af Skuffelser, hvis eneste
de er den folde Egenkærlighed, og som man dog søger
faste over paa Kjærligheden. Oplys denne stakkels Mo-
s Sjæl, og af selve denne Følelse, som sonderriver hendes
erte, vil hendes høieste Glæde udfolde sig.

En Kvinde bliver ældre, den hyldest hun før var
jenstand for hører op; men hun har Børn, som hun
eier og opdrager, og hendes Sjæl fryder sig ved
sætte unge Hjerters Begeistring, der fødes for at elske
ende. Imidlertid kommer ifølge Naturens Orden den
tid, da, efter Skriftens Ord, Børnene skulle forlade
eres Moder, den unge Mand for at modtage sin Hu-
tru, den unge Pige for at modtage sin Mand. Den
moderlige Kede er ikke længere stor nok; fuglene flyve bort,
Engelen adspredes, Drnen søger andre Klipper, Duen andet
Løv, Alle en anden Gjenstand for deres Kjærlighed. Da
er det den stakkels Moder gribes af en bejynderlig Smerte,
hun seer sit Hverv endt, seer sin Forladthed, sin tomme
Fremtid, og hun veed ikke, hvad hun skal gjøre mere i
Livet. Viselig det er en dyb Smerte, sjøndt den endnu
ikke har faaet noget Navn af Sædelærerne. Denne Følelse,
som fortærer hende, og som intet Navn har, denne Følelse,
som bedrøver hende, naar hun seer sin Datter lykkelig, uden
at hun har slakt hendes Lykke, kan ikke være Skinsyge, kan
ikke være Egenkærlighed, ikke engang Beklagelse over den
svundne lykkelige Tid, og dog opdager man deri Spor af

alt dette. Paris's Salomner gjenlyde endnu af Histo om Md. de B., en from og christenkjærlig Kone, skjøndt ikke længer ung, dog endnu glimrede ved sin Y og Anstand, og som indmurede sig i et Kloster for ikke være Bidne til sine to Døttres Lykke, hvis Opdragelse h selv med Omhu havde vaaget over. „Hvad staer nu i bage for mig,” sagde hun. „Fremmede berøve mig m Døttres Kjærighed! tyve Aars Opoffrelse og Omhed u slettes af nogle Dieblikkes Veruselse; jeg staer ene tilbaæ mine Born glemme mig. Verden leer af mine Videlser, jeg vover end ikke at udspørge mig selv; mine Følels forførde mig, de ligner Misundelse; skulde jeg da væ skinsyg paa mine Døttres Hjerte?“ Et sorgeligt Spørge maal, som næsten alle Mødre kunne gjøre sig selv i de Dieblik, en Egteskælle kommer for at skille dem fra deres Barn. Lad de ligegeyldige Sjæle anklage Naturen for er Unaturalighed, hvortil Grunden alene ligger i vor slette Opdragelse. Vi have betegnet Ondet, vi maae soge Midlet derimod. Ondet ligger i at troe, at Moderens Hverb er endt, naar en Fremmed paatager sig Omsorgen for hendes Datter; Midlet er, at klare Bedstemoderens sande Hverb, al den Glæde hun kan udbrede, alt det Gode hun kan virke.

Det er kun altfor sandt, at Egteskabet svækker, i det mindste tilsyneladende, de saa kjære Baand, der for stedje forene Møder og Datter. Men hvorledes skulde det kunne være anderledes? Stakkels Mødre! Hør I anklage Naturen, sat da Mød til at spørge Eder selv, hvad I have gjort for at forberede en jaa fuldstændig Omvæltning i denne svage Skabnings Tilværelse! Endnu igaar var det et frygtsomt Barn, som levede af Moderens Tanke;

er det en Qvinde som skjænker Lykken, og hvis Luner
ides af Kjærligheden. Den unge Pige adlød, den
Kone besaler; og I forundre Eder over, at, i denne
ige Overgang fra Uskyldighed til Bellyst, fra Ydmhyg-
til Herredomme, Førsængeligheden, Sandernes Beruselse,
Itheden og meer end Alt Kjærligheden har øvet sin Ind-
else. — Men dette Unde, som I begræde, og som det
de varer jaa let at forebygge, er kun en flygtig Op-
ušning. Snart vil Moderen finde sin Datter igjen;
egyldigt er det om hun gjenfinder hende som lykkelig
og ulykkelig; hun vil gjenfinde hende for at troste, op-
e og elske hende: at troste og at elske er for Moderens
erte at leve. — Saaledes bliver da Moderen, langt fra
forvandles til et unyttigt, ligeegyldigt Væsen efter sine
orns Egteskab, sin nye Families Skytængel. Uvidende
n den Unde, hun endnu er i Besiddelse af, fri for Be-
ymringer for sit Huus, uden Forpligtelser ligeover for
Verden og dens Førsængelighed staar hun nu omringet af
ne egne, som hun beriger med sin Erfarings Skatte. Hun
ne hjælder denne opoffrende, yndefulde Opmærksomhed,
om forudseer Alt; hun ene eier denne Godhed, som Intet
ormaaer at udtaa, og denne ubegrændede fine Hølelse,
som søger sin Næring i Kjærligheden, og som formaaer at
forståae eller gjætte enhver Smerte. See hende ved hendes
Datters Side i den første Tid af denues Svangerskab,
hvor hun forudseer alle de Tilfælde, som true hende, hendes
Hldebefindende, hendes Bæmmelser! Hvormegen om For-
trolighed, hvormegen blid Trost har hun ikke paa rede
Haand? Hvor omhyggeligt veed hun ikke at gjætte det
rette Dieblif til at yde Pleie? Endelig komme de første

Smerter, som bringe den unge Mand til at flygte
fængsle Moderen til Datterens Leie. Der er rigtignof
en anden Kone, som venter paa den Nyfodte og vendet
dreier ham med Ligegyldighed: det er en Oppassørste,
udover sit Haandværk. Men Bedstemoderen, med hvil
Henrykelse modtager hun ikke den uskyldige Skabni
hvor hun sluger den med sit Blik, hvor hun varmer
med sin Kjærlighed! O! hun er dobbelt Moder, hun f
sig etter ung og myder etter Moderglæden! See hvor l
er rørt og dirrer af Trævhed; hun beundrer Barnets Sø
forstaaer dets mindste Klynken, kan forudsee alle dets F
nordenheder og gætte alle dets Tilbvieligheder. Den ur
Kone, udmattet og lidende, vover neppe at røre ved den
spæde Skabning; men naar Bedstemoderen reiser sig
straalende af Glæde nærmer Barnet til Moderens Brø
og efter at have lagt det ved denne Livets Kilde, fører di
af Frygt. Omhed og Stolthed omtumlede Egtesælle ti
bage til Lidelsens Leie; naar hun da, smuk i sin Glæd
midt i denne vidunderlig deilige Gruppe og i sin fuld
Følelse som Moder, der nu er blevet dobbelt saa stor, ud
breder sin rige Belsignelse over disse tre Bæsener, o! di
ere alle Smerter glemte, og som i Verdens første Dag
trives og formeres Familien for Guds Alsyn. Derpaa
kommer den physiske Pleie, der er nødvendig for Moderens
Sundhed og for Barnets Liv, et Hverv fuld af Klogskab
og Opoffrelse, som kræver en lang Erfaring og en stor
Kjærlighed i Forbindelse med en fuldkommen Taalmodig
hed, som en ung Kone kun er i Stand til at lære af sin
Moder.

Der er for Exempel ingen Kone, uden at hun jo ved

Barns Bugge uophørligt er Gjenstand for **Gengstelje**. et ubetydeligste Tilfælde giver hende Feber, det svageste krig forfærder hende; hør hende fortælle sine beklagelige storier, og i sin levende **Gengstelje** udmatter hun sig uden skaffe sig selv **Trost** eller gavne sit Barn. Saaledes rer Bedstemoderen sig ikke ad: Hun bliver mindre forækket, fordi hun har mere Erfaring; hun kjender desuden symptomerne, hun har hemmelige Midler til at stille dem; men er taalmodig, hun forstaaer at vente, og det er en endsgjerning, som er værd at lægge Marke til, at i alle ornesygdomme lægger Naturen mere Beslag paa vor Taalmodighed end paa vores Lægemidler. Barndominens sande ege er Taalmodighed og Langmodighed.

Lader os anføre endnu et Exempel. Det hændes under den, at de Smarter, der ere forbundne med Øpanningen, strække den unge Moder fra at give Bryst. Man troer at stille Barnets Hunger ved at give det at drifke; naar det er halv mat, tager man det igjen, og det er vel nu indre ivrigt efter at gribte Brystet, men Smarterne blive desto større. Her er Bedstemoderens Erfaring en kraftig Støtte: Hun lærer sin Datter, at Mælken er Konernes første Hjende, at de kunstige Midler, der ere opfundne for at tomme Brystet, ere utilstrækkelige og farlige, og at de terlade Spirer til uophørlige Lidelser; hun fortæller hende, at Mælken viner Moderen for at node hende til øste at give Bryst, og at Barnets Fordsielse er hurtig for at node et til hyppigt at søge ny Næring. Ligger ikke deri en idunderlig Harmoni, at Barnets Trang er nødvendig for

Moderens Sundhed, og denne efter betinger, at Barn kan trives. Hun viser hende endelig den Lykke, man få ved at opfylde sine Pligter; og af alle disse Lærereg bliver Resultatet en stor Lære, at Erfaringen saavelse Dyden stedse fører os tilbage til det Naturlige.

Dette er Bedstemoderens næsten guddommelige Hverv. Det er for at opfylde dette Hverv, at Gud har begaar Kvinden i hendes Livs Aften med saameget Mod og Fælighed. Ligesaas ulykkelig som den Kvinde er, der, eft at have mistet sin Ungdoms Friskhed, overlaæsset med Pyjager efter den tomme Hyldest, der ikke mere tilbydes hensigesaa fortryllende og yndig synes hun os, naar hun staa omringet af sine Born og Børneborn. Saaledes bliv da Kvinden paa 40 til 50 Aar, langt fra at visne hen sorgelig Forladthed, meget mere Sjælen i et nyt Samfund hun har fun Grund til at beklage sig over Et, nemlig de ikke at kunne mangfoldiggjøre sig nok. Jo flere Born hun har, desto skjønnere er hendes Liv. Enhver ung Hustru holdning gjør Fordring paa hende og sætter sin Stors Glæde i at have hende i sin Midte; thi overalt hvorhe hun styrer sine Skridt, drage den moralske Kraft og de blide Trost med som troe Ledsgagere. Saaledes finde i Familier, der blive Naturens Love troe, i sig selv dere Glæde, Hæder, Belæring og Støtte. Det Enne følger det Andre i den moralske som i den physiske Verden, o Bedstemoderen er ikke alene Barnodommens Glæde men og saa dens levende Stjerne; hendes Værk er det, at Døttren komme til at ligne deres Moder, og at Sønnerne, naar døgste sig, medbringe til deres Hjem de Dyster, som de hav seet blomstre i det fædrene Hjem.

Da den udødelige Richardson fandt paa at fremstille en ideale Qvinde i Henriette Birons Charakteer gav han denne Madam Skerley, hendes Bedstemoder, til Opdrageride, idet han leilighedsvis bemærkede, at Miss Birons Moder, som var død, havde været en fortæffelig Kone. Dette beundringsværdige Geni vilde derved give os at foraae, at Bedstemoderen er en anden Moder, og at hendes vendegjørende Indflydelse kan udstrække sig over de paa- volgende Generationer. Og med Hensyn hertil erindrer jeg at have hørt Mad. Campan sige, at af alle de unge Piger, der vare betroede til hendes Omhu, var Ingen saa vel opdraget som En, der havde sin Bedstemoder at tafke der- or. Dette vil ikke sige, at dette elskværdige Barn, som peppe var 11 Aar gammel, var godt oplært; hun kunde peppe læse og skrive; men det, hvorved hun gjorde sig be- mærket, var en øm Kjærlighed, Orden, Ydmighed, den næest opmærksomme Lydighed og den Blidhed, som om den end ikke er Qwindens første Dyd, dog maaske er det virk- omstic Middel til hendes Lykke. Det er i Sandhed ikke for Hensigt at urgere, at Bedstemoderens Opdragelse er bedre end Moderens, men ikun det, at Bedstemoderen kan inspirere og lede Moderen i alle de Tilfælde, hvor hendes Omsorg gjøres nedvendig, denne henrivende Omsorg, som afværger Farer og fører til Dyden ad Glædens og Exemplets Bei, denne yndige Omsorg, som alle Qvinde ejende, og hvis sode Hemmelighed det ikke er givet nogen Mand at fatte. Vi ville ikke gaae i Enkelhederne med Hensyn til denne Deel af Opdragelsen. J. J. Rousseau har udtømt den; men hvad vi aldrig blive trætte af at gjen- age er, at en Qwindes, en Moders Hjerte er det stærkeste,

det meest uegenyttige. det meest brændende paa Jordet er i Stand til at taale Alt undtagen det, at see bragt til Afmagt og Glemsel. Alt undtagen Forladet og Vigegyldighed.

Af Alt dette kan sluttet 2 Ting. For det Første. Kvinderne kun da ere ulykkelige ved at ældes, naar de meljende deres dobbelte Hverv som Moder og Bedstemed for det Andet, at Samfundet, der nu er forrykket i Indenste, kun kan reise sig igjen gjennem Familien, og Familien selv kun kan faae moralst Kraft gjennem den moderlige Indflydelse.

Hvormed maa der begyndes?

At man, naar det i Sandhed skal lykkes En føre et Menneske hen til et bestemt Sted, før og fremmest maa passe paa at finde ham den hvor han er, og begynde der.

Dette er Hemmeligheden i al Hjælpe Kunst. Enhver ikke kan det, han er selv i en Indbildung, naar han mener at funne hjælpe en Anden. For i Sandhed funne hjælpe en Anden, maa jeg forstaae mere end han — men dog vel først og fremmest forstaae det, han forsøaaer. Naar jeg ikke gjør det, saa hjælper min Mer Forstaaen ham slet ikke. Vil jeg alligevel gjøre min Mer Forstaaen gjældende, saa er det, fordi jeg er forfængel

er stolt, saa at jeg i Grunden istedetfor at gavne ham entlig vil beundres af ham. Men al sand Hjælp bender med en Ydmygelse; Hjælperen maa først ydmyge, under den, han vil hjælpe, og herved forstaae, at det hjælpe er ikke det at beherske, men det at tjene, at det hjælpe ikke er at være den Herskeshygeste men den Taalodigste, at det at hjælpe er Willighed til indtil videre at ide sig i at have Uret, og i ikke at forstaae hvad den anden forstaaer. — — — —

Kan Du gjøre det, kan Du ganste noigagtigt finde et Sted, hvor den Aanden er, og begynder der, saa kan vi maaskee have Held til at føre ham hen til det Sted, vor Du er.

Thi det at være Lærer, det er ikke at sige: jaadan er et, ei heller er det at give Læctie for o. desl., nei, det at være Lærer er i Sandhed at være den Lærende. Undersøningen begynder med, at Du, Læreren, lærer af den lærende, sætter Dig ind i hvad han har forstaaet, og hvoran han har forstaaet det, hvis Du før ikke har forstaaet et, ligesom lader ham overhøre Dig, at han kan være klar paa at Du kan det: dette er Indledningen, saa kan er begyndes i en anden Forstand.

(S. Kierkegaard: Synspunktet for min Forfattervirkdom, S. 20 & 22.)

Stizze r.

5. Et lille Valdnoddetræ.

Af Alt, hvad der er i min lille Have, har Intet gjort mig mere Glæde eller været mig til større Gavn end et lille Valdnoddetræ. Jeg har selv for over 30 Aar siden lagt Nodden til det i Jorden og i al den Tid med stor Omhyggelighed fredet om det. Saa vidt jeg veed, er dette Træ det første, jeg selv har opelstet, og jeg mindes godt og gjerne Anledningen dertil.

Den Tid, i hvilken Spanskørøret anvendtes langt hyppigere og paa en langt eftertrykkeligere Maade end nu, staaer vistnok endnu i Manges Grindring. Straffe, som nu ere sjeldne, hørte jo i hin Tid paa mange Steder til Dagens Orden. Det kan være twivlsomt, om der ved den hyppige Brug af Stokken tilveiebragtes en virkelig Forbedring og en bedre Disciplin, derimod er det utvivlsomt, at der ved den brugelige Afsstraffelse i Kammeraters eller Sødskendes Paashn tilveiebragtes en Afshærdelse mod og Vigegyldighed for physiske Smarter, en Forstokkethed, som Ungdommen nu sjeldent seer Mage til, og det selv hos ellers velartede Drenge. Man satte ved slige Leiligheder sin Stolthed i at vise spartanske Dyder.

Uagtet al den Kjærlighed og Agtelse jeg var for min Lærer, hørte jeg ogsaa til de „uforbederlige Knegte“. Jeg

er omrent 14 Aar gammel, da jeg atter engang, som saa
te før, skulde alvorligt føle, fordi jeg ikke havde villet
øre. Alle Forberedelser vare allerede trufne og jeg var i
en sædvanlige forstokkede Stemning til at modtage Straffen
Klassens Paasyn, da Læreren pludselig lagde Stokken
ort og bad mig følge sig. Han førte mig ind i sit Ar-
ridsværelse. Da jeg nu saaledes stod ene overfor ham,
slede jeg mig langt mindre modig, og da han begyndte at
ise til mig i en mild og fjærlig Tone, da hans Stemme
g Ansigt udtrykte den Smerte, han følte over min For-
stokkethed og Ulydighed, da var det aldeles forbi med min
aatagne Ræshed, og jeg gjorde hvad jeg aldrig havde
jort: jeg bad af et sonderfniust Hjerte om Tilgivelse og
ovede Bedring med et oprigtigt, angerfuldt Sind. Med
jærlige Ord gav han mig sin Tilgivelse, alvorlig og ind-
rængende gjorde han mig opmærksom paa, at mit Øøste
urde være mig helligt; med en Glæde, der fremkaldte hid-
il ukjendte Følelser hos mig, ønskede han mig til Lykke
med min Beslutning.

Dg da han sagde mig Farvel, gav han mig, vistnok
elv betagen af Glæde, nogle Baldnødder. „Plant og op-
lif Dig et Træ af dem, min Dreng, og hver Gang Du
sleier Træet, kom saa denne Time og Dit Øøste ihu,” vare
de Ord, med hvilke han fritog mig for Underviisningen for
Resten af Dagen. Og jeg gjorde som han sagde, og hver
Gang mit Dreie faldt paa den unge Plante, ful Kjærlig-
heden større Herredømme over mig; hvad ingen Straf havde
formaaet at udrette, det formaaede dette lille Træ. Og
Træet førte jeg med mig, og da jeg selv blev Lærer og
selv blev Fader, da bar dette Træ sine første modne Frug-

ter, og hvor tidt og gjerne har jeg siden uddeelt af dei og jeg troer med Belsignelse. Jeg har en saadan Tro i mit lille Træes Frugter, at jeg føler mig meget ilde, na det ingen Frugter bærer, og at jeg af Hjertet ønsker ethve Hjem og enhver Skole et saadant lille Træ.

6. En Skovtour.

Af alle Skoler er dog Erfaringens den bedste; hva der leres ad denne Vej paavirker os jo ganske anderledede estertrykkeligt, end hvad der ene leres igjennem Orde Det Resultat, Barnet selv finder, har langt større Betydning for det, end det færdige Resultat, vi paanøde det.

Du tager i Skoven med dine Born for at plukke Nødder; hvilken Glæde vækker ikke Efterretningen, at Du tager med. Hvilkens Sagen og Travlhed udvikler der ikke, naar Skoven naaes. Du selv holder Dig med din lange Nøddebage paa den ydre Sydsidé, thi din Erfaring i at plukke Nødder siger Dig, at de paa den Tid ikke kunn være modne i Skyggen. Men dine livfulde Born hold ikke ud ved Siden af Dig; det sylder dem ikke nok i Posen Da den Förste, der har søgt sin Lykke længere inde i Skoven, raaber: „Hvor her sidder fuldt!“ saa ile de Alle afsted Med Begjærlighed rive de Alt af, hvad deres Dine kunne naae. Bliver Du vel vred over, at Du snart staaer ganske ene, befaler Du dem, at de skulle komme tilbage? Ingen hunde, Du lader dem have deres Villie, thi Du tænker som saa: de blive nok klogere, og det om kort Tid. Naar der nu gjøres en Pause og Kjærnerne prøves, saa finde

iene, at Du har været heldigst, at dine Nødder ere reilige brune og Kjernen i dem saa sød, medens næsten deres Nødder ere umodne og Kjernen vandet. Naar nu atter tages fat paa den afbrudte Gjerning, mon ikke alle med Dig ville søge Solsiden? Og naar endelig gaae hjem, uden at der har været en eneste ionans, saa sløkkes alle Drenge gemhtlig omkring Dig, vil gaae ved din Side, thi Tilliden har ubevidst gjort skridt fremad og nærmere til Dig. Vil der vel findes neste Barn, der utilfreds vil sige: „Det var ogsaa en m, at vi ikke fik Lov at plukke inde i Skoven;“ nei, ville vistnok bede Dig om, atter at gaae med dem, r de mange Nødder i Skovens Skygge funne være modne.

Lykkelige ere de Born, der tidt kunne faae en saadan vtour.

7. Det unge Herskab.

Jeg havde da endelig naaet Maalst for mine Ønsker Ergjerrighed, jeg var bleven fast ansat Skolelærer paa idet. Hvor glad var jeg ikke imellem den store Børnel, der nu lyttede til min Røst og lystrede mit Bud; med ikke behagelige Følelser funde jeg nu indrette mig i min abedsholig. Vel var der endnu adskillige Mangler, der lde afhjælpes, men naar man nylig har syldt sit 21de år, saa forstyrres man ikke let af slige Smaating, der der andre Forhold vel nok funde være til Besvær. Desuden gaves der Nydelser foruden de i Skoleplanen opste, der rigeligen holdt mig skadeslös for Ussavnet af

adskillige reglementerede. Det vilde føre forvidt, naar
skulde opregne alle de uventede Glæder jeg nød eller
jeg vilde prove paa at udmale hvor godt det gjorde
naar jeg om Aftenen med min lange Pipe stod ude
Døren, hvor Beien til de fleste Bymarker førte forbi
saa de hjemdragende Piger og Karle, Unge og Gamle,
til Kasketten eller neiede til Øre for deres nye Skolelo

Det er vel naturligt, at den gode Mening, jeg n
bragte om mig selv, derved ikke blev forringet, og hic
jeg end ikke Herkuleskræfter, saa fattedes det sandelig
paa Herkulesmodet.

Jeg fandt naturligvis Skolen meget forsømt og
da sat med stor Lyst og Flterhed. Men der er jo in-
Roser uden Torne. Saaledes vare der ogsaa nu mel-
den store Børneslok Nogle, som jeg aldeles ikke funde kon-
nogen Bei med, uagtet jeg anvendte alle Midler, hvor
en nedarvet Praxis pleier at styrke Undervisningen, i
svage Billie og det daarlige Nemme: jeg formanede,
skjændte, ja sommetider var jeg nær ved at bande, jeg se-
i Skammekrogen, jeg brugte Haand og Stok paa alle ri-
lige Maader. Og dog slog det som oftest kliif. Bare di-
Drenge ikke havde været i Skolen, saa havde jeg været
lykkeligste Menneske paa Jorden.

Jeg fik da snart Ord for at være en dygtig Slo-
mester, og Følgen blev, at jeg af Herremanden fik det Pa-
læg, at læse nogle Timer med „det unge Herskab“ —
Dreng paa 13 Aar. Det var for mig ikke alene en si-
Øre, men medførte en velkommen Indtægt til at afbete
min Gjeld, thi Herremanden betalte mig godt for hv-
Time jeg læste. Utter at mihte disse Timer vilde jeg ha-

agtet som en stor Ulykke. Men Drengen var saa uvidende, det er vanskeligt at afgjøre, om en større Uvidenhed kan e i to Sko. Han havde naturligvis heller ingen Lyst at bestille det mindste; at foresætte ham Lectier, maatte snart opgive, da han aldrig gjorde det mindste ved n. Bare jeg havde ham nede i Skolen, hvor jeg skulde øre ham, tænkte jeg tidt, naar min Taalmodighed bræst, ad naturligvis øste skete. Men hvorfor faldt jeg ikke ia, at tage Stokken med? Ja, besynderlig nok, den Ud-i faldt mig slet ikke ind, hvor nær den ogsaa syntes at aatte ligge. Evertimod vedblev jeg at speculere paa, vorledes jeg skulde vinde den dogne Knagt for mig og udervielseningen, thi jeg ansaae det næsten som en Livssag, ikke at gaae med usorrettet Sag fra ham, tilmed da han var den naadige Frues Kjæledægge. Han kunde f. Ex. let ikke komme efter Reguladetri; ved hvert et Stykke maatte jeg sige ham, hvad han skulde sætte for og bag, men paa sin egen Haand kunde han ingen Bei komme, hverken med Opsætningen eller Udregningen. Efterhaanden gif det da op for mig, at Grunden til, at han aldeles ikke vilde bide paa Kroen, laac i, at jeg stillede mine Fordringer efter Almanakken men ikke efter Drengens Forudsætninger. Jeg slog nu for det Første en Streng over Reguladetrien og begyndte i Regnetimen ihedekfor en lille Handel med ham, idet jeg tog Penge frem og lod ham for dem kjøbe hos en Kjøbmand, der havde sit Sæde i Kaffelovnskrogen i Form af en Brændekasse. Det gif, han sik Lyst til Regningen, og min Opfindsomhed steg med hans Lyst. Men med Læsningens og Historien gif det lige daarligt. Det maa ogsaa være en Hage derved, tænkte

jeg, og ved noiere Eftersyn fandt jeg, at han aldeles kunde forstaae Indholdet af det, jeg lod ham læse, vi det, jeg kaldte Historie og forlangte hans Interesse Selvsid for, egentlig ikke var andet end en stor Fortegning af Aarstal og Navne. Her var Sagen ikke saa let at andre, da jeg om en stor Deel af de Personer, jeg paa den kronologiske Traad, selv ikke vidste stort An end deres Navne. Men der var dog Personer og Begivenheder, hvorom jeg vidste en heel Deel at fortælle. Jeg tog altsaa Mod til mig, slog føreløbig en Streg over Tidregningen og begyndte at fortælle om det, jeg selv vidste om. Indledningen til mine Fortællinger begyndte som oftest i Begyndelsen i den gamle Ammestue med „For meget lang Tid tilbage, længe før din Bedstemo blev født“ eller „nogen Tid efter at fuglene og de øvrige Dyr havde glemt at tale, levede der i Danmark en Mand hed Gorm den Gamle“ o. s. v. Denne Maade fortælle paa var jo ikke den korrekte historiske Stil, nogen ved paa Drengen, saa at han tilsidst blev mere lybst efter Historien end efter Tidregningen. Jeg forsøgte da hel aldrig at forberede mig med stor Flid paa disse Timer om Aftenen læste jeg over i en stor Historie, Præsten har den Godhed at laane mig, og for at det funde flyde de bedre for mig — thi den naadige Frue hørte ofte på Undervisningen — indsovede jeg min Fortælling i Mørk. Forst efter at det var lykkedes mig nogenlunde vække de Umlændes Opmærksomhed, vovede jeg at varte det „unge Herskab“ dermed. Som sagt, det gifte denne Maade og det bedre fra Maaned til Maaned. ?

ogsaa begyndte at gaae med Læsningen, kan jeg talke binson for.

Efter et Aars Forløb var Drengen med Hensyn til derviisningen som omstøbt, og min Anseelse steg overordentlig.

Bare nogle af Drengene dermede i Skolen ikke havde intuet i Dovenskab og Dumhed. Endelig afholdtes da en af mig med saa stor Forventning imødesete Skoleamen. Det gif altsammen efter Ønske, kun gjorde Præsten megen Røs og halvt i Spøg den Bemærkning, at jeg burde tage nogle Dreng med op paa Slottet — og et vare netop de, der vare mit Kors, han dertil anbefalede. Da jeg om Aftenen i Genrum nød Dagens Triumph, cændt dog Præstens Spøg mig stadig i Tanker, thi jeg mærkede jo godt, at han havde noget under det. Der kom nu Malurt i mit Glædesbæger, thi jeg vilde have en fuldstændig Anerkjendelse. Jeg maatte da næste Dag til Præsten, for nærmere at faae hans Mening at vide. Han spurgte da, om jeg havde anvendt samme Fremgangsmaade paa disse Dreng, som havde baaret saa gode Frugter paa Slottet. Hans Spørgsmaal faldt som et glødende Kul paa mit Hoved, og jeg har tidt tækket Præsten derfor. Jeg lært nu i hvert Barn at see et ungt Herfkab, som jeg paa alle Maader maatte søge at vinde, og mit nye unge Herfkab befandt sig overordentlig vel derved. Det vilde her føre for vidt, naar jeg skulde fortælle om al den Forandring, der indtraadte i min Skole, siden jeg fik Die for det unge Herfkab der; jeg havde til sidst meget ondt ved at opdage en væsentlig Forskjel, naar jeg sammenlignede det unge Herfkab paa Slottet med mit unge Herfkab paa Skolen.

og jeg troer ikke at Nogen af de Dovne og Tungne have faaet Marsag til at beklage, at de avancerede ti blive et „ungt Herskab“.

8. En Hemmelighed.

I denne Tid ere Tankerne jo, mere end ellers hele Aa igjennem, sysselsatte med at berede Børnene en særlig Gleæ Hvormange Lommer og Poser indeholde ikke Hemmelighed der omhyggelig skjules for Børnene; ja selv den alvorli Contorchef kommer en heel Time sildigere hjem end eller og lister sig i Mørket ind i sit Værelse, for at afsløsse i mangfoldige Pakker, han med en beundringsværdig Opfind somhed har vidst at finde Plads til.

Ogsaa Bonden prøver jo en lille Gleæsite eller en Gog og det Smiil, med hvilket han seer paa sin Kone, der staar ved Siden af ham, kunde jo nok forraade hans hemmelige Tanker. Og hvem der betvivler, at ogsaa den Pakke, som Konen omhyggeligen bærer i Haanden i sit blaatærnede Tørklæde indeholder Hemmeligheder, maa ikke have seet det Nif, med hvilket Ragekonen derhenne i Porten har overleveret hende det. Der gives Juleaften jo neppe noget Huus uden en lille Hemmelighed. Julen synes at have Raad til at sprede Gleæde til Alle og at give selv det sorg-bethyngede Hjerte en oplivende Tanke.

Ja, sandelig, Julen uddover et eiendommeligt Trylleri. Den Værdi glemmer sine Granskninger Juleaften, han er Barn i Børnekredsen; Forretningemanden har Juleaften ingen Tanke paa saldende eller stigende Courser, og er

re end dengang han gjorde sin heldigste Forretning; Skeptikeren, der ellers aldrig heel og holden kan hensig til Noget, der twivler om Alt, han har dog tændt uletræ og er en Time rigtig glad med Børnene, maaßlee eneste Time hele Året igjennem, i hvilken hans Sind fylde og Fred.

O, den deilige Juletid!

Men hvoraf kommer dette Trylleti, som Julen udøver Rige og Fattige, paa Høie og Lave, det Trylleti, som en udøver ikke alene paa den Troende, men ogsaa paa Twivlende, og imod hvilket selv de Alt Hornægtende kunne værge sig. Ja, det er en Hemmelighed!

„I den hellige Nat. da Jomfru Marie havde født asbarnet og Englene omhvævede hendes Leie, da foldede sine Hænder i salig Moderfjærlighed og takkede Gud, hun aldrig havde takket, og i sin Henrykelse bad hun d. at han vilde velsigne alle Mødre og alle Born med Salighed, hun følte. Og Englene bare hendes Bon til vor Herre, og bragte det Svar, at Herren vilde signe alle dem, der troede paa hans Søn. Da blevarie bange, hun vidste jo altforvel at hun havde twivlet Joseph med hende, og hun hævede efter sine Hænder bad, at Gud ogsaa vilde velsigne de Twivlende, ja selv n, der ikke kunde troe. Da kom Englene ned og sagde Marie, at Herrens Nasyn var bleven mørkt, og at de et Svar havde faaet. Og hendes Angst tiltog, og arerne randt ned ad hendes Kinder, og Joseph græd d hende, og i sin store Angst tog hun den Nyfødte, stede ham imod Himlen og sagde med svag Røst: Herre! Barnets Skyld! Da kom en Erkeengel og bragte hende

det Budslab: Herrens Aajn er atter bleven mildt, vil ikke alene velsigne enhver troende Moder, men Alle, der fødes af en troende Moder, vil han hver nat sende en Engel, der skal vaage over dem denne og nedlægge himmelske Anelser og Længsler i deres h

Da blev Marie rolig, hun trykkede sit Barn t hjerter og sang en Takkesalme. Ogsaa Joseph sik Sindet, han knælede ved Mariess Leie og bad fuld af h Grefrygt og med Faderblifiket henvendt paa Barnet: Herre, giv hvert Barn en troende Moder!"

